

Helsingfors hovrätt

22.6.2024

via: helsinki_muutoksenhaku.ko@oikeus.fi

Sökande av tillstånd att fortsätta:

Mika Vauhkala

för Aki

Nummel,

Aki Nummelin (Aki Nummelin Law Office) Processadress:

aki.nummelin@gmail.com

Tfn. 0400432428

Postadress: Viimatie 14, 28190 Björneborg

Svarande:

- 1) Den finska staten
- 2) Fazer Restauranger Oy

ANSÖKAN OM TILLSTÅND FÖR VIDARE BEARBETNING

Asien:

Ansökan om tillstånd till fortsatt handläggning av Helsingfors tingsrätts dom i mål L706/2022/1504 (31.5.2024, beslutsnummer 1017 5944)

Skäl för att ansöka om tillstånd att fortsätta förfarandet enligt rättegångsbalken:

Vi ber respektfullt Helsingfors hovrätt att bevilja sökandena tillstånd att överklaga hela domen, eftersom det finns anledning att betvivla riktigheten av slutresultatet av tingsrättens beslut och det inte är möjligt att bedöma riktigheten av slutresultatet av tingsrättens beslut utan att bevilja tillstånd att överklaga.

Dessutom är det fråga om ett exceptionellt fall där man bedömer om lagen om smittsamma sjukdomar är förenlig med grundlagen, Fazer Ravintolat Oy:s skyldighet att iaktta alla paragrafer i lagen om smittsamma sjukdomar i samma fall och samtidigt, Europeiska konventionen om de mänskliga rättigheterna och Europeiska konventionen om de mänskliga rättigheterna och Europeiska konventionen om de mänskliga rättigheterna och Europeiska konventionen om de mänskliga rättigheterna.

Den bindande karaktären och tillämpligheten av Europadomstolens rättspraxis vid tillämpningen av lagen om smittsamma sjukdomar, grundläggande processuella frågor och tolkningen av jämställdhetslagen. I detta avseende bör hovrätten med största respekt bevilja ytterligare tillstånd att tillämpa lagen på andra liknande fall. Vi anser att Helsingfors tingsrätt helt har underlåtit att bedöma relevansen av de ovan nämnda lagarna och rättspraxis i det mål som sökanden har väckt.

Ämne och grunder

Sökanden Mika Vauhkala (nedan antingen sökanden, Vauhkala eller sökanden) har hindrats från att komma in på Fazer Cafe (Kluuviksgatan 3, Helsingfors) den 10 december 2021 kl. 9.00.

Sökanden har krävts visa upp ett så kallat kupongpass som villkor för att komma in på restaurangen. Sökanden hade inte ett sådant pass, varför han avvisades från caféet. Sökanden anser att kravet på att visa upp ett pass i hans fall var omotiverat och rättsstridigt, bland annat på grund av att

- a) han har varit vid perfekt hälsa när han gick till kaféet
- b) han eller hon inte tillhör en "riskgrupp" och, med vetskap vid tidpunkten om att kranskärlsvaccin orsakar skadliga biverkningar, inte kunde ha tvingats att ta ett potentiellt skadligt kranskärlsvaccin
- c) Enligt de uppgifter som överläkaren vid THL Hanna Nohynek och infektionsläkaren vid HNS Asko Järvinen gav i tingsrätten var kranskärlsvaccinet avsett att skydda endast dem som hade fått det, och Vauhkala kunde inte genom att själv ta kranskärlsvaccinet ha skyddat någon på Fazer Cafe från kranskärlssjukdom. Detta bekräftas också av vår skriftliga bevisning, där Europeiska läkemedelsmyndigheten bekräftar Nohyneks och Järvinens uppgifter: kranskärlsvaccinet skyddade endast dem som hade tagit kranskärlsvaccinet.
- d) Sökanden anser att kravet på vaccination som villkor för tillträde till ett kafé (enligt artikel 1 i protokoll nr 12 till Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna skall staten säkerställa att enskilda inte godtyckligt hindras från att bland annat äta på en restaurang) strider mot hans övertygelse och religion, eftersom troende utgör Jesu kropp på jorden och Jesu kropp inte får förorenas med skadliga ämnen.
- e) redan i december 2021 var det känt för läkarkåren att de kranskärlsvacciner som användes för att kvalificera sig för kranskärlspasset inte förhindrade spridningen av kranskärlssjukdom vid den tidpunkten. Detta bekräftades i tingsrättsförfarandet av bland annat THL:s chefsläkare

Hanna Nohynek och Asko Järvinen, infektionsläkare vid HUS. Dessutom har vi lagt fram omfattande medicinsk bevisning för tingsrätten om att kranskärlsvaccinerna inte har förhindrat spridningen av kranskärlssjukdom. Nohynek och Järvinen har vittnat om att de redan sommaren 2021 har förmedlat denna information till statsrådet.

- f) Konstitutionsutskottet har godkänt lagstiftningen om coronapass på grundval av att medicinska bevis visar att coronavacciner förhindrar spridning av kranskärlssjukdom. Samtidigt har konstitutionsutskottet krävt att regeringen följer utvecklingen av den medicinska kunskapen om kranskärlssjukdom. Eftersom Nohynek och Järvinen vid tingsrättsförhandlingen har uppgett att de har vidarebefordrat information om kranskärlsvaccinens ineffektivitet till regeringen, och regeringen inte har inhämtat information om kranskärlsvaccinens faktiska effektivitet ens från allmänt tillgängliga informationskällor (som vi har lämnat många exempel på som skriftlig bevisning vid tingsrättsförhandlingen), har regeringen uppenbarligen inte följt utvecklingen av den medicinska kunskapen om vacciner. Vi hade gärna hört f.d. statsminister Sanna Marin, som var ansvarig för statsrådsberedningen när lagstiftningen om räntepasset utarbetades, särskilt i denna fråga, men tingsrätten har vägrat att låta oss kalla henne som vittne. Eftersom regeringen inte har uppfyllt konstitutionsutskottets krav på att följa utvecklingen av den medicinska kunskapen har lagstiftningen om koronarpasset inte utarbetats i enlighet med konstitutionen, och den har definitivt inte tillämpats på det sätt som konstitutionen kräver. På samma sätt har statsrådet inte följt utvecklingen av den medicinska kunskapen om huruvida coronatesterna, de så kallade PCR-testerna, har varit giltiga för att med tillräcklig säkerhet fastställa att en person har covid-19
- g) sökanden har kunnat äta frukost på Hotel Kämp samma dag (10.12.2021) och under de kommande dagarna även på andra ställen, även på andra Fazer Restaurants Oy:s verksamhetsställen. Eftersom det i jämställdhetslagen sägs att "diskriminering är direkt om någon på grund av personliga skäl behandlas mindre förmånligt än någon annan skulle ha behandlats, behandlas eller skulle behandlas i en jämförbar situation", har denna jämförbara situation uppstått på grund av detta, Vauhkala har kunnat komma in på andra caféer/restauranger vid ungefär samma tidpunkt och enligt samma räntelagstiftning som han inte har kunnat komma in på Fazer Café (Kluuvikatu, Helsingfors). Diskrimineringen grundade sig på ett antagande om Vauhkalas hälsotillstånd då han inte behövde uppvisa ett kupongkort. Vauhkala var dock fullt frisk när han besökte kaféet och han omfattades inte av det sjukförsäkringssystem som gällde vid tidpunkten (10.12.2021).

på grundval av medicinsk kunskap, orsakade någon hälsorisk för andra personer på kaféet genom sin närvaro på kaféet

- h) Fazer Ravintolat Oy har enligt sökandens uppfattning brutit mot jämställdhetslagen, eftersom bolaget direkt har diskriminerat Vauhkala, eftersom Fazer Ravintolat Oy:s åtgärder inte har grundat sig på lag. Fazer Ravintolat Oy har underlåtit att iaktta 58 h och 58 i § i lagen om smittsamma sjukdomar.

58 j § som gäller bolagets försummelse att göra upp en skriftlig plan för hur bolaget ska fullgöra de skyldigheter och begränsningar som följer av Södra Finlands länsstyrelses beslut samt 58 j § som gäller bolagets försummelse att informera Vauhkala om behandlingen av personuppgifter i det räntebärande passet. Dessutom har Fazer Ravintolat Oy beslutat att börja kräva att kunderna i dess cafeteria visar upp ett kupongkort under hela dagen, medan kupongkort normalt krävs i cateringföretag först från kl. 17.00 och framåt. Detta har motiverats med att Fazer Restauranger Ab på detta sätt har kunnat locka kunder till sina lokaler utan att behöva iaktta några begränsningar i sina lokaler och därigenom maximera sin vinst. Genom att neka tillträde till restaurangen kränktes den grundlagsfästa rätten till likabehandling och skydd för privatlivet när det gäller utlämnande av hälsouppgifter, rätten till respekt för privatlivet, religions- och övertygelsefriheten och samvetsfriheten samt rätten till icke-diskriminering som garanteras i Europakonventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna och rätten till religions- och övertygelsefrihet som garanteras i artikel 12 i Europakonventionen. Fazer Ravintolat Oy har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt de mänskliga rättigheterna att respektera enskilda personers värdighet, privatliv och grundläggande rättigheter och att inte tolerera någon form av diskriminering.

- i) Statens lagstiftning om räntepass har också varit grundlagsstridig eftersom den har möjliggjort en betydande överföring av offentlig makt till ett privat företag, i detta fall Fazer Ravintolat Oy. Lagstiftningen har gjort det möjligt för ett privat företag att självt bestämma när det ska krävas ett pass som villkor för inträde till en restaurang. Fazer Ravintolat Oy har krävt ett kort som villkor för inträde under hela sin öppettid, vanligtvis först efter kl. 17.00 i andra restauranger.

Enligt artikel 124 i konstitutionen *kan "en offentlig förvaltningsuppgift anförtros åt en annan person än.*

till en offentlig myndighet endast genom eller med stöd av lag, om det är nödvändigt för att myndigheten ska kunna fullgöra sin uppgift på ett korrekt sätt och inte undergräver grundläggande rättigheter, rättssäkerhet eller andra krav på god förvaltning. Uppgifter som innefattar betydande myndighetsutövning får dock endast anförtros en offentlig myndighet."

Tillträdesförbud till en restaurang under hela dagen som ett undantag från de övriga

av företag inom samma sektor har inneburit en betydande myndighetsutövning, som endast får anförtros en myndighet. Sökanden har vidare gjort gällande att den omständigheten att en vanlig restauranganställd har rätt att kontrollera räntepasset, genom vilket den restauranganställde fick tillgång till Vauhkalas personliga medicinska uppgifter, också utgjorde en betydande myndighetsutövning.

- j) andra kriterier för att erhålla ett koronapass, förutom att bara ta koronarvacciner, har också kränkt Vauhkalas grundläggande och mänskliga rättigheter. Det kan inte ha krävts att Vauhkala ska drabbas av en smittsam sjukdom av allmänt intresse var sjätte månad. Vauhkala, som är vid god hälsa och i gott skick, har aldrig insjuknat i coronaviruset. Matti Muukkonen, doktor i juridik, vittnade vid tingsrättsförhandlingen - också på grundval av sin enda referentgranskade juridiska artikel om coronapasslagstiftningen - att för att coronapasslagstiftningen skulle ha säkerställt de grundläggande rättigheterna för friska individer som av ideologiska skäl inte hade fått coronavaccination, skulle staten ha varit tvungen att bekosta gratis coronatestning för alla, så att individerna kunde åtnjuta de grundläggande och mänskliga rättigheter som de har rätt till. För att få ett koronapass och åtnjuta de grundläggande rättigheterna för alla, i enlighet med artikel 6 i patientlagen, artikel 5 i Oviedokonventionen och punkt IV i den medicinska etiska koden, skulle de som vägrade det medicinska förfarandet ha varit tvungna att genomgå ett PCR-test var tredje dag och betala mellan 100 och 200 euro varje gång. Detta skulle ha inneburit att de som vägrade koronarvaccinet skulle ha varit tvungna att betala mellan 1 000 och 2 000 euro per månad med egna medel för att fullt ut kunna åtnjuta sina grundläggande och mänskliga rättigheter, vilket skulle ha varit helt orimligt ur ekonomisk synvinkel. Grundläggande och mänskliga rättigheter måste kunna åtnjutas av alla, oavsett förmögenhet

Allvarliga handläggningsfel som inträffat under tingsrättsförhandlingarna och som förhindrat en rättvis prövning av målet

Det är nödvändigt att få tillstånd till fortsatt handläggning på grund av ett antal allvarliga handläggningsfel i tingsrätten, vilka har förhindrat en rättvis prövning av målet och äventyrat sökandens rättssäkerhet.

Dessa allvarliga fel inkluderar:

- 1) Domaren Markku Saarikoski, den domare som handlade målet, var förhindrad att handlägga målet
- 2) Domaren Marko Lepistö, den domare som handlade målet, var förhindrad att handlägga målet

- 3) Vägran att höra Sanna Marin, ett vittne som åberopats av sökanden, var inte rättsligt grundad.
- 4) Vägran att höra Satu Koskela, ett vittne som åberopats av sökanden, var inte lagligen grundad.
- 5) Det muntliga förhöret vid huvudförhandlingen med den av svaranden utsedde juridiske experten Janne Salminen strider mot gällande rättspraxis
- 6) Utfrågningen av Hanna Nohynek som sakkunnig var rättsstridig
- 7) Det strider mot principen om jura novit curia att de förberedande handlingar som svarandena har lämnat in tillåts utgöra skriftlig bevisning i målet.
- 8) Sökandens begäran om förhandsavgörande avseende statens tilldelning av kontrakt för tillhandahållande av coronavaccin i Finland till sökanden avslogs, trots att sökandens huvudsakliga grund var coronavaccinets ineffektivitet mot spridningen av covid-19.

Här följer en mer detaljerad uppdelning av de allvarliga fel som nämns ovan, med motiveringar.

Domare Markku Saarikoskis diskvalificering

Enligt 13 kap. 6 § andra stycket rättegångsbalken (OC, 4/1734) (441/2001) är en domare jävig om han eller hon har ett förhållande till en part, antingen på grund av anställning eller på annat sätt, som, särskilt med hänsyn till arten av det mål som han eller hon har att handlägga, ger upphov till berättigade tvivel om domarens opartiskhet i målet. Enligt punkt 2 i samma artikel utgör enbart det förhållandet att en part är en stat, en kommun eller ett annat offentligt organ inte något hinder enligt punkt 1. Enligt artikel 7.3 i kapitel 13 i Code of Judicial Conduct är en domare också jävig om någon annan omständighet som är jämförbar med dem som avses i detta kapitel ger upphov till rimligt tvivel om domarens opartiskhet i ärendet.

Den 9.11.2023 fick vi veta att Markku Saarikoski, som var tingsdomare och ordförande i vårt mål, vid sidan av sitt domaruppdrag kommer att arbeta som medlare vid riksmedlarens byrå.

Den 16 september 2021 utsågs han för en treårig mandatperiod med början den 20 september 2021 (nyhet om detta: <https://valtioneuvosto.fi/-/1410877/markku-saarikoski-medlare-vid-byran-for-utnamnd-medlare>).

Den andra svaranden i vår talan är finska staten. I praktiken är svaranden den finska regeringen, som är samma organ som utsåg Saarikoski till medlare för riksmedlarens byrå. Social- och hälsovårdsministeriet, som är en del av statsrådet och i detta fall för dess räkning, har fått i uppdrag att sköta talan för statens räkning. Dessutom lyder den nationella medlarens kontor administrativt under arbets- och ekonomiministeriet. Det nämnda ministeriet spelade en nyckelroll i utarbetandet av lagstiftningen om räntepasset, som är föremål för tvisten i förevarande mål.

Uppgiften om Saarikoskis bisyssla som av regeringen utsedd medlare vid riksmedlarens kansli kom som en fullständig överraskning för oss, eftersom denna bisyssla inte nämns i det register över domares anknytningar och bisysslor som förs av justitieförvaltningen (det s.k. Sisi-registret, <https://asiointi.oikeus.fi/sidonnaisuus-ja-sivutoimirekisteri/ilmoitus/search>). Enligt uppgifterna i registret har Saarikoski varit domare vid Helsingfors tingsrätt sedan den 1 september 2007 och har varit suppleant på deltid i arbetsdomstolens expert- och sakkunnigledamöter från den 1 januari 2019 till den 31 december 2023. Sisi-registret borde också ha innehållit en hänvisning till Saarikoskis treåriga tjänst som medlare vid riksmedlarens byrå. Denna tjänst lades dock till i Sisi-registret först efter det att Saarikoski hade uppmärksammats på våra anklagelser om obstruktion. I sin förklaring sade Saarikoski att informationen "oavsiktligt hade utelämnats" från Sisi-registret.

I vår ansökan hävdade vi att den finska staten, i praktiken den finska regering som tillträdde 2021, hade brutit mot Europakonventionen om de mänskliga rättigheterna. Samma regering som vi påstår har begått ett allvarligt brott mot de mänskliga rättigheterna har utsett Saarikoski till sin medlare.

Dessa fakta, tillsammans med det faktum att Saarikoskis ställning som medlare inte nämndes i registret över domares anknytningar och bisysslor, vilket krävs enligt lag, ger enligt vår mening rimliga skäl att tvivla på Saarikoskis opartiskhet i målet i den mening som avses i § 13:6(2) och § 13:7.3 i KO.

Mot bakgrund av ovanstående har vi gjort en invändning enligt § 13:8 i rättegångsreglerna om att domare Saarikoski var jävig.

Tingsrätten avslog Saarikoskes invändning om hinder genom beslut den 22 januari 2024 (dnr 1015 0438). Tingsrätten motiverade sitt beslut bl.a. med att "*[d]et förhållandet att tingsdomaren Saarikoskis bisyssla inte hade antecknats i föreningsregistret saknar betydelse för bedömningen [av jävsfrågan]*". Detta faktum var emellertid ett av våra huvudsakliga skäl för att ifrågasätta Saarikoskis jäv; Saarikoski hade försummat att i mer än två år anmäla detta ämbete till Sisi-registret.

Underlåtenheten att avge den lagstadgade förklaringen och det faktum att han agerade under överinseende av statsrådet, som är medåtalad i Vauhkala-målet, ger upphov till rimliga skäl att hävda att Saarikoski var jävig att leda juryn i Vauhkala-målet.

Dessutom anger tingsrätten följande i sitt beslut:

I förevarande fall är det motiverat att fästa uppmärksamheten på att riksmedlingsinstitutet enligt uppgift inte har deltagit i det förfarande som avses i ansökan.

i förberedelsen av beslutet. Utgången av talan kommer inte heller att inverka på verksamheten vid riksmedlarens byrå eller dess personal. Förbindelsen mellan ministeriet och Saarikoski måste anses vara tämligen avlägsen.

Vi har emellertid inte ens hävdade att den nationella medlarens byrå skulle ha spelat någon roll i beredningen av de beslut som avses i klagomålet, utan att detta skulle ha skett inom ramen för ministeriet för sysselsättning och ekonomi, som är en del av statsrådet. Vi hävdade inte heller att utgången av talan skulle ha haft någon inverkan på den nationella medlarens byrå eller dess personal. Vi hävdade att ministeriet för sysselsättning och ekonomi är Saarikoskis löneutbetalare och att han utnämndes till sin tjänst av samma regering som förberedde den omtvistade lagstiftningen om räntepass.

Tingsrätten har således helt underlåtit att ta upp eller ignorerat de centrala grunderna för vårt estoppel-argument. Beslutet är därför inte tillräckligt motiverat på det sätt som krävs enligt rättspraxis: enligt KHO 2019:110 ska frågan om ett förvaltningsbeslut är tillräckligt motiverat bedömas med utgångspunkt i om den berörda partens rätt att få ett motiverat beslut och att överklaga det kan säkerställas på ett effektivt sätt.

Sökandens rätt att erhålla ett motiverat beslut och att överklaga detta beslut har nu avslagits, eftersom motiveringen inte i sak eller överhuvudtaget bemöter de argument som sökanden har anfört. Beslutet är därför rättsstridigt mot bakgrund av den rättsliga vägledning som ges i förstainstansrättens ovannämnda dom.

Domare Marko Lepistö's diskvalificering

Enligt 13 kap. 7 § 2 mom. i rättegångsbalken (1.6.2001/441) är en domare jävlig att på nytt behandla samma mål eller en del av det vid samma domstol, om det finns grundad anledning att misstänka att han eller hon på grund av ett tidigare avgörande eller av någon annan särskild orsak har en förutfattad mening i saken. Enligt 13 § 3 mom. är en domare också jävlig om någon annan omständighet som är jämförbar med dem som avses i detta kapitel ger anledning till skäligt tvivel om domarens opartiskhet i saken.

Enligt Antti Tapanilas doktorsavhandling "Domarjäv" (Finlands Juristförbunds publikationer: A-serien 2007) kan en domares jäv påverkas av en förutfattad mening om en rättsfråga, som kan ha uppkommit t.ex. i samband med en tidigare rättegång.

En domares förutfattade mening om en rättsfråga framgår av de avgöranden som han har meddelat i liknande fall i förhållande till det aktuella målet (s. 307-308). Enligt Tapanila.

Om domaren uttrycker exceptionellt ovillkorliga åsikter utan att ta hänsyn till rättskällorna kan detta ge upphov till misstankar om partiskhet som kan undergräva domarens opartiskhet (s. 309, fotnot 269).

Tingsdomare Marko Lepistö har varit tingsdomare i mål L 706/2021/2416 (dom av den 10 september 2021, beslutsnummer 165570/2021). Målet gällde ersättning som sökandena krävde för brott mot likabehandlingslagen när HUS/Helsingfors kvinnoklinik inte tog emot sökandena på grund av att de inte använde ansiktsmask. Kvinnokliniken hade vid den aktuella tidpunkten en gällande rekommendation om användning av munskydd. Lepistö avvisade talan utan att utfärda stämning på grund av bl.a. följande skäl

"[Kärandeparternas] krav grundades på ett förnekande av allvaret i Corona-pandemin, baserat på förnekelse. Enligt tingsrättens uppfattning baserades emellertid det påstådda beteendet mot [kärandena] på vad som vid tidpunkten för händelsen var ett allmänt uppfattat nödvändigt och oundgängligt sätt att skydda andras hälsa och säkerhet i sjukhusmiljön.

Jämställdhetslagen kan inte skydda en enskild persons åsikt som är eller kan vara ägnad att äventyra andra människors hälsa eller allmänna säkerhet."

I domen anges vidare att *"[de sökande] var ett gift par som hade hindrats från att göra ett fostervattensprov på grund av den åsikt som uttrycktes. De klagande hade uppgett att de inte trodde på allvaret i covid-19-pandemin och att maskerna åtminstone inte hjälpte mot sjukdomen. Användningen av masker och visir ledde till att de båda fick en panikattack."*

Domaren Marko Lepistö vägrade därför att delge HUS stämningen med motiveringen att han själv hade hävdats att sökandenas yrkande grundade sig på ett förnekande av allvaret i räntepandemin, grundat på "förnekande". Något sådant påstående om "denialism" gjordes emellertid inte i stämmingsansökan. Dessutom var förfarandet mot sökandena (att kräva att de skulle bära mask) enligt domarens uppfattning grundat på ett nödvändigt och oundgängligt medel för att skydda hälsa och säkerhet.

I 5 kap. 6 § rättegångsbalken föreskrivs att en talan ska avvisas och att målet ska avgöras utan att något genmäle begärs:

Domstolen skall avvisa talan om käranden inte följer den uppmaning som avses i artikel 5 och ansökan är så ofullständig, oklar eller förvirrad att den inte kan läggas till grund för rättegången, eller om domstolen av andra skäl inte kan ta upp målet till prövning.

Domstolen ska avvisa talan genom dom i den mån den är uppenbart ogrundad.

I ingressen till artikel 6.2 och i rättspraxis har det slagits fast att en uppenbar avsaknad av grund för en talan innebär en brist i den materiella grunden för talan som inte kan avhjälpas ens senare i förfarandet. En sådan situation uppstår när de faktiska omständigheter som käranden åberopar (de omständigheter som åberopas i målet) inte gör det möjligt för käranden att styrka vad han påstår i sin stämningsansökan (s.k. rättslig ogrundadhet).

Domare Lepistö har därför redan innan stämningen utfärdades beslutat att stämningsansökan var uppenbart ogrundad, i enlighet med artikel 5:6.2 i rättegångsreglerna. Enligt Lepistö hade sökandena inte ens påstått att de hade behandlats mindre förmånligt än andra kunder vid sjukhuset och att de omständigheter som angavs i ansökan, på grund av att bevisbördan inte hade uppfyllts, inte kunde leda till det resultat som sökandena hade yrkat, varför ansökan skulle avvisas. Detta argument är emellertid absurt: Sökandena har uttryckligen angett som en faktisk omständighet att villkoret för att de skulle få tillträde till fostervattensprovet den 23 mars 2021 var att de skulle bära en mask eller ett visir och att de av hälsoskäl inte kunde bära en mask eller ett visir, det vill säga att de behandlades mindre förmånligt än sjukhuskunder som bar en mask eller ett visir och som var inskrivna på sjukhuset för behandling, på grundval av en förbjuden diskrimineringsgrund. Enbart det förhållandet att kärandena inte uttryckligen "underströk" att de behandlades annorlunda än kunder som bar mask är således mycket svårt att se som en tillräcklig grund för att det "uppenbart" saknas rättslig grund för talan i den mening som avses i artikel 5:6.2 i rättegångsbalken.

En ändamålsenlig tillämpning av lagen

Lepistös partiskhet och det faktum att han i sitt resonemang hänvisar till 11 § andra stycket diskrimineringslagen genom att uppenbarligen medvetet underlåta att citera resten av bestämmelsen tyder också på att hans resonemang är partiskt. Han konstaterar emellertid att en särbehandling är berättigad även om det saknas en bestämmelse som anger på vilka grunder särbehandlingen är berättigad, under förutsättning att särbehandlingen har ett syfte som är godtagbart med hänsyn till grundläggande och mänskliga rättigheter och att medlen för att uppnå detta syfte är proportionerliga. I bestämmelsen anges emellertid att denna bestämmelse inte är tillämplig på bland annat myndighetsutövning eller utövande av offentliga förvaltningsuppgifter. Lepistö kände till eller borde ha känt till att fostervattensprov omfattas av tillhandahållandet av rådgivningstjänster enligt 15 § hälso- och sjukvårdslagen (1326/2010), vilket omfattas av utövandet av offentlig förvaltningsuppgift i den mening som avses i 11 § 2 mom. 1 punkten i likabehandlingslagen. Således

säger till exempel Eeva Nykänen i sin artikel "Privata tjänsteleverantörer som leverantörer av offentliga social- och hälsovårdstjänster" (Lakimies-tidningen 3-4/2020 s. 8):

"... social- och hälsovårdstjänster, som är de offentliga myndigheternas ansvar, omfattas av den offentliga förvaltningen. Public service-uppdrag som anses vara offentliga förvaltningsuppgifter kan till sitt innehåll likna tjänster som tillhandahålls av den privata sektorn. Det avgörande för att definiera uppgiftens karaktär är om den offentliga sektorn ansvarar för att organisera och finansiera tjänsterna... Exempelvis omfattas inte tjänster som tillhandahålls av ett företag som tillhandahåller hälso- och sjukvårdstjänster eller bostäder för äldre av public service-uppdraget, såvida inte tillhandahållandet av tjänsten grundar sig på en lagstadgad skyldighet för - - - kommunen att organisera tjänsten. Om tillhandahållandet av den aktuella tjänsten grundar sig på ett sådant arrangemang, är det en offentlig förvaltningsuppgift som den privata tjänsteleverantören utför i detta fall."

Utifrån Nykänen's artikel är det klart att tillhandahållandet av barnhälsovårdstjänster - inklusive fostervattensprov - är en offentlig förvaltningsuppgift, eftersom den grundar sig på kommunens lagstadgade skyldighet att tillhandahålla dem enligt 15 § i hälso- och sjukvårdslagen.

Tillhandahållandet av fostervattensprov omfattas således av det lagstadgade kravet på särbehandling enligt 11 § 1 mom. jämställdhetslagen och 11 § 2 mom. i den av Lepistö tillämpade bestämmelsen gäller inte fostervattensprov. Följaktligen skulle fostervattenprovsklinikens maskpåstående ha behövt grunda sig på en lag som antagits av parlamentet i enlighet med vad som krävs i artikel 11.1 i jämställdhetslagen för att påståendet skulle uppfylla jämlikhetskravet och därmed vara lagligt. Användningen av munskydd har dock inte i något skede varit lagstadgad i Finland, och även om regeringen våren 2021 lade fram ett lagförslag om detta, drog den tillbaka sitt förslag den 31 mars 2021 och återkom aldrig till frågan.

Lepistös attitydmässiga användning av språket

Ordet "förnekelse" (ett ord som aldrig använts av kändarna själva) som används av kändarna i Lepstein-målet förknippas i allmänhet med företeelser som är särskilt socialt förkastliga, såsom klimatförnekelse, förintelseförnekelse och vaccinförnekelse. Se t.ex. Osmo Pekonens artikel den 27 april 2022 "Förnekare av många slag" (<https://www.tiedetoimittajat.fi/tiedekeskiviikko/monen-sortin-denialisteja/>), där det bl.a. konstateras att "förnekelse är vår tids sjukdom". Se också t.ex. Syksy Räsäsäsäsens och Kari Enqvists artikel av den 5.5.2014 "Denialism, a collateral damage of scientific progress?" (<https://journal.fi/tt/article/view/41570>), där redan i rubriken ordet "denialism" kopplas till "skada"

ett negativt, icke önskvärt fenomen. I båda skrifterna har ordet "förnekelse" i minst tio år förknippats med en stark känsla av ogillande och undvikande i vanligt språkbruk.

Sökanden anser att Lepistö's användning av ordet förnekande i samband med sökandens yrkande i målet måste anses vara ett uttryck för en exceptionellt ovillkorlig ståndpunkt, som är fristående från rättskällorna, och som ger upphov till misstankar om en partiskhet som äventyrar domarens opartiskhet (se ovan och Tapanila 2007 s. 309, fotnot 269).

Mot bakgrund av det ovan anförda anser sökanden att det står klart att Lepistö's starka språkbruk i domen av den 10 september 2021 ger upphov till ett rimligt tvivel om hans opartiskhet vid handläggningen av mål om bestridande av coronaråtgärder som rör liknande rättsfrågor, såsom i förevarande mål Vauhkala mot finska staten och Fazer, i den mening som avses i artikel 13.7.2 i rättegångsbalken.

Eftersom Marko Lepistö har tillämpat likabehandlingslagen i mål L 706/2021/2416 på ovan nämnda sätt på ett uppenbart ändamålsenligt sätt, har använt ett starkt anklagande språk i förhållande till sökandens påståenden och har avvisat den aktuella talan utan att utfärda en stämning på uppenbart oseriösa och/eller tvivelaktiga grunder, ger detta upphov till en välgrundad misstanke om att han omfattas av OC 13:7.2 i lagen om räntepandemier i allmänhet och om mål om ifrågasättande av ränteåtgärder i synnerhet. Sökanden anser att Lepistö's partiskhet är sådan att han inte kan agera objektivt och opartiskt i Vauhkala mot finska staten och Fazer.

Tingsrätten avslog Lepistö's yrkande om hinder genom beslut den 19 mars 2024 (dnr 1016 1641). Tingsrätten motiverade sitt beslut bl.a. enligt följande:

Vauhkalas uppfattning att tingsdomaren Lepistö hade gjort ett exceptionellt absolut uttalande utan anknytning till rättskällorna grundade sig främst på att tingsdomaren Lepistö hade använt begreppet "förnekelse" som en del av sitt resonemang.

Tingsrätten finner i detta avseende att enbart användandet av nämnda uttryck inte kan anses utgöra ett från rättskällorna fristående uttalande, än mindre ett exceptionellt ovillkorligt sådant.

Det avgörande är att målen L 706/2021/2416 och L 706/2022/1504 rör olika rättsfrågor. I det första målet har domaren Lepistö inte gjort något rättsligt ställningstagande som skulle kunna leda till en inkompetensbedömning i ett senare mål.

fråga. Det finns inte skäl att göra en annan bedömning av denna slutsats på grundval av ett enda uttryck som tingsdomaren Lepistö har använt.

Sammanfattningsvis konstaterar tingsrätten att partens egen uppfattning om domarens jäv inte är avgörande utan tvivlet måste vara sakligt motiverat. Vauhkala har inte åberopat någon bevisning till stöd för sitt påstående om bristande kompetens som objektivt sett skulle ge upphov till ett rimligt tvivel på tingsfiskalen Lepistös opartiskhet i målet.

Påståendet att distriktsdomare Lepistö inte var jävig måste därför avvisas.

Tingsrättens bedömning att Lepistös användning av begreppet "förnekelse" inte kan anses vara ett rättskälletöst uttalande, än mindre ett exceptionellt absolut sådant, är felaktig. Tingsrättens konstaterande att sökanden till stöd för sin jävsinvändning inte åberopat någon bevisning som objektivt sett skulle ge upphov till ett rimligt tvivel på tingsdomaren Lepistös opartiskhet i målet är också felaktigt. Användningen av ordet "förnekelse", tillsammans med den medvetna rättstillämpningen och det faktum att talan avvisades utan att stämning utfärdades utan tillräckliga skäl, gav upphov till objektivt välgrundade tvivel om Lepistös opartiskhet i andra mål där koronaåtgärderna kritiserades.

Avslag på att höra vittnet Sanna Marin

Vi krävde en muntlig förhandling i tingsrätten av Sanna Marin, som var statsminister när ränteplasslagstiftningen utarbetades, på temat "*vad regeringen har grundat sin uppfattning om nödvändigheten av ränteplasslagstiftningen på och hur regeringen har följt upp nödvändigheten av att reglera räntebegränsningar i förhållande till förverkligandet av grundläggande rättigheter*".

Tingsrätten vägrade att höra Marin som vittne i målet och motiverade sitt beslut den 27 februari 2024 bl.a. enligt följande:

Tingsrätten anser att målet rör konstitutionella och processuella rättsfrågor. En enskild politikers åsikter eller uppfattningar, även om denne var premiärminister vid den tidpunkt då den aktuella lagstiftningen antogs, saknar betydelse vid prövningen av sådana rättsfrågor.

Ärligt talat förstår vi inte ens vad tingsrätten menar med detta. Det finns utan tvekan åtminstone konstitutionella frågor inblandade. Vi håller också med om tingsrättens

att de personliga åsikterna eller uppfattningarna hos Marin, som var premiärminister, är irrelevanta när man överväger de rättsliga frågor som är inblandade - nödvändigheten av räntepasslagstiftningen och fullgörandet av regeringens skyldighet att övervaka den. Det som är relevant är istället de konkreta åtgärder som regeringen vidtog eller inte vidtog under ledning av statsminister Marin, och det är Sanna Marin, som var ansvarig för regeringen, som är bäst lämpad att uttala sig i dessa frågor. Eftersom svarandena inte har lagt fram någon bevisning för att belysa dessa rättsliga frågor, finns det ingen rättslig grund för att vägra höra Sanna Marin, och det hade därför varit nödvändigt att höra Sanna Marin för att sökandens talan skulle kunna vinna framgång.

Enligt den uppfattning som kommer till uttryck i rättspraxis bör domstolen tillämpa begränsningsregeln i OC 17:8 med viss försiktighet och inrikta begränsningsbesluten på klara och tydliga fall. Det är svårt för en domare att begränsa antalet vittnen mot partens vilja, eftersom domaren inte på förhand kan dra slutsatser om vittnenas trovärdighet, såvida det inte är uppenbart att det finns för många vittnen (*Vuorenpää m.fl.* 2021, *Prosessioikeus*, *Alma Talent* 2021 s. 609; se även HE 46/2014 s. 56 och LaVM 19/2014 s. 8).

Enligt förarbetena till OC 17:8 är det normalt motiverat att diskutera omfattningen av bevisningen med parterna innan domstolen går vidare med att avvisa bevis enligt denna paragraf. I första hand bör man om möjligt försöka nå en överenskommelse så att parterna frivilligt avstår från bevisning som är onödig eller annars klandervärd (RP 46/2014 rd s. 57; se även *Rautio m.fl.*, *Bevisning: en kommentar till 17 kap. rättegångsbalken*, *Edita lakitieto* 2020 s. 85).

I förevarande fall har dock tingsrätten inte ens försökt att diskutera med parterna om det är nödvändigt eller inte att höra Marin, utan endast ensidigt och utan någon praktisk motivering uttalat att hans hörande inte skulle vara relevant för målet.

Det kan till och med vara en kränkning av Europakonventionen om de mänskliga rättigheterna om beslutet att begränsa bevisningen inte är vederbörligen motiverat (t.ex. *Suominen mot Finland* 1.7.2003; se även *Rautio m.fl.* 2020 s. 85).

Tingsrätten har således uppenbarligen feltolkat vår bevisning i samband med Marin-förhöret; vi fann inte något svar på frågan om vår bevisning om hur regeringen hade övervakat nödvändigheten av regleringen av ränterestriktioner i förhållande till förverkligandet av grundläggande rättigheter. Det fanns således ingen rättslig grund för att vägra att höra Marin.

Tingsrätten motiverade vidare sin vägran att höra Marin på följande sätt:

Enligt 17 kap. 8 § rättegångsbalken ska rätten avvisa bevisning som är irrelevant eller annars obehövlig.

Förhöret med vittnet Sanna Marin är inte relevant i detta mål och det är därför onödigt att höra henne i detta mål. Domstolen måste därför neka att höra henne i detta mål.

Dessutom konstaterade tingsrätten i sitt beslut av den 28 mars om hörande av Sanna Marini och Satu Koskela att det i rättspraxis konsekvent har vägrats att höra ministrar och departementschefer som vittnen i liknande eller likartade mål.

Tingsrätten gjorde emellertid inte någon ytterligare hänvisning till sådan etablerad rättspraxis och gav inte heller något resonemang om varför Marin-förhöret inte skulle vara relevant i detta mål. Parterna har därför inte möjlighet att bedöma det rättsliga resonemang som ligger till grund för denna rättspraxis. Beslutet är därför inte tillräckligt motiverat på det sätt som krävs enligt rättspraxis: enligt KHO 2019:110 ska frågan om motiveringen av ett förvaltningsbeslut är tillräcklig bedömas med utgångspunkt i om den berörda partens rätt att få ett motiverat beslut och att överklaga det kan säkerställas på ett effektivt sätt.

Nu är kändans rätt att överklaga eller att få ett motiverat beslut om vägran att höra Marin inte effektivt skyddad, eftersom tingsrätten praktiskt taget inte gav några konkreta skäl för vägran; mer exakt gav tingsrätten inga konkreta skäl till varför Marins förhör inte skulle vara relevant för den bevisfråga vi har tagit upp.

Tingsrätten reagerade endast på den bevisning som han hade uppfunnit och som han skulle ha hört om i rätten: hans uppfattning eller åsikt i frågan. Men som vi redan har konstaterat är Marins uppfattningar och åsikter enligt vår mening irrelevanta för målet.

I själva verket angav tingsrätten inte ens några skäl för att vägra att höra Marin. Redan av detta skäl var vägran olaglig.

Avslag på att höra vittnet Satu Koskela

Vi begärde att Satu Koskela, avdelningschef vid social- och hälsovårdsministeriet vid tidpunkten för beredningen av räntepasslagstiftningen, skulle höras muntligen om frågan "*vilken medicinsk forskning eller juridisk bedömning som låg till grund för social- och hälsovårdsministeriets anvisningar till regionförvaltningsverken*".

Tingsrätten vägrade att höra Koskela som vittne i målet och motiverade sitt beslut den 27 februari 2024 bl.a. enligt följande:

Vidare saknar enligt tingsrätten synpunkter eller åsikter från den tjänsteman som deltagit i beredningen av den aktuella bestämmelsen betydelse vid prövningen av sådana rättsfrågor som avses ovan. Enligt tingsrätten föreligger dessutom den aktuella bevisningen alltid i skriftlig form i lagstiftningsprojektet i form av ett utkast till regeringsproposition och dess förarbeten, varför bevisningen ska ersättas med dokumentbevis enligt artiklarna 3-4 i den bestämmelsen.

... Enligt 17 kap. 8 § rättegångsbalken ska rätten avvisa bevisning som är irrelevant eller annars obehövlig.

... Förhöret med vittnet Satu Koskela är irrelevant i detta mål och bevisningen måste ersättas med skriftlig bevisning, så förhöret med vittnet är onödigt i detta mål. Domstolen måste därför vägra att höra henne i detta mål.

I Koskelas fall var vår bevisning baserad på vilken typ av medicinsk forskning eller juridisk bedömning som STM:s vägledning till de regionala administrativa myndigheterna baserades på. Vi håller med tingsrätten om att Koskelas personliga åsikter, i likhet med Marins, är irrelevanta när det gäller att bedöma de rättsliga frågorna. Den fråga som vi skulle ha velat höra Koskela om (STM:s vägledning till regionförvaltningsverken) har emellertid inte framkommit i något skriftligt material i något skede av förfarandet eller *dess beredning*; tingsrättens hänvisning till "*sådan bevisning i lagstiftningsprojektet, alltid i regeringens proposition och dess förarbeten*" har ingenting att göra med STM:s administrativa vägledning till regionförvaltningsverken, utan endast med beredningen av lagstiftningen.

Förhöret med Koskela kunde således inte ersättas med väsentligt mindre kostsam eller tidskrävande och väsentligt mer tillförlitlig bevisning och det fanns inte någon rättslig grund för att vägra höra Koskela. Under alla omständigheter gäller det ovan nämnda uttalandet i rättslitteraturen om att domstolen bör tillämpa begränsningsregeln i OC 17:8 med viss försiktighet och endast rikta begränsningsbeslut till klara fall.

Dessutom konstaterade tingsrätten i sitt beslut av den 28 mars om hörande av Sanna Marini och Satu Koskela att det i rättspraxis konsekvent har vägrats att höra ministrar och departementschefer som vittnen i liknande eller likartade mål.

Tingsrätten gjorde emellertid ingen ytterligare hänvisning till sådan etablerad rättspraxis och förklarade inte heller på något sätt varför Koskela-förhöret var irrelevant i detta fall. Parterna har därför inte möjlighet att bedöma det rättsliga resonemang som ligger till grund för

denna rättspraxis grundar sig på. Beslutet är därför inte tillräckligt motiverat på det sätt som krävs enligt rättspraxis: enligt KHO 2019:110 ska frågan om ett förvaltningsbeslut är tillräckligt motiverat bedömas med utgångspunkt i om den berörda partens rätt att få ett motiverat beslut och att överklaga det kan tillgodoses på ett effektivt sätt.

Nu är karendens rätt att överklaga eller att få ett motiverat beslut om vägran att höra Koskela inte effektivt skyddad, eftersom tingsrätten praktiskt taget inte gav några konkreta skäl för vägran; mer exakt, tingsrätten gav inte några konkreta skäl till varför hörandet av Koskela inte skulle vara relevant i målet i förhållande till den bevisning vi har lagt fram.

I själva verket gav tingsrätten inte ens några skäl för att vägra att höra Koskela. Redan av detta skäl var vägran olaglig.

Muntlig utfrågning av den juridiska experten Janne Salminen

Staten presenterade sin juridiska expert Janne Salmi för en skriftlig och muntlig utfrågning i förfarandet, förutom att han gav ett skriftligt expertutlåtande för rättegången. Enligt etablerad finsk rättspraxis hörs dock inte juridiska experter muntligen i domstolsförhandlingar. Även svaranden, finska staten själv, genom sitt ombud, har i sitt svar den 31 augusti 2022 till tingsrätten anfört följande:

117. (Muntligt) hörande av juridiska experter är inte en del av det finska förfarandet. Huvudprincipen är att domstolen känner till lagen (jura novit curia). Parterna (vanligtvis genom sina ombud/advokater) kan naturligtvis lägga fram sina rättsliga argument i sina inlagor, och i synnerhet i slutrapporten, och kan hänvisa till och lägga fram rättskällor och expertutlåtanden för domstolen om de så önskar.

Vi instämmer i den uppfattning som framförs i statens svar 31.8.2022 att juridiska experter i princip inte bör höras muntligen som sakkunniga i finska domstolsprocesser. Vi ställer oss därför frågande till varför staten, helt i strid med sitt tidigare uttalande, ändå har kallat Salminen till muntlig förhandling och varför tingsrätten har accepterat detta.

Av skäl som anförts ovan anser vi att tingsrätten borde ha nekat Salminen muntlig förhandling enligt 17 kap. 8 § rättegångsbalken, i dess lydelse enligt den nya lagen.

med betydligt mindre kostnader eller ansträngningar och med betydligt mer tillförlitlig bevisning (Salminens skriftliga sakkunnigutlåtande), och eftersom hans muntliga hörande ändå är onödigt med hänsyn till den rådande finska rättskulturen. Denna uppfattning bekräftades under det muntliga förhöret med Salminen vid huvudförhandlingen, eftersom han vid huvudförhandlingen inte sade något muntligt som inte redan hade lästs upp i hans skriftliga sakkunnigutlåtande, utan snarare föreföll att endast läsa upp utdrag ur sitt skriftliga utlåtande.

Tingsrätten borde ha beaktat det ovan nämnda onödiga muntliga förhöret med Salminen som en självklarhet, särskilt som den vägrade att höra sökandens huvudvittnen Sanna Marini och Satu Koskela. Redan parternas likhet inför lagen och den kontradiktoriska principen kräver att tingsrätten skulle ha tagit initiativ till att pröva sådana grundläggande frågor om processledning på ett korrekt sätt och med respekt för parternas rättigheter.

Muntlig utfrågning av Hanna Nohynek som sakkunnig

Staten inhämtade ett skriftligt sakkunnigutlåtande från Hanna Nohynek, överläkare vid THL, och presenterade henne även muntligen för tingsrätten som sakkunnig, vilket tingsrätten godtog. Enligt vår uppfattning kunde Hanna Nohynek emellertid inte ha hörts som sakkunnig i domstolen, eftersom hon var överläkare vid Institutet för hälsa och välfärd vid den tidpunkt då lagstiftningen om koronarpass utarbetades och trädde i kraft och upprepade gånger gjorde starka offentliga uttalanden om koronarvacciner och koronarpass. Dessutom, som staten har uppgett i sitt svar på vår begäran om ändringar, *"har staten förlitat sig på THL genom hela lagstiftningen om koronarpass, och THL har gjort många uttalanden i frågan som finns tillgängliga från offentliga källor"* (se t.ex. sammanfattning av den 6 november 2023, s. 43). Eftersom regeringen alltid har förlitat sig på THL vid beredningen av räntepasslagstiftningen är det uppenbart att Nohynek också har varit involverad i beredningen av räntepasslagstiftningen. Av dessa skäl är Nohyneys inblandning i målet sådan att hans opartiskhet äventyras. Av samma skäl anser vi att Nohynek inte kan agera som expert för finska staten, varken skriftligt eller muntligt. Han borde därför uttryckligen ha hörts som vittne i målet.

Det skriftliga expertutlåtandet från Nohynek borde därför också ha ignorerats.

I sitt beslut den 27 februari 2024 anförde tingsrätten följande i sitt beslut om att höra Nohynek som sakkunnig:

Tingsrätten finner att ... Nohenekis status inte omfattas av 17 kap. 35 § rättegångsbalken

§i den mening som avses i artikel 5.1, att de har en sådan anknytning till målet eller den berörda parten att deras opartiskhet skulle äventyras eller att det finns någon annan objektiv anledning att anta att deras opartiskhet skulle äventyras.

De omständigheter som sökanden har åberopat rör den normala bedömningen av bevisningen som ska beaktas i expertutlåtanden. De kan således höras som sakkunniga eller, i avsaknad av ett skriftligt sakkunnigutlåtande eller enligt den utnämmande partens uppfattning, alternativt som vittnen.

Tingsrätten anger emellertid inte några skäl för denna uppfattning. Beslutet är därför inte tillräckligt motiverat på det sätt som krävs enligt rättspraxis: enligt KHO 2019:110 ska frågan om ett förvaltningsbeslut är tillräckligt motiverat bedömas med utgångspunkt i om den berörda partens rätt att få ett motiverat beslut och att överklaga det kan tillgodoses på ett effektivt sätt.

Nu är kändens rätt att överklaga eller att få ett motiverat beslut att höra Nohynek som expert inte effektivt skyddad, eftersom tingsrätten inte angav några konkreta skäl för sitt beslut. Redan av detta skäl är beslutet olagligt.

Vidare har vi förståelse för att det är rättsligt omöjligt att samma person samtidigt hörs som sakkunnig (statens vittne) och som vittne (målsägandens vittne). Detta är emellertid vad som skett vid rättegången. Detta är en fråga som enligt vår mening förtjänar ett förhandsavgörande från hovrätten.

Lagstiftningsmaterial i form av skriftlig bevisning

Staten och Fazer har som skriftlig bevisning åberopat lagstiftningsdokumenten V1 och V6, dvs. regeringens proposition 131/2021 rd och grundlagsutskottets utlåtande PeVL 35/2021 rd. Enligt vår uppfattning kan de emellertid inte utgöra skriftlig bevisning som ska prövas under huvudförhandlingens bevisningsfas, eftersom de är lagstiftningshandlingar och en del av lagstiftningen, som domstolen måste känna till ex officio. Detta är en fråga som enligt vår mening förtjänar ett förhandsavgörande från hovrätten.

Ignorera och ignorera skärmen

Tingsrätten ignorerade fullständigt, bland annat, vittnesmålet från kändens vittne Matti Muukkonen och den rättsliga analysen av den omtvistade lagstiftningen om räntepass

likabehandlingsansatsen. Tingsrätten konstaterade endast, med exakt samma ordalydelse som statens advokat använde i huvudförhandlingen, att *"Muukkonen inte nämner rätten till liv och hälsa, som har varit den huvudsakliga motiveringen för statens och PeVK:s räntepasslagstiftning"*. Muukkonens artikel - liksom Vauhkalas klagomål - var emellertid inte en omfattande kritik av analysen av räntepasslagstiftningen utifrån de grundläggande rättigheterna, utan främst en kritik av analysen av räntepasslagstiftningen utifrån jämlikhetsaspekten. Även om Muukkonen hade nämnt något om rätten till liv och hälsa i sin artikel, skulle detta i vilket fall som helst inte ha motbevisat den viktigaste rättsvetenskapliga slutsatsen i Muukkonens artikel, som helt ignorerades av tingsrätten - ur perspektivet för systemet med grundläggande rättigheter skulle det ha varit ett mindre ingripande i de ovaccinerades (inklusive kändarna) rättigheter om de hade erbjudits gratis testning (Muukkonens artikel s. 13), och därför uppfyllde räntepasslagstiftningen inte proportionalitetskravet i begränsningarna av de grundläggande rättigheterna.

Tingsrätten ignorerade artikel 106 i konstitutionen

Helsingfors tingsrätts beslut går till på så sätt att tingsrätten för det första bortser från Vauhkalas huvudskäl för sin talan och anger att tingsrätten inte är behörig att pröva räntepasslagstiftningens grundlagsenlighet. Genom att göra detta åsidosätter tingsrätten i praktiken den behörighet som den har enligt artikel 106 i konstitutionen att bedöma grundlagsenligheten av räntepasslagstiftningen och dess tillämpning i det aktuella fallet. Av denna anledning, och för att ansökan om tillstånd till fortsatt handläggning logiskt skall kunna handläggas parallellt med tingsrättens beslut, yrkar sökanden även tillstånd till fortsatt handläggning på den grunden att det är av vikt för rättstillämpningen i andra liknande fall att bedöma i vilka fall domstolen kan pröva en riksdagslags grundlagsenlighet. Helsingfors tingsrätt har helt åsidosatt 106 § i grundlagen genom att konstatera att domstolen inte kan pröva Eduskunta-lagens grundlagsenlighet eftersom grundlagsutskottet redan har gjort en sådan prövning.

Sökanden gör i första hand gällande att statens lagstiftning om räntepass har lett till att hans grundläggande och mänskliga rättigheter har upphävts och att lagstiftningen om räntepass strider mot konstitutionen. Enligt artikel 106 i konstitutionen gäller följande: *"Om tillämpningen av en lagbestämmelse i ett mål vid domstolen skulle vara uppenbart oförenlig med konstitutionen, ska domstolen ge företräde åt bestämmelsen i konstitutionen."*

I sin dom konstaterar tingsrätten att *"i förevarande fall, där konstitutionsutskottet har prövat grundlagsenligheten av passlagstiftningen, dvs. 58i § smittskyddslagen, och funnit att*

så att lagen kan antas genom ordinarie lagstiftningsförfarande, har tingsrätten i princip inte behörighet att bedöma dess påstådda grundlagsstridighet. Bestämmelsens grundlagsenlighet har bedömts av konstitutionsutskottet och varken utskottet eller någon konstitutionell expert som konsulterats under utskottets överläggningar har uttryckt uppfattningen att bestämmelsen strider mot grundlagen".

Tingsrätten konstaterar emellertid också att *"praxis för konstitutionell granskning har utgått från att prioriteringsbestämmelsen i artikel 106 PL endast kan tillämpas i situationer av lagtolkning som inte har varit föremål för granskning av konstitutionsutskottet".*

I det aktuella fallet har konstitutionsutskottet lämnat ett förhandsvillkor om hur regeringen ska hantera lagstiftningen om koronapass i ljuset av utvecklad medicinsk kunskap. Dessutom har konstitutionsutskottet inte bedömt koronapasslagstiftningen i förhållande till artikel 124 i konstitutionen, om vilken vi kommer att tillhandahålla juridisk bedömning och bevis senare.

Som framgår av tingsrättens dom *har "sökanden gjort gällande att syftet att förhindra spridning av sjukdomen, vilket låg till grund för räntepasslagstiftningen, inte grundades på aktuell vetenskaplig kunskap, trots att konstitutionsutskottet vid flera tillfällen hade betonat regeringens skyldighet att noga följa behovet av att upprätthålla regleringen om räntebegränsningar och eventuella problem som kunde uppstå vid tillämpningen av den".*

I alla de expertutlåtanden som överlämnades till konstitutionsutskottet drogs slutsatsen att lagstiftningen om räntepass var proportionerlig och nödvändig mot bakgrund av de medicinska och epidemiologiska uppgifter som uttryckligen hade lagts fram.

Konstitutionsutskottet konstaterade för sin del att *"[ä]ven om förslaget försätter enskilda personer i en annan situation kan den föreslagna regleringen inte enligt konstitutionsutskottets uppfattning, mot bakgrund av de medicinska skäl som ligger till grund för den, godtycklig".* När det gäller skriftlig bevisning 8 som sökanden gav in i tingsrätten noteras att Equal Opportunities Commissioner, Stenman, uppgav att användningen av räntepasset enligt Stenman var godtagbart om det kunde lindra det medicinska tillståndet.

Förutsättningen för lagstiftningen om koronapass har därför varit tydlig: lagstiftningen om koronapass har varit proportionerlig och nödvändig endast och enbart mot bakgrund av de medicinska bevis som lagts fram. Den logiska rättsliga slutsatsen är att om den medicinska kunskapen förändras måste lagstiftningen och dess tillämpning förändras. Detta är en fråga av rättslig betydelse mot bakgrund av de allmänna villkoren för begränsning av grundläggande rättigheter. Enligt doktrinen om begränsning av grundläggande rättigheter kan grundläggande rättigheter endast begränsas av en lägre regleringsnivå än konstitutionen under vissa väldefinierade förhållanden. Dessa villkor innefattar bland annat att grunden för begränsningen måste grunda sig på

i riksdagsordningen, att inskränkningen ska vara godtagbar och påkallad av angelägna samhälleliga skäl samt att inskränkningarna ska vara förenliga med proportionalitetskravet.

Proportionalitetskravet kan anses bestå av både ett lämplighetskrav och ett nödvändighetskrav; inskränkningen måste vara lämplig i allmänhet för att uppnå det eftersträlvade målet och dessutom kan målet inte uppnås på ett sätt som är mindre ingripande än de grundläggande rättigheterna.

Skyldigheten för statsrådet att övervaka effekterna av regleringen och vidta korrigerande åtgärder

Regeringens skyldighet att följa upp lagstiftningens effekter framgår bl.a. av konstitutionsutskottets uttalanden om räntepasslagstiftningen:

PeVL 35/2021 vp (förordning om användning av räntecertifikat) s. 4, punkt 10:

(10) Regeringen ska noga följa effekterna av regleringen och vid behov vidta åtgärder för att rätta till den.

PeVL 26/2021 vp (gränstestning och bl.a. TTL 16a-16f §) s. 4, punkt 9:

(9) Kommittén betonar också behovet av att noga övervaka förordningens effekter och att införa lagändringar vid behov.

PeVL 14/2020 vp (tillfällig begränsning av restaurangverksamhet, TTL 58a §) s. 6:

Konstitutionsutskottet understryker att den föreslagna regleringen även tidsmässigt måste begränsas till vad som är nödvändigt. Regeringen måste noga följa upp behovet av att behålla regleringen och eventuella problem som kan uppstå i tillämpningen och vidta åtgärder för att komma till rätta med dem.

Konstitutionsutskottet har i sitt yttrande över regleringen av användningen av smyckesintyg ställt som villkor att regeringen noga ska följa effekterna av regleringen och vid behov vidta åtgärder för att rätta till den. Om den medicinska kunskapen hade förändrats skulle således regleringen (införandet av intressebeviset och kravet på att erhålla det på grundval av beslut av regionala administrativa kontor) ha behövt ändras. Enligt sökanden underlät statsrådet att göra detta, vilket ledde till att han i onödan och i strid med sina grundläggande rättigheter var tvungen att skaffa ett pass på Fazer Kluuvis café kl. 9.00 den 10 december 2021.

Tidigare premiärminister Marinis vittnesmål stoppas av tingsrätten

Eftersom konstitutionsutskottet hade ansett att regeringen var skyldig att följa upp effekterna av regleringen och vid behov vidta åtgärder för att rätta till den och eftersom statsministern var ansvarig för regeringens verksamhet, hade sökanden beslutat att kalla den tidigare finska statsministern Sanna Marin som vittne i tingsrätten. Det var under hennes tid som regeringen överlämnade räntepasslagstiftningen till riksdagen för godkännande. Sanna Marins vittnesmål hade rubriken: *"på vad regeringen har grundat sin uppfattning om nödvändigheten av räntepasslagstiftningen och hur regeringen har övervakat nödvändigheten av regleringen av ränterestriktioner i förhållande till förverkligandet av de grundläggande rättigheterna"*.

Ett centralt syfte med koronarpasset har varit att förhindra att kranskärlssjukdom överförs från en person till en annan. På basis av den skriftliga bevisning som sökanden gett in till tingsrätten och de muntliga vittnesmålen, i synnerhet utlåtandena av överläkare Hanna Nohynek vid THL och infektionsläkare Asko Järvinen vid HNS samt utlåtandena av kardiolog Aseem Malhotra, var det sommaren 2021 känt att kranskärlsvaccin inte förhindrar att kranskärlssjukdom överförs från en person till en annan i mer än hälften av fallen. Den viktigaste informationen har dock varit att en vaccinerad person också kunde ha överfört koronar hjärtsjukdom till en annan vaccinerad person. Ett koronarpass kan alltså ha lett till att en vaccinerad person som haft tillgång till en anläggning med ett grönt koronarpass har kunnat smitta intet ont anande personer med kranskärlssjukdom.

Som beskrivits ovan vägrade emellertid tingsrätten att kalla Sanna Marin som vittne och domstolen har därmed inte någon förstahandskunskap om hur regeringen uppfyllde konstitutionsutskottets förutsättning för att anta räntepasslagstiftningen.

Läkarutlåtanden och läkarundersökningar som skriftlig bevisning

Vittnena Järvinen och Nohynek - Nohynek även som sakkunnig - som hördes i tingsrätten har bekräftat kändens uppfattning att coronavaccinerna inte har förhindrat spridningen av covid 19. Enligt Järvinen var det redan i slutet av 2020, när de första coronavaccinerna introducerades, känt för det medicinska samfundet att de endast gav 50% skydd mot coronavirusinfektion och att effekten varade i 2-3 månader. Varje gång en ny variant av viruset dyker upp har vaccinernas effekt och verkningstid minskat. Detta har lett till att coronavirusvaccinerna i början av december 2021 kommer att ha blivit betydligt mindre effektiva.

Enligt Nohyneys vittnesmål hade det skydd som coronavaccinet gav sjunkit till noll sex månader efter att det hade administrerats.

Under rättegången har käranden presenterat både Järvisse och Nohynek med Exhibit 13, vilket var en studie som genomfördes i den amerikanska delstaten Wisconsin i juli 2021 om hur SARS-CoV-2-viruset har spridits trots vaccinet vid en tidpunkt då deltavarianten var i allmänt bruk. Studien mätte liknande virusbelastningar hos personer som bor i Wisconsin, USA, oavsett vaccinationsstatus, under en period då prevalensen av deltavarianten var hög och stigande. Studiens data bekräftade uppfattningen att vaccinerade personer som smittats av Delta-varianten kunde sprida SARS-CoV-2-viruset till andra människor på samma sätt som ovaccinerade personer. Båda vittnena har i rätten medgett att de kände till resultaten av studien. Enligt Nohynek har resultaten av studien varit kända i flera månader före augusti 2021, då studien publicerades.

Både Nohynek och Järvinen har sagt att de har informerat ministeriet och, genom ministeriet, regeringen, om att coronavaccinerna inte har förhindrat överföring av covid-19, inte ens från en vaccinerad till en annan. Denna information har vidarebefordrats åtminstone sedan sommaren 2021. Båda säger att vaccinerna endast har varit effektiva för att förhindra sjukhusinläggningar och att detta, enligt Nohyneys uttalande, endast har varit fallet för sköra människor, såsom särskilt äldre.

Både Nohynek och Järvinen har i intervjuer sagt att det inte har inneburit någon risk för de vaccinerade, som genom vaccinet har skyddats från sjukhusvistelse, att en enda vaccinerad person har kommit in i ett rum med ett stort antal vaccinerade personer. Å andra sidan har en ovaccinerad persons inträde i ett rum med vaccinerade personer enligt båda parternas uppfattning inte skilt sig nämnvärt från en tidigare vaccinerad persons inträde i ett rum, eftersom även den vaccinerade personen kan ha burit på en coronavirussmitta och kan ha överfört den till andra som, trots vaccination, mycket väl kan ha insjuknat i coronavirussjukdom.

Med hänsyn till sökandens skriftliga bevisning vill vi framhålla följande punkter, som vi anser visar att intagandet av corona mRNA-vaccinet, vilket var ett villkor för att erhålla coronapasset, inte har uppfyllt sin avsedda funktion att förhindra spridning av covid-19, inte ens från en vaccinerad till en annan, och inte heller har skyddat mot covid-19.

När det gäller bevis 14 tyder undersökningsuppgifterna på att sjukdomen har spridits mellan fullt vaccinerade individer. När det gäller bevis 15 dras slutsatsen att individer med en genombrottsinfektion har liknande virusbelastningar som ovaccinerade individer och effektivt kan sprida infektionen under hemförhållanden, inklusive till fullt vaccinerade kontakter. När det gäller Bevis 16 antog många beslutsfattare att vaccinerade individer kunde uteslutas som en källa till potentiell infektion. Det förefaller vara grovt oaktsamt att försumma vaccinerade

befolkningen som en potentiell och väsentlig smittkälla när beslut fattas om folkhälsoåtgärder. Ovanstående bevis visar också att tillträdet för vaccinerade personer till offentliga lokaler enligt coronaviruspasset i själva verket har skapat en situation där personer som, trots vaccination, har smittats av covid-19 har kunnat och har spridit coronavirus till andra - intet ont anande - medmänniskor. För att respektera jämlikheten och samtidigt - som regeringen har sagt sig vilja göra - skydda människor från coronaviruset borde alla kunder som försökte komma in på Fazer Kluuvi-kaféet ha testats för coronaviruset.

När det gäller styrkande handlingar 17 har coronavirusvacciner inte förhindrat sjukdomen, och i Israel (som låg i framkant när det gäller distributionen av coronavirusvacciner) har coronavirusinfektioner konstaterats hos dem som fått en tredje dos av vaccinet.

Dokumentärbevisning 18 fortsätter trenden i Israel och visar att nästan alla vuxna i Israel har vaccinerats, men att coronaviruset bara har spridit sig.

Vaccination har inte förhindrat spridning av sjukdomen eller överföring av sjukdomen bland de vaccinerade. Av bilaga 19 framgår att en fullständig vaccinserie har lett till coronavirusinfektioner bland sjuksköterskor i Österbotten, av bilaga 20 framgår att i Birkaland korrelerar en ökning av vaccinationstäckningen med en ökning av förekomsten av covid-19-sjukdom och av bilaga 21 framgår att på Kajanalands centralsjukhus har coronavirusinfektioner förekommit bland patienter och personal som har fått coronavirusvaccination. Enligt denna bevisning har vaccinet således inte förhindrat spridningen av coronavirussjukdomen, utan det finns tvärtom indikationer på att det till och med har påskyndat spridningen av sjukdomen.

Enligt bilaga 31 säger Nohynek, en överläkare vid THL, att studierna visade att vaccinet endast något minskade överföringen framåt, och att idén om fördelarna med vaccinet var för svartvit och inte ens återspeglade den vetenskapliga kunskapen vid den tiden. "Vaccinet skyddade mot infektion, men bara måttligt och under en kort tid". Enligt bilaga 32 uppgav Europeiska läkemedelsmyndigheten (EMA) att covid-19-vaccinet inte var avsett att förhindra överföring av sjukdom från en person till en annan och att vaccinet endast var avsett att skydda dem som vaccinerats. EMEA:s uttalande tyder på att även om Vauhkala hade tagit vaccinet skulle det inte ha skyddat någon annan från sjukdomen. Vägran att ge Vauhkala tillträde till Fazers café har således inte skyddat någon, har inte skyddat rättsliga intressen, utan har i stället kränkt Vauhkalas rätt till likabehandling och rätt till tillträde till restaurang som garanteras i Europakonventionen om de mänskliga rättigheterna. Den nationella expertgruppen för vaccinering, KRAR, ansåg enligt THL Kontio, enligt bilaga 34, att eftersom vaccinering inte helt förhindrar infektioner, skulle vaccinering inte vara det primära sättet att förhindra infektioner. Vidare kunde man enligt Kontio inte diskutera flockimmunitet eftersom den inte uppnåddes.

Tingsrätten erkänner endast den medicinska bedömningen av fallet genom att uttala följande:

"Tingsrätten bedömde att den framlagda medicinska bevisningen visade att den rådande medicinska uppfattningen var att coronavirusvaccinerna var effektiva när det gällde att skydda de vaccinerade från allvarliga former av sjukdom och att vaccinerna också bidrog till att förhindra spridningen av coronaviruset. Dessutom skyddade coronapasset även andra grundläggande rättigheter för medborgarna och minskade belastningen på hälso- och sjukvårdssystemet inför en utmanande sjukdomssituation. Syftet med lagstiftningen om coronapass var att säkerställa att medborgarnas grundläggande rättigheter tillgodoses i så stor utsträckning som möjligt och att förebygga de skador som en pandemi orsakar samhället."

Mot bakgrund av den bevisning som lagts fram i målet finner vi tingsrättens påstående att coronavaccin skulle ha bidragit till att förhindra spridningen av coronaviruset under hösten och december 2021 mycket tveksamt.

Under alla omständigheter uppfyller inte en begränsning av grundläggande rättigheter enbart på grundval av "nyttig" nytta kravet på proportionalitet och nödvändighet i villkoren för begränsning av grundläggande rättigheter; här underlåter tingsrätten helt att göra denna proportionalitetsbedömning.

Coronatestning utförd med ett opålitligt test

Enligt staten diskriminerades inte heller Vauhkala på grund av att han kunde ha fått ett negativt PCR-testresultat var 72:a timme. Detta skulle dock ha kostat mellan 100 och 200 euro per session, vilket skulle ha inneburit en extra kostnad på mellan 1 000 och 2 000 euro per månad bara för att Vauhkala skulle kunna åtnjuta sina rättigheter enligt konstitutionen och Europakonventionen. Detta skulle naturligtvis i sig ha betraktats som en kränkning av de grundläggande rättigheterna.

Målsäganden ifrågasätter emellertid också PCR-testernas effektivitet. På grundval av yttrandet från experten Astrid Stuckelberger måste slutsatsen dras att de PCR-tester som används av de finska myndigheterna ger 97 procent falskt positiva resultat. Begränsningar av de grundläggande rättigheterna som grundar sig på PCR-tester kan följaktligen inte uppfylla de allmänna villkoren för begränsningar av de grundläggande rättigheterna. Det bör också noteras att konstitutionsutskottet - trots att det förlitar sig på medicinsk kunskap - inte har bedömt förutsättningarna för att använda PCR-tester, trots att de har spelat en central roll vid bedömningen av förekomsten av kranskärllsjukdom. Det måste anses att konstitutionsutskottet inte har gjort en adekvat bedömning av lagstiftningen om koronapasset genom att underlåta att bedöma PCR-testets eventuella otillförlitlighet. I praktiken har spridningen och omfattningen av covid-19 bedömts enbart på grundval av resultaten av PCR-tester. Det finns anledning att befara att detta

testformatet har lett till ett mycket stort antal falskt positiva resultat, vilket leder till onödiga inskränkningar i de berörda personernas grundläggande och mänskliga rättigheter.

Redan på denna grund bör Helsingfors hovrätt bevilja Vauhkala tillstånd till fortsatt handläggning för att bedöma om lagstiftningen om koronapass är förenlig med grundlagen när det gäller påvisande av covid-19 nästan uteslutande genom PCR-test.

Stückelbergers expertutlåtande visar att PCR-testresultaten inte på ett tillförlitligt sätt har kunnat förutsäga hälsotillståndet eller smittsamheten hos den person som testas för coronavirus. Ett coronaviruspass kunde erhållas med ett negativt coronatestresultat, utöver den så kallade gröna coronavaccinationen och coronavirussjukdomen, även om coronatestet inte uppfyllde förväntningarna i lagstiftningen om coronaviruspass.

Det är ostridigt att infektionen med covid-19 fastställs på grundval av resultatet av PCR-testet och sökanden har för detta ändamål lämnat in ett antal skriftliga bevis. Det framgår av Stückelbergers yttrande att PCR-testet inte är ett diagnostiskt verktyg och att det under alla omständigheter inte med säkerhet kan sägas om ett positivt test visar på förekomsten av kvarvarande antikroppar mot viruset eller mot en gammal infektion i provet. US Centers for Disease Control and Prevention (CDC) har också i sina riktlinjer för användning av PCR angett att *"påvisande av viralt RNA inte nödvändigtvis innebär att det finns ett infektiöst virus eller att 2019-nCoV är orsaken till kliniska symtom"*. Enbart dessa fakta är tillräckliga för att visa att PCR-testresultat, och därmed coronastatistik, är otillförlitliga.

När det gäller en inhemsk provstudie i HUS-regionen hävdade staten att positiva PCR-testresultat i denna provstudie skulle ha uppnåtts med relativt låga Ct-värden, vilket skulle göra testresultaten tillförlitliga. Vår bevisning 31 - HUS Diagnostic Centres HUSLAB-studiedokument - visar emellertid att Ct-värdet enligt HUS Diagnostic Centre självt inte gör det möjligt att dra tillförlitliga slutsatser om den provtagna personens virusbelastning och därmed hans eller hennes smittsamhet, och att det finns stora osäkerheter i den kliniska tolkningen av proverna i allmänhet. På grund av denna stora osäkerhet säger PCR-testresultaten därför inte något tillförlitligt om en persons sjuklighet eller smittsamhet av coronaviruset.

Den höga graden av osäkerhet i resultaten av PCR-testet som HUS-diagnostikcentret framhåller förklaras av de vetenskapliga fakta som presenteras i Stückelbergers uttalande. PCR-tekniken kan identifiera det genetiska materialet i ett virus, men inte hela viruset: även om PCR-tekniken är bra på att korrekt identifiera det genetiska materialet i ett virus, kan den inte upptäcka om det kommer från ett helt

om viruset. PCR-testet kan därför inte diagnostisera någon virusinfektion och är inte ett giltigt test för att påvisa smittsamhet.

COVID-patienter är smittsamma i 7-8 dagar, men en smittad person kan testa positivt för PCR även om han eller hon inte längre är sjuk eller smittsam. Personer som tidigare har haft covid-19 kan ha ett positivt PCR-testresultat i 80 dagar eller mer, även om de inte längre är sjuka, infekterade eller smittsamma. Patienter som är immuna och aldrig har haft några symtom kan testa positivt.

I sina expert- och vittnesmål har THL:s överläkare Nohynek sagt att PCR-tester är mycket känsliga och inte ger en fullständig bild av smittsamheten. PCR-testresultaten kan förbli positiva långt efter det att smittsamheten har upphört. En person kan utsöndra spår av viruset men inte nödvändigtvis vara smittsam. I själva verket bekräftade Nohynek Stückelbergers uttalande i ett yttrande till Helsingfors tingsrätt.

Tingsrätten erkänner ovanstående bevisning enligt följande (s. 47 och 51 i domslutet):

Tingsrätten konstaterar också att räntesnurrevaccinet inte var det enda villkoret för att erhålla räntesnurrepasset. Om en person inte har velat/har kunnat ta ett kranskärlsvaccin har en sådan person också kunnat få ett kranskärlspass genom att få ett negativt kranskärlstest eller om personen haft en kranskärlssjukdom under de senaste sex månaderna. Om Vauhkala inte ville ta coronavaccinerna för att han ansåg att det stred mot hans religiösa övertygelse att göra det, så tvingades han aldrig till det. Detta måste beaktas vid bedömningen av huruvida lagstiftningen om räntepass är förenlig med artikel 9 i det europeiska insättningsgarantisystemet, särskilt med hänsyn till proportionalitetsprincipen. I vilket fall som helst var räntepasslagstiftningen endast i kraft för operatörer som inte tillhandahåller en så kallad nödvändighetstjänst. Således var t.ex. apotek eller livsmedelsbutiker inte skyldiga att ha ett pass, vilket är en viktig faktor när man undersöker om passlagstiftningens proportionalitetsvillkor är uppfyllt.

Tingsrätten beaktar således inte på något sätt den bevisning som lagts fram i målet avseende coronatesternas tillförlitlighet eller det faktum att testerna var betalda, utan konstaterar endast att Vauhkala skulle ha haft möjlighet att göra testerna om han så önskat. Tingsrätten ignorerar och bortser därmed helt från den relevanta bevisningen. Enbart denna avsaknad av sakskaal gör att domen är lagstridig.

Lagstiftning om ränthpass godkänns inte av konstitutionsutskottet

Enligt sökandens uppfattning framgår det av de muntliga vittnesmålen och den skriftliga bevisningen att statsrådet inte beaktade medicinsk information vid den tidpunkt då ränthpasslagstiftningen utarbetades, att förvrängd eller åtminstone föråldrad medicinsk information om fördelarna med vacciner med största sannolikhet meddelades konstitutionsutskottet och att ränthpasslagstiftningen inte kunde ha grundats på aktuell medicinsk information.

Senast den 10 december 2021 uppfyllde lagstiftningen om ränthpass inte kriterierna för allmänna inskränkningar i de grundläggande rättigheterna, eftersom inskränkningen, dvs. kravet på ett ränthpass som villkor för tillträde till en restaurang, inte var ägnad att uppnå det angivna syftet. Detta berodde på att villkoret för att erhålla ett coronapass, nämligen att ta ett coronavaccin, inte ledde till att coronasjukdomen inte spred sig och att coronavaccinet endast kunde skydda högst den person som själv hade tagit coronavaccinet. Om Vauhkala hade tagit coronavaccinet och fått ett grönt coronapass som hade gjort det möjligt för honom att komma in på Fazer Kluuvi-kaféet, skulle situationen med avseende på överföringen av coronar hjärtsjukdom inte på något sätt ha förändrats för dem som redan hade varit på kaféet och som ännu inte hade vaccinerats. för alla nya kunder som kan komma till anläggningen.

På så sätt kan konstitutionsutskottet inte anses ha prövat ränthpasslagstiftningens grundlagsenlighet när lagstiftningens grundlagsenlighet har ändrats mot bakgrund av förändrad medicinsk kunskap. Regeringen borde ha följt den medicinska kunskapsutvecklingen. Detta är inte vad statsrådet har gjort. Vidare borde statsrådet ha vidtagit korrigerande åtgärder i förhållande till förordningen, vilket konstitutionsutskottet har krävt. Eftersom regeringen inte har vidtagit några korrigerande åtgärder har lagstiftningen om ränthpass förlorat det konstitutionella godkännande som konstitutionsutskottet gav den.

Överträdelser av artikel 124 i konstitutionen

Delstatens lagstiftning om ränthpass har också varit grundlagsstridig eftersom den har möjliggjort en betydande överföring av offentlig makt till ett privat företag, i detta fall Fazer Restaurants Ltd. Lagstiftningen har gjort det möjligt för ett privat företag att självt bestämma när det ska krävas ett pass för att få tillträde till en restaurang.

Fazer Restaurants Ltd har krävt ett kupongkort som villkor för att få tillträde till sina lokaler under hela öppettiden, vanligtvis först från kl. 17.00 och framåt på andra restauranger. Artikel 124 i konstitutionen

"En offentlig förvaltningsuppgift får överlämnas till någon annan än en myndighet endast med stöd av lag eller författning.

om det är nödvändigt för att uppgiften ska kunna utföras på ett korrekt sätt och inte undergräver grundläggande rättigheter, rättssäkerhet eller andra krav på god förvaltning. Uppgifter som innefattar betydande myndighetsutövning får dock endast anförtros en offentlig myndighet." Att hindra tillträde till en restaurang under hela dagen, som ett undantag från andra företag i samma bransch, innebar en betydande myndighetsutövning som endast kan anförtros en offentlig myndighet. Syftet med smittskyddslagen är att förebygga smittsamma sjukdomar och deras spridning och den skada de orsakar människor och samhälle, inte att reglera öppettiderna för företag. Stängningen av butiker syftar till att förhindra spridningen av covid-19 och, samtidigt som stängningen av butiker har en effekt på skyddet av allmänheten mot spridningen av covid-19, har stängningen av butiker en effekt på skyddet av allmänheten mot spridningen av covid-19.

§ Näringsfriheten kan inte överföras till ett privat företag, men en sådan uppgift som innefattar betydande myndighetsutövning kan endast ha anförtrots en myndighet.

Sökanden har vidare anfört att den omständigheten att en vanlig restauranganställd har rätt att kontrollera rättepasset genom vilket den restauranganställda har tillgång till Vauhkalas personliga hälsouppgifter också utgör en betydande myndighetsutövning.

Den uppenbara grundlagsstridigheten i räntepasslagstiftningen framgår av att lagstiftningen, nämligen 58i § i lagen om smittsamma sjukdomar, inte har varit exakt utan har överlåtit åt den privata aktören, i detta fall Fazer Ravintolat Oy, att välja om den vill kränka de grundläggande rättigheterna eller inte. Företrädarna för Fazer-koncernen hade möjlighet att välja att antingen agera på ett icke-diskriminerande sätt gentemot sökanden som skulle ha medfört ekonomiska förluster för Fazer, eller diskriminerande beteende gentemot sökanden. Att åberopa ekonomisk förlust som försvar för att de grundläggande rättigheterna har åsidosatts är inte förenligt med lag. Enligt svarandens verkställande direktör Kostilainen "framgår det av det material som ni hänvisar till på annat ställe (på regionförvaltningsverkets webbplats) att "det är upp till restaurangbranschen att bestämma vid vilka tidpunkter den tar i bruk räntesnuran".

När lagstiftningen inte är exakt, dvs. när den tillåter ett privat företag att besluta om huruvida det ska hindra en person från att komma in i dess lokaler på grund av förmodad hälsoinformation vid en viss tidpunkt på dagen, är lagstiftningen inte förenlig med doktrinen om begränsning av grundläggande rättigheter. Som svarandens verkställande direktör själv förklarar i sitt brev till sökanden har svaranden utövat den "rätt" som nämns på regionförvaltningsverkets webbplats att själv bestämma vid vilka tidpunkter bolaget har infört räntesnuran.

Tingsrätten anförde följande som svar på våra argument ovan avseende artikel 124 i konstitutionen (s. 56 i domen):

"Tingsrätten konstaterar att även denna fråga klargjordes i enlighet med praxis när lagen om kronvittnen infördes och att det inte är fråga om betydande myndighetsutövning när en cafeteriamedarbetare endast kontrollerar om en person har kronvittne eller inte."

Det framgår emellertid inte av tingsrättens avgörande vad denna "etablerade praxis" är och hur målet avgjorts i enlighet därmed. Denna särskilda fråga togs för övrigt inte upp i riksdagshandlingarna (HE 131/2021 vp), bortsett från Hidéns försök att ta upp frågan i sitt yttrande. Tingsrätten har således helt enkelt ignorerat och bortsett från sökandens rättsliga argument genom att utan motivering "konstatera" att det inte förhåller sig på det sätt som sökanden hävdar. Parterna kan därmed inte bedöma de rättsliga resonemang som ligger till grund för beslutet. Beslutet är därför inte tillräckligt motiverat på det sätt som krävs enligt rättspraxis: enligt KHO 2019:110 ska frågan om ett förvaltningsbeslut är tillräckligt motiverat bedömas utifrån om partens rätt att få ett motiverat beslut och att överklaga det kan tillgodoses på ett effektivt sätt.

Frågans betydelse återspeglas också i det faktum att konstitutionsutskottet inte har tagit ställning till denna fråga i sina yttranden, vilket visar att detta är en verkligt öppen fråga som domstolen bör ta ställning till på grundval av konstitutionen, med stöd av lagstiftning, rättsprinciper och rättspraxis. I en tvetydig situation, och särskilt när frågan inte har behandlats på ett korrekt sätt under utarbetandet, bör frågan tolkas till förmån för sökanden.

För att rättsligt kunna bedöma definitionen av en funktion som utövar betydande offentlig makt och huruvida lagen om smittsamma sjukdomar och de åtgärder som myndigheterna vidtagit har överfört betydande offentlig makt till en icke-offentlig myndighet, ber vi Helsingfors hovrätt att bevilja Vauhkala tillstånd att föra talan i målet.

Lagstiftningen om räntepass strider mot grundlagen

Tingsrätten har inte heller på något sätt bedömt den uppenbara grundlagsstridigheten i samband med beredningen av räntepasslagstiftningen i att staten, när käranden begärde att staten skulle tillhandahålla beredningshandlingarna för räntepasslagstiftningen, under rättegångsprocessen har uppgett att den inte har sådana beredningshandlingar, utan staten har endast förlitat sig på THL:s utlåtanden. Detta står i strid med grundlagsutskottets ståndpunkt, som i sitt utlåtande PeVL 11/2016 rd - HE 13/2016 rd (med anledning av regeringens

om utkastet till proposition till riksdagen med förslag till lag om smittsamma sjukdomar och vissa lagar som har samband med den) konstateras det att *enligt den allmänna motiveringen till regeringens proposition har det grundläggande förslaget till regeringens proposition utarbetats av en konsult på uppdrag av social- och hälsovårdsministeriet. Lagstiftningsberedning är en av departementens huvuduppgifter. Det är klart att den inte kan läggas ut på entreprenad. I praktiken har det dock ansetts att detta inte hindrar att externa utredningar eller expertråd inhämtas.*

I det aktuella fallet är det emellertid ostridigt att beredningen av räntepasslagstiftningen enligt statens utsago helt och hållet baserade sig på THL:s, inte ministeriernas, utlåtanden o c h beredning. Vi anhåller om att Helsingfors hovrätt beviljar tillstånd till fortsatt handläggning av ärendet också för att statens förklaring om att man vid beredningen av räntepasslagstiftningen helt och hållet förlitat sig på THL:s utlåtanden ska kunna granskas och för att det ska kunna utredas om beredningen av räntepasslagstiftningen stred mot grundlagsutskottets åsikt att lagberedningen är en av ministeriernas viktigaste uppgifter.

När staten i sin bevisning bland annat stöder sig på THL:s veckobulletiner är det uppenbart att det inte är fråga om åsikterna hos ett opartiskt expertorgan, utan om en organisation som direkt och uppenbarligen är centralt involverad i beredningen av lagstiftningen om räntepass och vars bulletiner har stött den lagstiftning som organisationen har berett. Följaktligen kan statens bevisning i detta avseende inte anses vara trovärdig.

Tillämpning av 28 § diskrimineringslagen i målet

Vauhkala anser också att Helsingfors tingsrätt inte har bedömt innebörden av 28 § i jämställdhetslagen i målet. Också av denna anledning bör tillstånd till fortsatt handläggning beviljas.

När Vauhkala under förfarandet har gett tillräckliga skäl för sitt påstående att han har diskriminerats av både Fazer och staten, är det svarandena som ska bevisa att det inte har skett någon överträdelse av förbudet enligt 28 § i jämställdhetslagen.

Staten har dock under rättsprocessen gjort allt som står i dess makt för att förhindra att målet avgörs. Vauhkala har trots sina påstötningar inte lyckats få statens företrädare, f.d. statsminister Sanna Marini och justitieministeriets avdelningschef Koskela, att vittna i domstol.

Trots begäran om förhandsavgörande har staten inte överlämnat de ovan nämnda förarbetena till lagstiftningen om coronaviruspass och inte heller avtalen om leverans av mRNA-vacciner mot coronavirus till den del som de gäller de coronavirusvacciner som levererats till Finland.

Leveransavtalens betydelse skulle vara

var att se om tillverkaren hade garanterat att vaccinerna skulle fungera och om de hade testats för att säkerställa att de verkligen fungerade.

Brott mot Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna

Vauhkala har också yrkat på fortsatt handläggning på den grunden att hovrätten bör pröva om Europakonventionen och Europadomstolens praxis är tillämplig på Vauhkalas fall. Helsingfors tingsrätt har med en mycket kortfattad motivering ansett att det i Vauhkalas fall inte finns skäl att anse att staten har begått en kränkning av de mänskliga rättigheterna mot Vauhkala.

Tingsrättens uppfattning grundar sig enbart på utlåtandet av Salminen, som avgav ett expertutlåtande för statens räkning, om att smyckescertifikatet i grundlagsutskottets utlåtanden har bedömts uppfylla kraven på tillåtlighet och proportionalitet för begränsningar av de grundläggande rättigheterna och vidare att *"bedömningen är i linje med kraven i miljökonsekvensbeskrivningen för motsvarande begränsningar av de grundläggande rättigheterna och att begränsningarna av de grundläggande rättigheterna därför inte heller strider mot skyldigheterna i miljökonsekvensbeskrivningen"*. Enligt tingsrättens yttrande har *"Salminen anfört att det är väl etablerat att lagförslag som granskas av konstitutionsutskottet också genomgår en liknande prövning av förenligheten med konventioner om mänskliga rättigheter, och att detta har ansetts vara den korrekta tolkningen av EIS"*. I sin dom stöder sig tingsrätten ytterligare på Salminen och konstaterar att *"Salminen har också anfört att han, utöver de faktorer som nämns i PeVL:s yttrande, och med hänsyn till de mycket korta tidsfristerna för lagstiftningens ikraftträdande, ansåg att det var uppenbart att regleringen av kranscertifikatet uppfyllde proportionalitetskraven för lagstiftning som inskränker en grundläggande rättighet"*.

Vidare skriver tingsrätten i domen att *"tingsrätten kommer att bedöma relevansen av målsägandens vittne Muukkonens rapport nedan, men konstaterar redan här att Muukkonen inte har lämnat någon relevant information i detta avseende som skulle kunna påverka denna bedömning"*.

Av de skäl som anges nedan har Vauhkalas fall ett mycket likartat förhållande till Europakonventionen och tingsrättens åsidosättande av Europakonventionen enbart på grund av Salminens uttalande innebär också ett åsidosättande av Vauhkalas rätt till en rättvis rättegång. Mot denna bakgrund finner vi att ett prövningstillstånd är av väsentlig betydelse för att Vauhkalas rätt till en rättvis rättegång enligt artikel 6 i Europakonventionen ska kunna förverkligas.

Eftersom tingsrätten vägrat att pröva målet avseende kränkningar av Europakonventionen och i sin motivering endast förlitat sig på Salminens yttrande erinrar vi om att vi redan i inledningen av ansökan om tillstånd till fortsatt handläggning anförde att det muntliga förhöret med den av svaranden utsedde sakkunnige, Janne Salminen, vid huvudförhandlingen stred mot gällande rättspraxis av följande skäl:

Enligt fast finsk rättspraxis hörs inte juridiska experter muntligen i domstolsförhandlingar. Även finska staten själv, genom sitt ombud, anförde följande i sitt svar till tingsrätten den 31 augusti 2022:

117. (Muntligt) hörande av juridiska experter är inte en del av det finska förfarandet. Huvudprincipen är att domstolen känner till lagen (jura novit curia). Parterna (vanligtvis genom sina ombud/advokater) kan naturligtvis lägga fram sina rättsliga argument i sina inlagor, och i synnerhet i slutrapporten, och kan hänvisa till och lägga fram rättskällor och expertutlåtanden för domstolen om de så önskar.

Vi instämmer i den uppfattning som framförs i statens svar 31.8.2022 att juridiska experter i princip inte bör höras muntligen som sakkunniga i finska domstolsprocesser. Vi ställer oss därför frågande till varför staten, helt i strid med sitt tidigare uttalande, ändå har kallat Salminen till muntlig förhandling och varför tingsrätten har accepterat detta.

Av ovan angivna skäl anser vi att tingsrätten borde ha nekat Salminen muntlig förhandling enligt 17 kap. 8 § rättegångsbalken, eftersom den kan ersättas med väsentligt mindre kostsam eller tidskrävande och väsentligt mer tillförlitlig bevisning (Salminens skriftliga sakkunnigutlåtande) och eftersom hans muntliga förhandling i vart fall är obehövlig med hänsyn till den rådande finska rättskulturen. Denna uppfattning bekräftades under det muntliga förhöret med Salminen vid huvudförhandlingen, eftersom han vid huvudförhandlingen inte sade något muntligt som inte redan hade lästs upp i hans skriftliga sakkunnigutlåtande, utan snarare föreföll att endast läsa upp utdrag ur sitt skriftliga utlåtande.

Tingsrätten borde ha beaktat det ovan nämnda onödiga muntliga förhöret med Salminen som en självklarhet, i synnerhet som tingsrätten vägrade att höra sökandens huvudvittnen Sanna Marini och Satu Koskela. Redan parternas likhet inför lagen och den kontradiktoriska principen förutsätter att tingsrätten på eget initiativ skulle ha beaktat en sådan onödig muntlig förhandling.

grundläggande frågor om processledning på ett lämpligt sätt och med respekt för parternas rättigheter.

Muukkonen är utbildad juris doktor och har, som han berättade för tingsrätten, erbjudit sig att skriva en bedömning av genomförandet av ovaccinerade grundläggande rättigheter i förhållande till räntepasslagstiftningen för konstitutionsutskottet, ett erbjudande som social- och hälsovårdsministeriet och undervisnings- och kulturministeriet inte har antagit. Han är också författare till den enda referentgranskade juridiska artikeln om pass och grundläggande rättigheter, som ingår i den skriftliga bevisning som lämnats in till Vauhkala tingsrätt.

Ignorera Muukkonens åsikt utan giltigt skäl

Tingsrätten har i praktiken helt ignorerat betydelsen av Muukkonens vittnesmål och den referentgranskade juridiska artikel han skrivit, enbart på den grunden att Muukkonen inte skulle ha bedömt rätten till liv på något sätt. Det finns dock många grundläggande rättigheter, och ingen enskild av dem kan upphöjas till en nivå av betydelse som är vida överlägsen andra. Muukkonen har också påpekat detta i sitt vittnesmål i tingsrätten och konstaterat att de grundläggande rättigheterna bildar en sammanhängande helhet, från vilken det inte är möjligt att separera delarna och placera dem i en ojämlig ställning. Enligt honom bedöms de grundläggande rättigheterna från fall till fall. Enligt WHO:s definition är hälsa till exempel inte bara frånvaro av sjukdomsframkallande element, som till exempel virus, utan framför allt ett meningsfullt liv i sin helhet. Om en person inte kan leva ett fullvärdigt liv, t.ex. på grund av påtvingade medicinska ingrepp och restriktioner, förkortar detta i själva verket och enligt forskning livet och påverkar livskvaliteten negativt.

Även om Muukkonen hade nämnt något om rätten till liv och hälsa i sin artikel, skulle det i vilket fall som helst inte ha motbevisat den huvudsakliga rättsliga iakttagelsen i Muukkonens artikel, vilken helt ignoreras av tingsrätten - ur perspektivet av systemet med grundläggande rättigheter skulle det ha varit ett mindre ingripande i de ovaccinerades (inklusive kändarna) rättigheter om de hade erbjudits gratis testning (Muukkonens artikel s. 13), och därför uppfyllde inte räntepasslagstiftningen proportionalitetskravet i begränsningarna av de grundläggande rättigheterna.

För att kunna behandla även dessa frågor ber vi Helsingfors hovrätt att bevilja tillstånd till fortsatt handläggning.

Vauhkalas egen uppfattning har lämnats åt sidan

Enligt Vauhkala är det centrala problemet med tingsrättens dom i förhållande till fair trial-processen att hans egna åsikter i praktiken helt utelämnats från domen. Tingsrätten har medgett att Vauhkala har en religiös övertygelse, men något annat framgår egentligen inte av vad Vauhkala själv har sagt om detta i domstol. Även enligt Högsta domstolens praxis (KKO:2016:20) ska emellertid bedömningen av den kränkning som en enskild person har upplevt grundas på den kränkning som personen själv har upplevt, och detta kan inte framgå annat än genom att personen hörs och sin berättelse bedöms. I praktiken har tingsrätten inte gjort detta överhuvudtaget. Målet är också viktigt på så sätt att tingsrätten genomgående i domen har hänvisat till Högsta domstolens praxis när det gäller förutsättningarna för att staten ska vara skadeståndsskyldig för kränkningar av mänskliga rättigheter. Dessa är: (i) kränkningen av de mänskliga rättigheterna har ägt rum; (ii) kränkningen kan anses vara tillräckligt allvarlig; (iii) kränkningen har orsakat kausal skada.

Skadans svårighetsgrad och orsakssambandet bör därför bedömas på grundval av den skada och det skadedjup som Vauhkala själv upplevde.

Vauhkala har aktivt försökt ta reda på

- a) om han eller hon tillhör en riskgrupp för kranskärlssjukdom som han eller hon inte tillhör
- b) vad konsekvenserna av att ta ett coronavaccin skulle kunna bli för honom eller henne.

Genom sin egen forskning har hon kommit fram till att hennes risk att bli allvarligt sjuk av hjärtinfarkten var minimal, och hon ville inte ta risken att hon i sin tur skulle kunna drabbas av allvarliga hälsoskador av vaccinet.

Vauhkala har berättat för domstolen att hans religiösa övertygelse har stått i strid med det faktum att ett potentiellt skadligt vaccin skulle kunna skada Kristi kropp, som består av troende tillsammans. Vauhkala visste också att coronavaccinet och det medicinska förfarandet i allmänhet var frivilligt och att vägran att genomgå ett frivilligt förfarande inte bör leda till att grundläggande rättigheter upphävs.

På Fazer Kluuvi café har Vauhkala efter en kort diskussion hindrats från att komma in på caféet eftersom han inte hade sitt räntekort. Vauhkala berättade att kunder på Fazer hade följt diskussionen mellan honom och de anställda. Vauhkala kände att han inte hörde hemma och att han var en underlägsen medborgare. Under utfrågningen sade han att han också hade hindrats från att få tillgång till tjänster vid flera tillfällen i ett senare skede. Vauhkala var

utsattes för många offentliga angrepp på den grupp människor som han ansåg sig företräda, nämligen människor som medvetet - antingen av så kallade ideologiska eller religiösa eller andra skäl - vägrade ta coronavaccin. Denna grupp människor ansåg sig ha rätt till kroppslig integritet och rätt att vägra medicinska ingrepp. Enligt Vauhkala omfattade dessa angrepp bland annat Ilta-Sanomies journalist Manninens artikel i april 2021 om ovaccinerade som kulkus och biskop Laajasalos uttalande i oktober 2021 om att ovaccinerade bär ansvaret för sina medmänniskors död. I november hade Lasse Lehtonen efterlyst marknadsföring och propaganda för att tvinga människor att genomgå coronavaccinationer. Vauhkala såg detta agerande från offentliga personer och beslutsfattare som en demonisering och stigmatisering av henne.

Vauhkala berättade vid utfrågningen att påtryckningar från allmänheten och upprepade vägran att betjäna honom fick honom att känna sig som om han levde i ett öppet fängelse, där han bara fick gå till närbutikerna, men inte mycket annat. Han har känt att han hamnat i den här situationen utan egen förskyllan. Han sade att han hade börjat planera att flytta från Helsingfors för att hitta en plats där han inte skulle känna att han levde under öppna fängelseförhållanden. Det som var särskilt smärtsamt för Vauhkala var att hon inte visste hur länge situationen skulle vara och att hon till och med bildade en förening för att kämpa för de konstitutionella rättigheterna för människor som hon.

Vauhkala har fattat beslutet att inte genomgå kranskärilstransplantationer på grundval av en informerad undersökning och religiös övertygelse. Han har berättat att han under våren 2021 hörde talas om Jari, som hade blivit blind på ena ögat på grund av Pfizers kranskärilsvaccin och som också hade fått medicinsk ersättning för detta. Vauhkala hade senare träffat denne Jari. Han hade tidigare sett ett videomeddelande av Kary Mullis, utvecklaren av PCR-testet, där Mullis sade att testet inte hade utvecklats för att upptäcka sjukdomen. Vauhkala visste att internationella läkemedelsföretag upprepade gånger hade dömts att betala miljardböter för oärliga metoder i samband med marknadsföring av läkemedel.

När han fortsätter att utreda coronafrågan har han upptäckt en mängd annan information om hur coronavacciner har skadat människor. Han har också hört från en klient som kom till hans firmas kontor om en ung person vars hälsa hade blivit helt förstörd av en så kallad "grisspruta". I sina efterforskningar har han upptäckt att kranskärilsvaccin har rekommenderats för högriskgrupper, till vilka Vauhkala som aktiv och frisk person inte hör.

Vauhkala fortsatte med att berätta att han varit kristen sedan 1994. I hans tro ingår uppfattningen att de troende är Kristi kropp på jorden och att detta Guds tempel måste vårdas. Efter att ha varit medveten om de ovan nämnda nackdelarna, som

och det faktum att han inte kan riskera att smittas av coronaviruset när han är frisk och i god form, har han beslutat att inte ta vaccinerna. Han visste också att han inte kunde skydda andra genom att ta coronavaccinet, utan att personer i riskzonen måste skydda sig själva genom att själva ta coronavaccinet.

Vauhkala har tillhört två olika grupper vars rättigheter har kränkts av staten genom den konstitutionella och Europadomstolens rätteplasslagstiftning och dess praktiska tillämpning. Å ena sidan var Vauhkala en frisk person som av ideologiska skäl inte ville ta corona mRNA-vaccinet och å andra sidan förbjöd hans religiösa övertygelse honom att ta vaccinet, som han på grundval av sin egen kunskap, som bland annat grundade sig på information från bekanta och kunskap som han förvärvat under sina studier, ansåg kunde skada hans kropp, som på grundval av hans tro är en del av Kristi kropp, som troende måste ta hand om på bästa möjliga sätt. Den ideologiska uppfattningen hos dem som inte vaccinerar sig mot coronavirussjukdomen skyddas också av lagen, eftersom artikel 6 i patientlagen, artikel 5 i Oviedokonventionen och punkt IV i den medicinska etiska koden garanterar att ingen är skyldig att samtycka till ett medicinskt ingrepp mot sin vilja.

Europadomstolens rättspraxis i förhållande till nationell lagstiftning

Europeiska människorättsdomstolen står över det finska domstolsväsendet i människorättsfrågor och de finska domstolarna måste i sina avgöranden följa människorättsdomstolens rättspraxis. Enligt tingsrättens uppfattning är Salminens uttalande om att grundlagsutskottet redan har bedömt rätteplasslagstiftningens förenlighet med Europakonventionen tillräckligt för att säkerställa att staten har iakttagit Europakonventionen i Vauhkala-målet. Detta stöds inte av Europadomstolens rättspraxis, eftersom det är Europadomstolens uppgift att bedöma om stater som har anslutit sig till EIS följer Europakonventionen. Europadomstolens rättspraxis har visat att även nationell lagstiftning direkt har möjliggjort en kränkning av en individs mänskliga rättigheter. I *Norris mot Irland* (1988) ansåg Europadomstolen att irländsk lagstiftning hade tillåtit ett ihållande ingrepp i en sökandes rätt till respekt för sitt privatliv, vilket domstolen ansåg vara en kränkning av Europakonventionen.

Europadomstolens mål *I.B. mot Grekland* (2013) är direkt kopplat till Vauhkala-målet och fungerar som prejudikat för målet. Fallet *I.B. v. Greece* gällde en HIV-positiv patient.

Avskedande av en positiv klagande kort efter diagnos. Den klagandes skadeståndsanspråk vann delvis framgång i lägre instanser men landets högsta domstol avlog kraven på snäva grunder och med stöd av en uppenbart felaktig premiss om sjukdomens smittsamma natur. Enligt Europadomstolen utgjorde förfarandet diskriminering enligt artikel 14 i Europakonventionen om de mänskliga rättigheterna (EKMR) i förhållande till det skydd för privatlivet som garanteras i artikel 8. Det aktuella målet är mycket likt Europadomstolens mål, eftersom införandet av rän tepasset också grundade sig på en uppenbart felaktig premiss om smittsamheten av covid-19: vid tidpunkten för avskedandet i Europadomstolens mål var det allmänt känt att HIV:HIV-bärare inte överför HIV vid normal kontakt mellan människor, och på samma sätt var det redan vid tidpunkten för utarbetandet av lagstiftningen om coronaviruset allmänt känt att personer som inte är smittade av coronaviruset inte överför SARS-CoV-2 vid normal kontakt mellan människor på ett annat sätt än personer som är smittade av coronaviruset.

I Europadomstolens rättspraxis tillmäts resolutionerna från Europarådets parlamentariska församling stor betydelse. PACE:s resolution 2361 (2021): I punkt 7.3.2 kräver församlingen att dess medlemsstater, inklusive Europaparlamentet, ska. I artikel 7.3.2 anger PACE att ingen får diskrimineras på grund av att man inte vaccinerar sig, oavsett om detta beror på potentiella hälsorisker eller helt enkelt på bristande vilja att låta sig vaccineras. Även av detta skäl måste icke-vaccination - och indirekt icke-immunisering - ses mot bakgrund av artiklarna 14 och 14 i Europakonventionen.

som "andra statusbaserade grunder" i den mening som avses i det tolfte tilläggsprotokollet. Av särskild betydelse är punkt 13.3.8 i resolution 2383 (2021) från Europarådets parlamentariska församling, där det anges att, för att undvika diskriminering vid användningen av passet, vederbörlig uppmärksamhet bör ägnas åt situationer där personer vägrar att låta sig vaccineras på grund av personliga åsikter eller övertygelse, och att medlemsstaterna, särskilt för denna grupp av personer, bör säkerställa att ett eventuellt passsystem inte i praktiken leder till påtryckningar eller gör det obligatoriskt att använda passet.

Tingsrätten konstaterar helt riktigt att resolutionerna från Europarådets parlamentariska församling inte är direkt rättsligt bindande, men Europadomstolen tillmäter dem stor betydelse i sin rättspraxis, och eftersom finska domstolar också bör tillämpa Europadomstolens rättspraxis i sina domar borde Helsingfors tingsrätt ha gjort detsamma.

Följande utdrag ur domskälen är särskilt anmärkningsvärt (s. 52):

Tingsrätten konstaterar att det i båda de avsnitt i PACE-resolutionen som käranden åberopar (7.3.1 och 7.3.2) dock nämns att, samtidigt som det säkerställs att,

att ingen utsätts för påtryckningar eller diskriminering för att inte ha vaccinerats, men också för att säkerställa en hög vaccinationstäckning. Uttalandena visar också att den epidemiologiska situationen och uppskattningarna inom ett land bäst bedöms av de lokala myndigheterna. PACE:s resolution är dessutom inte rättsligt bindande för någon EU-medlemsstat.

Tingsrätten anser att sökanden inte heller har visat att staten i detta fall har brutit mot PACE-beslutet.

Sökanden har redan visat att lagstiftningen om räntepass var förtryckande och/eller diskriminerande mot låntagare utan ränta. I PACE-resolutionen anges att *förutom att* säkerställa att ingen utsätts för påtryckningar eller diskriminering för att inte ha vaccinerats, måste en hög vaccinationstäckning säkerställas. Med andra ord ska vaccinationstäckningen inte ha säkerställts genom att pressa eller diskriminera de ovaccinerade, vilket skedde i Finland. Målet att öka vaccinationstäckningen togs inte heller formellt upp i Finland i något skede av beredningen av lagen om räntepass. Trots detta fann tingsrätten slutligen, i strid med den logiska slutsatsen av sitt resonemang, att sökanden *inte hade visat att* staten hade brutit mot resolutionen. Tingsrättens resonemang följer inte reglerna för logisk syllogism och är därmed internt inkonsekvent med sig självt.

Europadomstolens mål Vavricka m.fl. mot Republiken Tjeckien

Staten hävdade att målet *Vavricka mot Tjeckien (2021)* skulle ha varit tillämpligt som ett förhandsavgörande även i det aktuella målet. Målet gällde obligatoriska poliovaccinationer för barn och statens utrymme för skönmässig bedömning att ålägga sina administrativa subjekt sådana skyldigheter. Sökanden gav emellertid i Helsingfors tingsrätt fullständiga och detaljerade skäl till varför det målet inte i något avseende var tillämpligt på målet som en rättsfråga:

- 1) Målet rörde traditionella vacciner som hade använts i årtionden och vars säkerhetsprofil och potentiella biverkningar på kort och lång sikt hade blivit mycket tydliga för forskarsamhället och allmänheten (se t.ex. punkt 290 i Vavricka-domen: "*Vaccinationsskyldigheten avser nio sjukdomar mot vilka vaccination anses vara effektiv och säker av forskarsamhället*"). Däremot var de flesta av de coronavirusvacciner som användes i Finland mRNA-vacciner med ny teknik som aldrig hade använts på människor före coronavirusets tid och vars verkningsmekanism är helt annorlunda än den för konventionella vacciner, vilket framgår av våra bilagor 23-26. Det fanns inte heller någon samsyn i forskarvärlden om mRNA-vacciners säkerhet och effekt.

- 2) Vavricka-målet grundade sig till stor del på det faktum att en tillräckligt hög vaccinationstäckning (polio och andra traditionella vacciner) skapar en så kallad "*flockskydds-*" eller "*flockimmunitets-*"-effekt, som ligger i medlemsstaternas allmänna intresse och kan motivera en viss begränsning av enskilda medborgares privatliv (jfr. Se punkt 276 i Europadomstolens dom, och t.ex. yttrandet från den tjeckiska hälsovårdsmyndigheten i punkt 153 i Vavříčka-domen, det franska inlägget, särskilt punkterna 213 och 215, och det polska inlägget, särskilt punkt 223). Det framgår emellertid tydligt av vår bevisning att kranskärsvaccinerna inte orsakade någon sådan flockimmunitetseffekt, dvs. att kranskärsvaccinerna inte förhindrade att sjukdomen spreds eller ens att någon insjuknade i sjukdomen, vilket var känt redan hösten 2021 (se till exempel sökandens skriftliga bevisföremål 34, där Mia Kontio, en ledande expert vid THL, i november 2021 uppgav att det inte kunde bli fråga om någon flockimmunitet när det gällde kranskärsvacciner).
- 3) En viktig slutsats från Europadomstolen var också att tjeckisk lag tillät ett undantag från vaccinationskravet utan hot om sanktioner om den berörda parten uppvisade en "permanent kontraindikation" mot att vaccinera sitt barn (punkt 291 i domen, "en *permanent kontraindikation mot vaccination*"). En kontraindikation är ett skäl eller hinder för användning av ett läkemedel eller annan behandling (källa: <https://www.terveyskirjasto.fi/ltt03681>). I Finland hade sökanden Vauhkala, för att undvika det starka vaccinationstryck som coronaviruspasset innebar, i praktiken inget annat alternativ än att insjukna i coronaviruset eller betala mellan 100 och 200 euro var tredje dag.
- 4) Sökanden hävdade vidare att den rättsliga bedömningen i Vavříčka-målet att tvångsvaccinering utgör ett ingrepp i rätten enligt artikel 8.1 i Europakonventionen måste tolkas, särskilt mot bakgrund av den ovannämnda resolutionen från PACE, som att starka politiska och sociala påtryckningar, särskilt för att ta mRNA-vacciner som tidigare inte använts på människor och som var tillgängliga enligt villkorade marknadsföringstillstånd, också utgör ett ingrepp i rätten enligt artikel 8.1 i Europakonventionen.

Tingsrätten motbevisade alla ovanstående argument i Vavricka-målet på följande sätt (domen s. 47-48):

Tingsrätten anser också att Europadomstolens avgörande i målet Vavricka mot Tjeckien leder till slutsatsen, såsom svaranden tolkar det, att staten har ett stort utrymme för skönsmässig bedömning för att skydda hållbarheten i hälsa och hälsovård på befolkningsnivå och en stark rätt att skydda och vidta lämpliga åtgärder för att skydda människors hälsa.

att skydda liv och hälsa, och att det är proportionerligt att kräva att de för vilka vaccination utgör en avlägsen hälsorisk ska acceptera detta universella skydd i den sociala solidaritetens namn till förmån för dem som av hälsoskäl inte kan få vaccin.

Tingsrätten har således återigen helt ignorerat och bortsett från de argument som käranden framfört; till och med det begrepp om social solidaritet som tingsrätten använde sig av baserades på traditionella vacciners flockskyddseffekt, som enligt Mia Kontio, en ledande expert vid THL, inte kunde nämnas i fråga om koronarvacciner. Faktum är att resten av tingsrättens resonemang är ett direkt citat från statens meddelande om invändningar av den 31 augusti 2023 (punkt 47, s. 16):

Europadomstolen uttalade vidare att det inte kan anses oproportionerligt att kräva att de som vaccineras mot en avlägsen hälsorisk ska acceptera denna allmänt tillämpliga skyddsåtgärd i den sociala solidaritetens namn till förmån för dem som av hälsoskäl inte kan få tillgång till vaccin.

Tingsrätten bortser därmed helt från de omfattande argument som käranden anfört och kopierar endast direkt svarandens gamla skriftliga yttrande (som inte ens presenterades vid huvudförhandlingen och som domen därför inte ens borde grundas på), vilket dock inte är tillämpligt som rättslig vägledning i förevarande fall, eftersom coronavaccinationerna inte ens kunde ge en flockskyddseffekt och därför inte kunde krävas av någon "i den sociala solidaritetens namn". Tingsrättens resonemang svarar därför inte på något sätt mot de argument som sökanden anfört och domen är redan av detta skäl otillräckligt motiverad och därmed lagstridig.

Situationen för friska ovaccinerade personer i förhållande till lagstiftningen om räntepäss har inte alls bedömts

Vi ber också Helsingfors hovrätt om tillstånd att fortsätta handläggningen av målet så att hovrätten kan bedöma i vilken utsträckning staten borde ha garanterat friska ovaccinerade personer och personer som av religiösa skäl har vägrat coronavaccination rätten att åtnjuta sina grundläggande och mänskliga rättigheter.

Vauhkala kallade Matti Muukkonen, PhD, som har publicerat den enda peer-reviewed juridiska artikeln om genomförandet av grundläggande rättigheter i samband med räntepässlagstiftningen, att vittna vid huvudförhandlingen i tingsrätten.

Muukkonens juridiska artikel och hans muntliga utfrågning behandlade frågan om under vilka omständigheter en inskränkning av de grundläggande rättigheterna ska anses vara ett "basket case".

de restriktioner som är förknippade med. Enligt Muukkonen borde utgångspunkten vara normalläget, dvs. en situation där det inte finns några inskränkningar, eftersom om utgångspunkten var det rådande sakläget skulle det i praktiken innebära att man accepterade tanken att man först kan inskränka de grundläggande rättigheterna på vissa grunder och sedan införa nya inskränkningar genom att jämföra dem med de befintliga inskränkningarna. Regeringen hade emellertid valt att göra på ett annat sätt, dvs. att jämföra den situation som skapats genom ränteplasslagstiftningen med ett redan inskränkt samhälle.

Enligt Muukkonen gjordes ingen jämlighetsbedömning av friska ovaccinerade personer i konstitutionsutskottet. Resultatet blev att de två friska personernas möjlighet att åtnjuta sina rättigheter helt berodde på om de hade ett giltigt räntepass eller inte. Muukkonen påpekade att jämförelsesituationen var felaktig eftersom vaccinering var frivillig och det inte kunde vara rätt att åtnjutandet av grundläggande rättigheter skulle grunda sig på samtycke till ett frivilligt medicinskt förfarande. Faktum är att även en person som har smittats av coronaviruset men som har fått ett grönt coronaviruspass skulle ha bättre förutsättningar att åtnjuta sina rättigheter än en frisk person som inte har fått ett coronaviruspass. Detta skulle inte heller vara ett korrekt perspektiv med tanke på den grundläggande rätten till liv, eftersom en sjuk person som har skaffat ett kort sannolikt skulle sprida sin sjukdom på andra ställen i det utrymme som han eller hon kan få tillträde till med ett kort. Enligt Muukkonen har det odeclarerade men faktiska syftet med passlagstiftningen varit att öka vaccinationstäckningen, vilket kan anses vara mycket tveksamt mot bakgrund av kriteriet "tvingande samhälleligt behov" i doktrinen om inskränkningar i de grundläggande rättigheterna.

Ränteprövningen borde ha varit kostnadsfri för att säkerställa likabehandling

Enligt Muukkonen skulle proportionalitetsprincipen ha uppfyllts på bästa sätt om coronatestet hade varit kostnadsfritt även för personer som inte tog coronavaccin av ideologiska eller andra skäl som inte hade med hälsan att göra. Enligt 6 § 2 mom. i grundlagen krävs det ett godtagbart skäl för särbehandling: är det godtagbart att två friska personer försätts i en ojämlik ställning på grund av att den ena har vidtagit en frivillig åtgärd, dvs. tagit coronavaccinet, och den andra inte har gjort det, medan en sjuk och smittsam person som har vidtagit åtgärden försätts i en bättre ställning än en frisk och icke smittsam person som inte har vidtagit åtgärden? Och denna ojämlika behandling i en situation där vaccination motiverades just med att förhindra infektion och minska sjukdomsördan. Och som vi har sett i Muukkonen, Järvinen, Nohynek och Malhotra

expertutlåtande var det inte nödvändigt eller ens möjligt, åtminstone inte i princip, att skydda den vaccinerade gruppen genom att undvika närvaron av de ovaccinerade.

Enligt Muukkonen utsattes friska ovaccinerade personer också för politiska och sociala påtryckningar att vaccinera sig. Logiken var att man antingen ger upp sin lika rätt till tjänster, eller så tar man en hel serie vaccinationer för att validera sitt pass, eller så blir man sjuk, eller så betalar man 100-200 euro var 72:a timme för ett PCR-test. I Europarådets parlamentariska församlings (PACE) resolution 2361 från 2021, punkt 7.3.1, förbjuds dock alla politiska eller sociala påtryckningar på personer som av någon anledning vägrar coronavaccination. I den andra PACE-resolutionen från 2021, nummer 2383, anges dessutom i punkt 13.3.8 att för att undvika diskriminering vid användningen av passet bör vederbörlig uppmärksamhet ägnas åt situationer där personer vägrar att låta vaccinera sig på grund av personlig åsikt eller övertygelse, och att medlemsstaterna, särskilt för denna kategori av personer, bör säkerställa att ett eventuellt passsystem i praktiken inte leder till påtryckningar eller i praktiken gör vaccinering obligatorisk.

I sin muntliga utfrågning sade Muukkonen att han på eget initiativ hade kontaktat social- och hälsovårdsministeriet och erbjudit möjligheten att "syrapröva" räntepassetstiftningen. STM hänvisade Muukkonen till att kontakta undervisnings- och kulturministeriet, men inte heller där tog man emot Muukkonens erbjudande. Muukkonen erbjöd sig därför att ge ministerierna en juridisk bedömning av passlagstiftningens bestämmelser om likabehandling, men de var inte intresserade av detta erbjudande. Denna brist på intresse från ministeriernas sida har bidragit till att Vauhkala, som en frisk ovaccinerad person, har utsatts för särbehandling utan godtagbar anledning. Om ministerierna hade utövat den omsorgsplikt som konstitutionsutskottet ålagt dem genom att godta Muukkonens juridiska bedömning, skulle diskrimineringen av Vauhkala sannolikt inte ha ägt rum.

Muukkonen kunde inte förklara orsakerna till denna brist på intresse och entusiasm på ministerierna för att få juridisk utvärdering av högsta kvalitet. Å andra sidan sade Asko Järvinen i sin muntliga utfrågning att räntepandemin var "den första politiska pandemin". Med detta menade Järvinen bland annat att till exempel smittskyddsläkare har varit oeniga med ministerierna om åtgärder som rör räntebegränsningar. Å andra sidan var en ökad vaccinationstäckning uppenbarligen ett uttalat mål för ministerierna och myndigheterna i stort, och kanske berodde den bristande entusiasmen för Muukkonens bedömning på att en objektiv bedömning skulle ha lett till det,

att det valda påtryckningsförfarandet, som skulle ha lett till den önskade ökningen av vaccinationstäckningen, inte kunde ha motiverats på ett öppet och rättsligt hållbart sätt.

Inte heller har situationen för dem som av religiösa skäl har vägrat koronarvacciner bedömts på något sätt i samband med beredningen av lagstiftningen om koronapass.

Åtnjutandet av grundläggande rättigheter får inte vara beroende av förmögenhet

Lagstiftningen om coronapass innebar att om man vägrade frivillig coronavaccination var man antingen tvungen att få en vanlig infektionssjukdom eller genomgå ett coronatest var 72:a timme, vilket kostade 100-200 euro varje gång, eller cirka 1000-2000 euro per månad. Åtnjutandet av grundläggande och mänskliga rättigheter får dock inte vara beroende av förmögenhet.

Vi ber respektfullt Helsingfors hovrätt att bevilja tillstånd till fortsatt handläggning även i detta mål. För den framtida tolkningen av lagen är det nödvändigt att klargöra om det på grundval av de grundläggande och mänskliga rättigheterna är legitimt för staten att kräva att människor betalar för att åtnjuta sina grundläggande och mänskliga rättigheter.

Tingsrättens dom är också ogrundad i sin bedömning av de enskilda bestämmelserna

Logiken i Helsingfors tingsrätts beslut har således varit att först hindra sökanden från att kalla sina nyckelvittnen till huvudförhandlingen, att inte bifalla sökandens begäran om redigering, trots att det rörde sig om väsentliga bevishandlingar, och att därefter, på mycket lösa rättsliga grunder, förklara att domstolen inte har behörighet att pröva räntepasslagstiftningens grundlagsenlighet och att domstolen inte anser att staten har brutit mot sina skyldigheter enligt Europakonventionen.

Även om man accepterar - och käranden inte accepterar - domstolens ovanstående premisser, lämnar tingsrättens bedömning fortfarande ett betydande antal juridiskt väsentliga element saknade.

Tingsrätten har rättsstridigt vägrat att kalla sökanden att vittna mot avdelningschefen vid socialdepartementet, Koskela.

Den viktigaste av dessa är att räntepasslagstiftningen inte direkt ledde till att ett räntepassanspråk lämnades in på Fazer Kluuvi den 10.12.2021, utan det krävdes fortfarande en separat ansökan i södra Finland.

Regionförvaltningsverkets beslut att Fazer Ravintolat Oy kunde ha krävt att dess kunder skulle uppvisa ett kupongkort som villkor för att få tillträde till Fazer Kluuvis café kl. 9.00. Sökandens bilaga 7 har anknytning till detta ärende. Av den framgår att regionförvaltningsverken i oktober sände ett frågeformulär till social- och hälsovårdsministeriet om grunderna för att införa begränsningar. I sitt svar, som undertecknats av avdelningschef Koskela, konstaterade STM att begränsningarna bör vara lågt satta.

Enligt den skriftliga bevisningen har regionförvaltningsverken begärt ett förtydligande av social- och hälsovårdsministeriets anvisningar om fastställande av begränsningar med hjälp av Institutet för hälsa och välfärds tabell för bedömning av riskpotentialen, med tanke på att

- a) Enligt THL är tabellen vägledande och
- b) Enligt information från lokala och regionala experter härrör infektionerna för närvarande inte från händelser som är särskilt riskfyllda.

De regionala förvaltningsbyråerna frågade:

1. Kommer STM i händelse av en epidemi, där inga infektioner beräknas ske specifikt vid offentliga tillställningar, att vägleda kommissionen att överväga att införa restriktioner för offentliga tillställningar eller för användning av lokaler mer allmänt och trots ovanstående?
2. Om STM föreskriver att restriktioner bör övervägas mer generellt, anser STM att de bör fastställas till.
 - alla offentliga evenemang med betydande risk som nämns i THL:s tabell för bedömning av riskpotential (med beaktande av att tabellen endast är vägledande)?
 - för alla offentliga evenemang och allmänna möten?
 - alla lokaler som omfattas av § 58d (inklusive lokaler där lågriskverksamheter enligt THL:s tabell för bedömning av riskpotential utförs), om villkoren för tillämpning av § 58d TTL är uppfyllda?
 - på något annat sätt?
3. Hur kan beslut i de ovan nämnda situationerna motiveras på ett rättssäkert sätt?

Det framgår därför tydligt av regionförvaltningsverkens fråga till STM att restriktionerna har baserats på en vägledande bedömningstabell från THL, som inte har varit exakt och uppenbarligen inte heller baserad på medicinsk kunskap, vilket vi kommer att se i framtiden. Dessutom var regionförvaltningsverken vid den tidpunkten medvetna om (brevet var daterat den 1 november 2021, mindre än 1,5 månader före diskrimineringen av Vauhkala) att infektioner, enligt information från lokala och regionala experter, för närvarande inte härrör från högriskhändelser i synnerhet.

Som framgår av det svar som undertecknats av Koskela besvarar brevet inte någon av de frågor som regionförvaltningsverken ställt. Brevet är fullt av allmänna formuleringar och lämnar regionförvaltningsverken i ovisshet om hur de ska förhålla sig till det faktum att infektionerna inte härrörde från högriskhändelser vid den aktuella tidpunkten och hur AVI:s beslut ska motiveras juridiskt.

På basis av detta obesvarade brev införde Södra Finlands AVI i början av december en begränsning för bland annat Helsingforsregionen, på basis av vilken rättespasset har begärts av sökanden Vauhkala den 10 december 2021 kl. 9.00 på Fazer Cafe (Kluuviksgatan 3, Helsingfors).

Enligt artikel 107 i konstitutionen gäller att "*Om en bestämmelse i ett dekret eller annan underordnad lagstiftning strider mot konstitutionen eller annan lag, får den inte tillämpas av en domstol eller annan myndighet*". Hela händelsen med diskrimineringen av Vauhkala började med ett begränsningsbeslut av ESAVI, baserat på STM:s riktlinjer, som inte var baserade på juridiska eller medicinska grunder. ESAVI:s begränsningsbeslut var i sig uppenbart oförenligt med konstitutionen eller annan lag och borde inte tillämpas i domstol. Den statliga myndighetens agerande var således redan från början diskriminerande, redan innan Vauhkala försökte komma in i cafeterian den 10 december 2021 kl. 9.00.

Sökanden skulle ha velat kalla STM:s avdelningschef Koskela att vittna i rätten om följande ämne: "*på vilken medicinsk forskning eller juridisk bedömning har STM:s vägledning till de regionala förvaltningsmyndigheterna baserats*". Tingsrätten nekade Vauhkala att kalla Koskela trots att det i övrigt inte fanns någon skriftlig eller muntlig bevisning i ämnet.

Enligt Vauhkala grundade sig social- och konsumentministeriets svar till regionförvaltningsverken inte på en medicinsk eller juridisk bedömning av behovet av att kräva kupongkort i sådana serveringsställen som Fazer Kluuvi, men det ledde ändå till att Regionförvaltningsverket i Södra Finland fattade ett beslut om begränsning som diskriminerade Vauhkala.

10.12.2021 kl. 9.00. Regionförvaltningsverkets beslut var således inte nödvändigt med hänsyn till lagstiftningen om ränthess och ledde inte till det önskade resultatet att förhindra spridningen av covid-19. Dessutom skulle målet ha uppnåtts med mindre restriktiva medel, såsom att uppmana människor att tvätta händerna noggrant innan de går in på ett kafé.

Det är uppenbart att Regionförvaltningsverket i Södra Finlands beslut att bevilja en ansökan om ränthess strider mot grundlagen och de allmänna villkoren för begränsning av de grundläggande rättigheterna och därför inte kan överklagas hos domstol eller annan myndighet.

Regionförvaltningsverkets beslut stred dessutom mot 124 § i grundlagen, eftersom det gav serveringsstället Fazer Kluuvi café rätt att bestämma vid vilken tidpunkt på dagen det skulle börja kräva att kunderna skaffade ett ränthess.

Enbart detta beslut av regionförvaltningsverken, som grundar sig på ett ogrundat brev från social- och arbetsministeriet, är tillräckligt för att Helsingfors hovrätt skall bevilja Vauhkala tillstånd att fortsätta rättegången. Det faktum att tingsrätten inte tillät att Koskela, som undertecknat STM:s brev, kallades att inställa sig vid domstolen visar att tingsrätten förfarit felaktigt i processuellt hänseende och att det även av denna anledning bör beviljas tillstånd till fortsatt handläggning.

Tingsrättens bedömning av betydelsen av OKV:s rapport var uppenbart felaktig

Svarandestaten Finland har som skriftlig bevisning lämnat in justitiekanslerns beslut V4 av den 12 april 2023 angående ett klagomål om coronavaccination av hälsovårdspersonal. Sökanden har anfört att detta beslut inte har något samband med det aktuella ärendet. Tingsrätten anför följande (s. 48 i domen):

"... Justitiekanslersämbetet (nedan justitiekanslersämbetet) begärde den 2 december 2022 en utredning av social- och hälsovårdsministeriet (nedan social- och hälsovårdsministeriet) om hur ministeriet har övervakat att de konstitutionella kraven i 48 a § i lagen om smittsamma sjukdomar (som gällde coronavaccinering av sjukskötare) uppfylls och om hur ministeriet har försäkrat sig om att dessa krav uppfylls.

... På grundval av sin efterföljande undersökning har OCR kommit till slutsatsen att den inte har funnit något olagligt beteende eller åsidosättande av skyldigheter från STM:s sida när det gäller övervakning och bedömning av de konstitutionella eller medicinsk-epidemiologiska villkoren för giltigheten av bestämmelsen i fråga.

Tingsrätten anser att OKV:s beslut visar att STM:s förfarande för att säkerställa grundlagsenligheten av de åtgärder som vidtogs under räntepandemin var fullt godtagbart och tillräckligt."

Tingsrättens tolkning är helt ohållbar och, enligt kändens uppfattning, ett uppenbart tecken på partiskhet och/eller oprofessionalism från domarnas sida.

För det första kan man inte från OKV:s analys av artikel 48a i MLO dra några slutsatser eller tolkningar (åtminstone inte med hjälp av en traditionell logisk syllogism) att STM:s agerande för att säkerställa att andra åtgärder än räntepasslagstiftningen var förenliga med konstitutionen under räntepandemin också var godtagbart och tillräckligt, än mindre "fullt" godtagbart och tillräckligt, som tingsrätten uttryckte det. Argumentet är logiskt sett likvärdigt med följande syllogism:

"Byggnadsinspektören inspekterade rörsystemet i huset och fann inga felaktigheter eller försummelser."

→ "Enligt byggnadsinspektören var de åtgärder som byggherren vidtagit för att säkerställa säkerheten och efterlevnaden av byggnadens strukturer i övrigt fullt godtagbara och tillräckliga."

En sådan "slutsats" är en tydlig indikation på partiskhet och/eller oprofessionalism från domarnas sida, vilket gör dem antingen obehöriga i den mening som avses i 13 kap. rättegångsbalken eller på annat sätt olämpliga att utföra sina uppgifter.

För det andra ger OMC praktiskt taget aldrig beslut, utan främst lösningar. Detta är ytterligare ett tydligt tecken på inkompetens och/eller ligkiltighet hos den som författat domen.

Tingsrättens roll i målet

Av tingsrättens dom (s. 45) framgår att "[t]ingsrättens uppgift är att avgöra om räntepasslagstiftningen, mot bakgrund av den information som lagstiftarna hade tillgång till vid tidpunkten för dess ikraftträdande, var en motiverad och godtagbar åtgärd för att uppnå de fördelar som eftersträvades, dvs. om räntepasslagstiftningen bl.a. var förenlig med den för Finland bindande EIS".

Det har emellertid inte ankommit på tingsrätten att pröva om räntepasslagstiftningen, mot bakgrund av den information som lagstiftarna hade tillgång till vid tidpunkten för dess tillkomst, var en motiverad och godtagbar åtgärd för att uppnå de fördelar som eftersträvades. Det var tingsrätten som hade att pröva om

räntepasslagstiftningen är en motiverad och godtagbar åtgärd för att uppnå de fördelar som eftersträvas mot bakgrund av den information som omsorgsfulla lagstiftare hade eller borde ha haft kännedom om.

Sökanden har upprepade gånger och konsekvent betonat denna synpunkt: enligt konstitutionsutskottets yttranden borde statsrådet noggrant ha bedömt nödvändigheten av att förordningen skulle förbli i kraft och, även om denna nödvändighet upphörde att existera, borde statsrådet ha ändrat eller upphävt förordningen i detta avseende. När tingsrätten nu fastställer och beskriver sin uppgift bortser den helt från denna ståndpunkt, som upprepade gånger har upprepats av konstitutionsutskottet. Enligt sökandens uppfattning är detta ytterligare ett bevis på domarnas uppenbara partiskhet och/eller oprofessionalism.

Tingsrättens beslut med anledning av begäran om förhandsavgörande

Sökanden yrkade att tingsrätten skulle ålägga finska staten att förete följande handlingar:

- 1) Kopior av avtal mellan EU och/eller finska staten och de olika tillverkarna av kranskärlsvaccin för anskaffning av kranskärlsvaccin. Från dessa dokument söker vi information om huruvida EU och/eller finska staten har några särskilda krav på kranskärlsvaccinens funktionalitet eller användbarhet, t.ex. för att förhindra insjuknande eller spridning av covid 19, eller om EU och/eller finska staten har några andra kvalitetskrav på de beställda kranskärlsvaccinerna. Alternativt andra dokument som ger ovanstående information
- 2) de medicinska rapporter som låg till grund för den så kallade "coronary passport"-lagstiftningen, som tillfälligt var i kraft 2021-2022. I synnerhet de exakta detaljerna i de medicinska och andra vetenskapliga uppgifter och studier som låg till grund för påståendet och antagandet att användningen av koronarpasset skulle ha förhindrat spridningen av covid-19.

Sökanden ansåg att den begärda informationen är relevant som bevisning, eftersom rättegången delvis handlar om huruvida de statliga myndigheterna i december 2021 borde ha varit medvetna om den vetenskapliga kunskapen, som var allmänt spridd i forskarsamhället vid den tidpunkten, om att användningen av coronapasset inte förhindrade spridningen av covid-19 i betydande utsträckning eller ens alls. Under riksdagsdebatten ansåg flera experter att lagstiftningen om räntepass var förenlig med grundlagen om dess införande skulle vara till nytta för att förhindra spridningen av covid-19.

Frågan i detta sammanhang är om regeringen har fullgjort sin skyldighet att, som konstitutionsutskottet framhållit, bevaka nödvändigheten av räntepasslagstiftningen och om

Regeringen borde ha vidtagit åtgärder för att komma till rätta med regleringen innan de händelser som är aktuella i förevarande mål inträffade den 10 december 2021.

Eftersom målet också gällde coronavacciner och deras roll för att förhindra spridningen av coronaviruset och den skada de orsakar som en del av effekterna av lagstiftningen om coronapass, kan dessa avtal ha varit relevanta som bevisning i målet.

Tingsrätten besvarade vår begäran om förhandsavgörande enligt följande i sitt beslut den 27 februari 2024:

Vid tolkningen av 17 kap. 40 § i rättegångsbalken har det i rättspraxis ansetts tillräckligt att de handlingar som begärs kan ha bevisvärde för någon relevant bevisfråga (t.ex. KKO 2019:7).

När det gäller de handlingar som krävs från finska staten i punkt 1 anser tingsrätten att dessa avtalshandlingar eller andra handlingar som hänvisas till och åberopas inte kan vara relevanta som bevisning i målet. Frågan i målet är inte om räntesubventionerna är ändamålsenliga eller effektiva, utan om det fanns en rättslig grund för lagstiftningen om räntesubventioner och om den lagstiftningen var förenlig med EIS och likabehandlingslagen. Huruvida avtalshandlingarna innehåller några krav på effektiviteten i coronarinjektionerna är därför irrelevant för avgörandet av målet. Av dessa handlingar eller av de övriga handlingar som åberopats kan inte heller utläsas något om lagligheten av regeringens agerande i förhållande till skyldigheten att före den 10 december 2021 kontrollera nödvändigheten av den reglering som sökanden åberopade hösten 2021.

När det gäller de handlingar som krävs från finska staten i punkt 2 anser tingsrätten att de medicinska rapporter som låg till grund för coronapasslagstiftningen å andra sidan är offentliga, dvs. ett interimistiskt förbud är inte nödvändigt. Dessa rapporter finns upptagna i hänvisningarna till regeringens proposition om koronapasslagstiftningen (131/2021 vp) och kan fortfarande hittas online på de länkar som svaranden tillhandahållit

Tingsrättens domskäl är absurda och håller inte för en närmare granskning: Rantepasslagstiftningen grundade sig i stor utsträckning på den rättsliga frågan huruvida räntesnurrorna var effektiva eller ändamålsenliga för att uppnå lagstiftningens mål - att förhindra spridningen av coronaviruset och minska sjukdomsburden - och huruvida rantepasslagstiftningen därmed uppfyllde proportionalitets- och nödvändighetskraven för inskränkningen av de grundläggande rättigheterna. Sökanden har genom sin bevisning uttryckligen visat att coronavaccinerna inte ens kunde uppnå dessa mål och att detta redan var känt senast hösten 2021.

Fazer Ravintolat Oy:s överträdelse av jämställdhetslagen

Fazer Ravintolat Oy har enligt sökandens uppfattning brutit mot diskrimineringslagen. För rättstillämpningen i andra liknande fall är det viktigt att bevilja prövningstillstånd i målet, eftersom det är fråga om en tolkning av huruvida Fazer Ravintolat Oy:s agerande grundade sig på en lag som Fazer Ravintolat Oy var skyldigt att följa, även om den enligt sökandens uppfattning stred mot grundlagen och Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna.

Enligt sökanden har bolaget diskriminerat Vauhkala genom att direkt hindra henne från att komma in på Fazer Kluuvis café 10.12.2021 kl. 9.00, och Fazer Ravintolat Oy:s förfarande har inte haft stöd i lag. Enligt 11 § i diskrimineringslagen är särbehandling inte diskriminering om den grundar sig på lag.

Det är också viktigt att bevilja tillstånd till fortsatt handläggning för att bedöma om Fazer Ravintolat Oy borde ha iakttagit hela lagen om smittsamma sjukdomar i fråga om räntetaket.

I tingsrättens dom (s. 56) anges bl.a. att *"tingsrätten anser vidare att överträdelsen av dessa bestämmelser (58 j och h §§ TTL) inte på något sätt skulle kunna utgöra en kompensatorisk påföljd enligt 13 § diskrimineringslagen, utan att det i huvudsak är fråga om processuella bestämmelser som bedöms som administrativa sanktioner"*.

Sökanden anser att hela lagstiftningen måste iakttas strikt, särskilt i en situation där lagstiftningen om räntepass obestridligen kränker Vauhkalas grundläggande och mänskliga rättigheter. Kärnan i passlagstiftningen utgörs av artiklarna 58h, 58i och 58j i lagen om smittsamma sjukdomar och de utgör en helhet som de cateringföretag som begärde passet var tvungna att strikt följa för att säkerställa att cateringföretagens kunders grundläggande rättigheter inte kränktes.

Fazer Ravintolat Oy har underlåtit att iaktta 58 h och i § i lagen om smittsamma sjukdomar genom att inte göra upp en skriftlig plan för hur de skyldigheter och begränsningar som AVI:s beslut medför ska genomföras samt 58 j § genom att inte informera Vauhkala om behandlingen av personuppgifter i räntesäcken. Fazers café borde enligt 58 h § 3 mom. i lagen om smittsamma sjukdomar ha gjort den plan som avses i nämnda lagrum tillgänglig för kunder och andra som deltar i verksamheten och enligt 58 i § 4 mom. i lagen om smittsamma sjukdomar borde planen ha innehållit en upplysning om att Fazer kräver att kunder och andra som deltar i verksamheten uppvisar pass. Vidare föreskrivs i artikel 58h i TTL att en verksamhet som kräver pass ska ha en skriftlig plan för hur den ska genomföra de skyldigheter och restriktioner som anges i det beslut som avses i artikel 58d.1 i TTL.

Målsäganden Mika Vauhkala och hans vän Mika Jantus, som följde med Vauhkala till Fazer Kluuvi-kaféet 10.12.2021 kl. 9.00, hördes vid tingsrättsförhandlingen och enligt dem fanns det inte någon skriftlig plan för hur kaféet skulle genomföra de skyldigheter och begränsningar som AVI-beslutet medförde, trots att lagen förutsätter det. De hade inte heller informerats av kaféets anställda om behandlingen av personuppgifter i kupongpåsen. Tingsrätten fäste ingen vikt vid Vaukkalas och Jantunens redogörelse för ärendet, utan förlitade sig enbart på vittnet Tuominen från Fazer Ravintolat Oy, som vid tidpunkten för händelsen var ansvarig föreståndare för Fazer Kluuvi café. Tuominen bekräftade att en plan för egenkontroll hade upprättats. Han sade också att han inte hade kunnat hitta någon sådan plan.

På frågan om vad han trodde att planen innehöll kunde Tuominen inte påminna sig om att han skulle ha lagt till information om att Fazer krävde att kunderna skulle visa upp ett räntepass eller hur Fazer Kluuvi skulle genomföra de skyldigheter och begränsningar som ålagts bolaget. Enligt tingsrättens dom *"hade vittnet (Tuominen) upprättat en plan för egenkontroll för Fazer Kluuvis café och den hade uppdaterats på vederbörligt sätt. Tyvärr hittades den inte senare för dokumentation, efter att vittnet hade gått vidare till andra uppgifter, men den hade verkligen upprättats och var också synlig på kaféets vägg vid den aktuella tidpunkten"*.

Det är fortfarande oklart vad tingsrättens säkerhet om egenkontrollplanen och dess faktiska uppdaterade innehåll grundar sig på. Tingsrätten ska agera opartiskt och bedöma rättstvisten opartiskt. Så har inte skett i förevarande fall utan tingsrätten har gjort en ensidig bedömning av målet ur svarandens synvinkel och utan synbar grund förlitat sig på vad svarandens vittne har sagt, utan att ta hänsyn till att vittnet är anställd av svaranden och därmed står i beroendeställning till svaranden och utan att ta hänsyn till vad svaranden faktiskt har sagt. Han har inte ens kunnat förklara vad som står i planen om kravet på ett räntepass, trots att lagen är tydlig: den skriftliga planen borde ha innehållit information om hur kaféet/Fazer Ravintolat Oy skulle genomföra de skyldigheter och begränsningar som följer av AVI-beslutet.

Sökanden har gjort allt för att klargöra saken genom att begära att få se den skriftliga planen i fråga, men planen har inte skickats till sökanden. Tingsrätten konstaterar endast att den skriftliga planen tyvärr inte har hittats i efterhand för dokumentation, eftersom vittnet hade gått vidare till andra uppgifter, men att den säkerligen har upprättats och även var synlig på väggen i kaféet vid den aktuella tidpunkten.

Enligt sökandens uppfattning innebär den omständigheten att det inte finns någon plan endast att det inte fanns någon plan. Revisionsrätten har inte förklarat varför den ensidigt har ansett att

svarandens vittnesutsaga utan att någon ytterligare förklaring gavs. Tingsrättens användning av uttrycket "det skrevs med *säkerhet*" ovan är dessutom, enligt kärandens uppfattning, ytterligare ett flagrant exempel på domarnas uppenbara partiskhet och/eller oprofessionalism.

Kunderna har inte informerats i enlighet med lagen om smittsamma sjukdomar

Vauhkala och Jantunen, som har hörts i målet, har berättat att de inte har blivit informerade på Fazer Kluuvi cafeteria om hur personuppgifterna i kupongpåsen kommer att behandlas. Fazer Ravintolat Oy:s vittne Tuominen har inte heller kunnat säga hur han skulle ha informerat Vauhkala och Jantunen på caféet om behandlingen av personuppgifterna i kupongpåsen.

Vad omfattar den information som avses i lagen? I regeringens proposition 226/2021 klargörs att innehållet i 58j § kommer att förtydligas i regeringens proposition 131/2021, där regeringens ståndpunkt anges att behandling av personuppgifter kräver att kunden informeras.

Fazers argument att Vauhkalias affärer inte skulle ha nått upp till nivån för informationsskyldighet enligt artikel 58j.1 i TTL eftersom han inte hade ett rättepass är enligt vår mening felaktigt. Enligt bestämmelsen:

... Behandlingen av de personuppgifter som ingår i certifikatet kräver också att kunden och deltagaren informeras ...

Enligt ingressen till bestämmelsen (HE 131/2021 vp, s. 52):

... behandlingen av personuppgifter på certifikatet skulle också kräva att kunden och deltagaren i verksamheten, i enlighet med dataskyddsförordningen, informeras om att personuppgifterna endast kommer att behandlas för att kontrollera certifikatets giltighet, för att kontrollera personens namn och för att kontrollera om villkoren för att få tillgång till anläggningen är uppfyllda. Dessutom bör det informeras om att uppgifterna i certifikatet inte får registreras eller lagras enligt denna lag, enligt vad som anges i punkt 3 ovan, eller behandlas för något annat ändamål. I enlighet med avsnitt 58j.3 i TTL får uppgifterna i certifikatet inte registreras eller lagras eller behandlas för något annat ändamål.

Vi hävdar att det inte ens är möjligt att tillämpa dataskyddsförordningen eller att tillhandahålla information enligt dataskyddsförordningen. Information i den mening som avses i dataskyddsförordningen innebär att den registrerade särskilt informeras. Å andra sidan var det enligt artikel 58j.3 i TTL inte tillåtet att registrera några uppgifter över huvud taget. Eftersom ingen kan registreras enligt § 58j.3

blir en "registrerad" är det inte möjligt att överhuvudtaget tillhandahålla den information som krävs enligt GDPR. Hänvisningen till information "i enlighet med dataskyddsförordningen" förefaller således ha tagits med av misstag eller oavsiktligt i regeringens proposition. Lagtexten och dess ingress, som hänvisar till information till "kunden och deltagaren", måste således tillämpas.

Vauhkala var kund hos Fazer eller deltagare i Fazers verksamhet i den mening som avses i artikel 58j.1 TTL när han försökte köpa frukost från Fazer Cafe Kluuv. Enligt ingressen till bestämmelsen borde han, som en förutsättning för att få ta del av kupongpasset, ha informerats om att hans personuppgifter endast skulle behandlas i syfte att kontrollera certifikatets giltighet, kontrollera personens namn och kontrollera om villkoren för tillträde till lokalen var uppfyllda. Denna information skulle ha lämnats i förväg, innan passet ens behövde visas upp, eftersom kunden, om informationen hade lämnats i efterhand, inte skulle ha kunnat vara säker på att de uppgifter som samlats in om honom inte skulle registreras eller lagras på något sätt i den mening som avses i artikel 58j.3 i TTL.

På fråga sade vittnet Tuomis att han och en annan anställd på caféet endast hade informerats Vauhkala och hans vän om att de var tvungna att visa upp sitt räntepass för att få komma in på caféet. Kunden hade således inte informerats på det sätt som krävs enligt lag.

Eftersom det i ingressen till bestämmelsen anges att kunden eller deltagaren ska informeras om att *"personuppgifterna endast kommer att behandlas i syfte att kontrollera certifikatets giltighet, kontrollera personens namn och kontrollera om villkoren för tillträde till anläggningen är uppfyllda"*, och eftersom detta inte har skett, har Fazer därför enligt vår mening direkt brutit mot artikel 58j.1 TTL.

Sökanden gör gällande att Fazer borde ha följt lagstiftningen i dess helhet och att avsaknaden av en skriftlig plan och bristen på information gjorde att Fazer handlade i strid med lagen om smittsamma sjukdomar genom att neka Vauhkala tillträde till kaféet, och således inte diskriminerade på grundval av lagen.

Ojämlig behandling av Vauhkala

Kärnan i tingsrättens dom avseende Fazer Ravintolat Oy:s ersättningsskyldighet har därmed behandlats. Fazer Ravintolat Oy:s agerande, så som vi har tolkat och intygat, har inte haft stöd i lag, varför diskrimineringen inte har varit befogad. Nästa

går vi igenom hur Vauhkala har behandlats annorlunda än hur andra människor skulle ha behandlats i en jämförbar situation.

Fazer Ravintolat Oy, ett traditionellt, finansiellt starkt och förmöget företag som ingår i Fazer-koncernen, har förbundit sig att respektera de mänskliga rättigheterna, vilket framgår av sökandens bilaga 10: Fazer tolererar inte begränsningar av rörelsefriheten och Fazer respekterar individens värdighet, privatliv och grundläggande rättigheter och tolererar inte diskriminering av något slag.

Trots detta har svarandens verkställande direktör Miika Kostilainen besvarat sökandens brev, i vilket sökanden har krävt att bolaget skall ersätta honom för hans intrång, på följande sätt: *Även på statsrådets webbplats, som ni hänvisar till, anges mycket tydligt att "om en restaurang kräver att dess kunder skall ha ett kupongkort, behöver den inte iakttä de strängare restriktioner än vanligt som gäller för området i fråga om öppethållnings- och serveringstider, antalet tillåtna kunder eller kravet att varje kund skall sitta inomhus". I det material som ni hänvisar till på annan plats (på regionförvaltningsverkets webbplats) anges att "det är upp till serveringsstället att bestämma vid vilka tidpunkter det tar i bruk kupongpasset".*

I Fazers fall var det därför en metod för att undvika de begränsningar av kundinträdet som annars skulle ha ålagts Fazer. Det är fråga om att uppnå en högre vinst genom att inskränka Vauhkalas grundläggande rätt till privatliv. På flera andra kaféer fanns det inte någon sådan praxis som begränsade den grundläggande rättigheten, inte heller på några andra Fazer-kaféer. Fazer har inte visat att det fanns något annat skäl än ökad ekonomisk vinst för att begränsa Vauhkalas tillträde till restaurangen på morgonen den 10 december 2021 i förhållande till Fazers egen policy att respektera enskildas värdighet, privatliv och grundläggande rättigheter.

Fazer Restaurants Ltd har beslutat att börja kräva att deras cafékunder visar upp ett kupongkort under hela dagen, även om kupongkort normalt inte krävs i livsmedelsbutiker förrän efter kl. 17.00. Detta har gjorts på grundval av att det har gjort det möjligt för Fazer Restaurants Ltd att locka kunder till sina lokaler utan att behöva följa några restriktioner i sina lokaler och därmed maximera sina vinster.

Genom att neka tillträde till restaurangen kränktes den grundlagsfästa rätten till likabehandling och skydd för privatlivet när det gäller utlämnande av hälsouppgifter, rätten till respekt för privatlivet, religions- och övertygelsefrihet och rätten till icke-diskriminering som garanteras i Europakonventionen samt rätten att inte godtyckligt nekas tillträde till restaurangen som garanteras i artikel 1 i protokoll nr 12 till konventionen. Fazer Ravintolat Oy har således underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt

dess åtaganden om mänskliga rättigheter om nolltolerans mot begränsningar av rörelsefriheten och Fazers respekt för individers värdighet, integritet och grundläggande rättigheter samt dess vägran att tolerera diskriminering av något slag.

Såsom framgår av sökandens skriftliga bevisning 9, 11 och 12 har sökanden haft möjlighet att äta på Hotell Kämp omedelbart efter Fazer Kluuvi-episoden och de följande dagarna på andra restauranger och till och med på andra Fazer-caféer. Det fanns således inget hinder för Fazer-kaféet att faktiskt låta Vauhkala äta frukost 10.12.2021. Situationen under de övriga dagarna och på de övriga platserna var jämförbar enligt likabehandlingslagen. I 10 § jämställdhetslagen föreskrivs följande:

Diskriminering är direkt om någon på grund av personliga skäl behandlas mindre förmånligt än någon annan har behandlats, behandlas eller skulle ha behandlats i en jämförbar situation.

Att äta på andra ställen under samma lagstiftning och samma ESAVI-begränsningsbeslut har varit en jämförbar situation enligt lagens definition. Sökanden anser med andra ord att han i en jämförbar situation 10.12.2021 kl. 9.00 på Fazer Kluuvi har behandlats på ett diskriminerande sätt i förhållande till andra caféer/restauranger både utanför Fazer Ravintolat Oy och i bolagets övriga verksamhetsställen. Diskrimineringen har grundat sig på ett antagande om Vauhkalas hälsotillstånd, eftersom han inte har kunnat uppvisa ett pass för intressebevakning. Vauhkala var dock fullt frisk när han gick till caféet.

Om skyldigheten att ersätta kostnader

Vauhkala anser att tingsrättens beslut att förplikta honom att ersätta statens rättegångskostnader inte grundar sig på en rättsligt giltig bedömning av målet. Även av detta skäl anser Vauhkala att det är av vikt för ledning av rättstillämpningen i andra liknande fall att prövningstillstånd meddelas.

De huvudsakliga rättsliga felaktigheterna i bedömningen av skulden för juridiska kostnader är följande:

1) Vid huvudförhandlingen informerades samtliga parter om att kostnadsräkningen skulle ges in måndagen den 15 april 2024. Först efter detta datum gav staten in ett yrkande om återbetalning av mervärdesskatten. Även om statens yrkande var försenat godtog tingsrätten att staten faktiskt kunde ha yrkat ersättning även för mervärdesskatten.

2) Statens tidsåtgång för att väcka talan var orimlig, inte minst eftersom staten redan från början hade uppgett att det inte fanns någon grund för talan. Det nästan dubbla antalet timmar jämfört med den tid som sökandens advokat har lagt ned visar att staten medvetet har försökt att öka sitt yrkande och därigenom ålägga sökanden ytterligare kostnader. Detta kan tolkas som chicaneri.

3) Det statliga ombudets timkostnadsnorm har varit för hög i förhållande till den juridiska kompetens som visats. Statens advokat har ingen kunskap om människorättskonventioner och har främst fokuserat på att smutskasta motparten, vilket strider mot riktlinjerna för god advokatsed.

4) Salminens arvode, som var statens sakkunnige, borde inte ha godtagits eftersom den sakkunnige enligt principen *jura novit curia* inte ens borde ha kallats att inställa sig vid domstolen

5) I motsats till sin ursprungliga förklaring har staten använt sig av mer än en assistent och Vauhkala har förklarat att han accepterar att endast en assistent används - vilket Vauhkala själv också har gjort.

Ansökan om tillstånd till fortsatt handläggning av målet mot Nummelin

upphäva Helsingfors tingsrätts dom, enligt vilken "Nummelin skall förpliktas att solidariskt med Vauhkala ersätta rättegångskostnaderna med 20 000 euro".

a) strider mot rättegångsbalken

b) som strider mot statens grunder för käreandens anspråk.

Prövningstillstånd bör därför meddelas eftersom det finns anledning att betvivla riktigheten av slutresultatet i tingsrättens dom och det inte är möjligt att bedöma riktigheten av slutresultatet i tingsrättens dom utan att prövningstillstånd meddelas.

På sidan 59 i domen anges följande: "*Enligt artikel 6 i kapitel 21 i civilprocesslagen kan en parts företrädare, ombud eller biträde, som uppsåtligen eller av oaktsamhet i den mening som avses i artikel 4 eller 5 har orsakat en annan part sådana kostnader som avses i detta kapitel, efter att ha beretts tillfälle att yttra sig, åläggas att solidariskt med den berörda parten bära dessa kostnader.*"

Av domen framgår vidare: "*Tingsrätten konstaterar att i rättspraxis och litteratur har en medhjälpare eller ett ombuds ansvar ansetts vara undantagsfall, och*

en hög tröskel för personligt ansvar. En advokats kostnadsansvar är en sanktion för att han handlat i strid med rättegångsreglerna (Jokela 1995, s. 162). Till skillnad från vad som gäller för normalt skadeståndsansvar kräver advokatens ansvar en subjektiv grund, dvs. han måste uppsåtligen eller av oaktsamhet ha handlat i strid med rättegångsreglerna (hänvisning till § 21:6 i Vägledande regler om god advokatsed 21:4 och 21:5

§). De typer av agerande som avses i artikel 5 i kapitel 21 i OSL omfattar bland annat att göra en invändning som den som gjorde den visste eller borde ha vetat var ogrundad, eller att underlåta att följa ett domstolsbeslut eller på annat sätt bryta mot en skyldighet att förlänga förfarandet. Det agerande som avses i artikel 4 i kapitel 21 i OSL är t.ex. att inleda ett onödigt rättsligt förfarande."

På sidan 60 skriver tingsrätten: "Tingsrätten finner att advokatens ovan beskrivna åtgärder i sig var lagliga medel för att skydda klientens ställning och intressen och för att säkerställa en rättvis rättegång, men att avgivandet av uttalanden i strid med och utöver begäran om uttalanden var ett pliktbrott som förlängde rättegången."

Enligt tingsrättens egen uppfattning var därför ombudets agerande ett lagligt sätt att agera för klientens räkning. Enligt Advokatsamfundets riktlinjer för god advokatsed:

- a) I punkt 5.8 definieras skyldigheten att avsäga sig uppdraget. Denna skyldighet uppkommer om det efter det att advokaten accepterat uppdraget inträffar en omständighet som gör att advokaten är inkompetent eller jävig. Advokaten är också skyldig att frånträda uppdraget om: 1. lagligt hinder eller därmed jämförligt tvingande skäl förhindrar uppdragets fullgörande, eller 2. klienten begär att advokaten skall handla i strid med lag eller god advokatsed och trots varning inte återkallar begäran.
- b) punkt 3.1 kräver att en advokat är lojal mot sin klient
- c) 3.2 innebär att en advokat vid fullgörandet av sitt uppdrag skall vara fri från varje yttre påverkan som kan inverka menligt på hans förmåga att fullt ut tillvarata klientens intressen. Advokaten får inte låta besvärande omständigheter eller andra sådana faktorer påverka utförandet av sitt uppdrag. Advokaten skall i sin verksamhet bevara sitt oberoende, även om detta kräver åtgärder eller lösningar som inte faller klienten, motparten, myndigheter eller andra i smaken.
- d) I punkt 2.2 anges att försvaret av de grundläggande och mänskliga rättigheterna och upprätthållandet av rättsstatsprincipen kräver att advokatkåren är oberoende av offentliga myndigheter.

Dessa riktlinjer definierar omfattningen av agentens skyldighet att agera som Nummelin. Enligt tingsrätten själv har Nummelin agerat exakt i enlighet med dessa instruktioner. Tingsrättens beslut att förplikta Nummelin att solidariskt bidra till statens rättegångskostnader med 20 000 euro måste därför anses strida mot rättegångsbalken och god advokatsed.

Vidare fann tingsrätten att en ospecificerad del av skulden uppkommit som en följd av detta, att *"talan, i sin ursprungliga och ändrade form enligt ovan, i den mån den har lämnats utan bifall, grundas på en uppenbart oriktig rättstillämpning och visar på uppenbar vårdslöshet från ombudets sida, i den mån sökanden visste eller borde ha vetat att talan var ogrundad"*.

I kapitel 14 i rättegångsbalken fastställs förfarandet i domstol enligt följande:

2 § (22.7.1991/1052)

Du får inte ändra stämningsansökan under förfarandets gång. Käranden har dock rätt att

...

3) yrka räkta eller göra gällande något annat sekundärt yrkande eller ens ett nytt yrkande, om det grundas på väsentligen samma omständigheter.

Om en sådan ansökan som avses i punkt 1.2 eller 1.3 görs först vid huvudförhandlingen, ska ansökan avvisas om dess prövning skulle fördröja rättegången.

Ett sådant krav kan inte ställas i en högre instans.

Framläggande av nya omständigheter till stöd för en talan ska inte anses utgöra en ändring av talan, såvida inte detta ändrar sakfrågan.

Enligt rättegångsbalken har käranden därför rätt att framställa ett annat eller till och med ett nytt yrkande, förutsatt att det i allt väsentligt grundar sig på samma grund.

I förevarande fall är det fråga om att framställa nya yrkanden, som stöds av en kompletterande redogörelse och av att vissa av grunderna för de gamla yrkandena överges. Eftersom sökanden har utövat sina rättigheter enligt rättegångsbalken och sökandens advokat har biträtt sökanden i förevarande mål i enlighet med sina skyldigheter, kan sökandens juridiska rådgivare därför inte straffas.

Beslutet grundar sig inte på ett krav från staten

Domstolen kan inte på eget initiativ, utan endast på begäran av en part i målet, ta på sig ett juridiskt biträdes rättsliga ansvar enligt 21 kap. 4-6 §§ rättegångsbalken. De grunder på vilka staten yrkade att Nummelin skulle förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna beskrivs i domen på följande sätt:

"Staten har ansett att när det står klart att staten inte kan åläggas att betala ersättning till Vauhkala för kränkningen av Europakonventionen och när sökanden och hans ombud ändå har fortsatt att driva målet och att blåsa upp målet genom att lägga fram ännu ett argument som rör religionsfrihet, har detta varit en försumlig och vårdslös handläggning av målet. I detta avseende är förfarandet onödigt. Nummelin, sökandens ombud, skall därför förpliktas att ersätta statens kostnader, tillsammans med sin klient, för det fall att sökanden förlorar målet.

Delstaten har därför yrkat att agent Nummelin ska förpliktas att ersätta delstatens rättegångskostnader:

- a) det borde ha stått klart för ombudsmannen att staten inte kan åläggas att betala ersättning till Vauhkala för kränkningen av Europakonventionen om de mänskliga rättigheterna
- b) Sökanden och hans ombud har fortsatt att driva ärendet och ytterligare utvidgat det genom att lägga fram ett nytt argument som rör religionsfrihet.
- c) Nummelins handläggning av målet av de skäl som anges ovan var försumlig och vårdslös.

Frågan om advokatens ansvar ska grundas på det yrkande som framstälts av parten, men tingsrättens beslut grundas inte på det yrkande som framstälts av staten. Tingsrättens bedömning att Nummelin ska vara solidariskt ansvarig för statens fordran om 20 000 euro är därför inte förenlig med lag.

I vilket fall som helst kommer vi också att bemöta de argument som staten har framfört:

Statens uppfattning att talan skulle vara uppenbart ogrundad har redan från början grundats på statens önskan att förhindra att en pinsam talan kommer upp till prövning. Vi har utförligt diskuterat grunderna för talan i ansökan om prövningstillstånd och i vårt överklagande, så det är onödigt att återkomma till dessa grunder här annat än att konstatera att vår talan grundades på en stark rättslig bedömning, en stor mängd bevis bestående av farmaceutiska och juridiska experter och en betydande mängd bevis.

experter, ett stort antal medicinska studier och ovedersäglig bevisning för händelserna på Fazer Kluuvi-caféet den 10 december 2021 kl. 9.00.

För att godta statens uppfattning att talan är helt ogrundad skulle ombudsmannen vara tvungen att förkasta det rättsliga resonemanget i fallet i sin helhet och anse att Vauhkala i princip inte skulle ha haft rätt att äta på restaurangen, trots att artikel 12 i Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (Europakonventionen) inte är tillämplig. Tilläggsprotokoll 1 till Europakonventionen kräver uttryckligen att staten förhindrar godtyckligt nekande av tillträde till en restaurang, anser att de betydande medicinska studierna och åsikterna hos de medicinska företrädare som gav muntligt vittnesmål i frågan är felaktiga och avvisar som nonsens artikeln av Dr Muukkonen, den enda finska juridiska experten som har skrivit en artikel i ämnet. Det är emellertid helt omöjligt att komma till en sådan slutsats - med hänsyn till sunt förnuft och rättsuppfattning. THL:s överläkare Nohynek och HUS:s smittskyddsläkare Järvisen har i tingsrätten vittnat om att vaccinerna inte har förhindrat spridningen av corona annat än i liten utsträckning, och att vaccinerna inte har skyddat någon annan än den som har tagit dem, så att Vauhkala inte har kunnat utgöra någon fara för någon på Fazer Kluuvi-kaféet den 10 december 2021 klockan 9 på morgonen. Eftersom detta är vad medicinska experter har sagt till oss, finns det ingen möjlighet att agenten, med sin helt otillräckliga medicinska utbildning, skulle ha kunnat motbevisa deras åsikter - än mindre att agenten skulle ha kunnat motbevisa resultaten av ett stort antal medicinska studier.

Vi erinrar vidare om att staten redan i september 2022 utnyttjade sin rätt att begära att tingsrätten skulle avskriva målet som ogrundat och att tingsrätten inte har medgett detta. Följaktligen fann tingsrätten också att talan var tillräckligt välgrundad för att fortsätta.

Tingsrättens dom leder också till svårigheter för medborgare som driver krav mot staten, särskilt på grund av mänskliga rättigheter, att hitta ett ombud. Ett ombud skulle behöva överväga möjligheten att, genom att behöva ange grunderna för talan och genom att möta statens argument om att "staten inte kan kränka mänskliga rättigheter", riskera att själv behöva bära en del av rättegångskostnaderna.

För att kunna vara oberoende av offentliga myndigheter, i enlighet med god advokatsed, måste en advokat kunna arbeta utan rädsla för att behöva betala sin klients rättegångskostnader. Helsingfors tingsrätts beslut är en allvarlig kränkning av det skydd som advokater traditionellt har åtnjutit och som har gjort det möjligt för medborgarna att få tillgång till professionellt rättsligt bistånd i mål mot staten.

KLAGOMÅL

Asien:

Överklagande av Helsingfors tingsrätts dom i mål L706/2022/1504 (31.5.2024, beslutsnummer 1017 5944)

Krav som ställs:

- 1) Vauhkalas huvudyrkande är att målet ska återförvisas till Helsingfors tingsrätt på grund av allvarliga processuella oegentligheter. Staten ska dessutom förpliktas att ersätta parterna för deras rättegångskostnader hittills jämte dröjsmålsränta enligt 4 § 1 mom. i räntelagen under en månad från dagen för tingsrättens dom.
- 2) I andra hand yrkar Vauhkala att Helsingfors hovrätt beslutar hålla en muntlig förhandling i målet, vid vilken käranden ges rätt att som vittnen kalla f.d. statsminister Marin och avdelningschef Koskela vid social- och hälsovårdsministeriet, samt att staten åläggs att tillställa käranden både de upphandlingskontrakt om kranskärlsvaccin som gäller Finland och regeringens förarbeten till lagstiftningen om kranskärlspass. Vi yrkar vidare att staten vid huvudförhandlingen ska åläggas att iaktta gällande processlag och rättspraxis, enligt vilka lagstiftningshandlingar inte får åberopas som skriftlig bevisning och ingen juridisk expert får kallas att avge muntlig bevisning i domstol. På samma sätt kräver vi att hovrättens huvudförhandling åtföljs av rättelse av andra rättegångsfel som förekommit i tingsrätten.

Vid den muntliga huvudförhandlingen yrkar sökanden att svarandena solidariskt skall förpliktas att till sökanden utge följande belopp

1. 10 000 euro i skadestånd med stöd av 23 § diskrimineringslagen för diskriminering på grund av förmodat hälsotillstånd
2. Finska staten/Valtiokonttori ska betala 10 000 euro i ersättning med stöd av artikel 13 i Europakonventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (Europakonventionen).

kränkning av artikel 1, artikel 8, artikel 9, artikel 13, artikel 14 och artikel 1 i protokoll nr 12 till Europakonventionen

3. Svarandena ska solidariskt ersätta svarandens rättegångskostnader i såväl tingsrätten som hovrätten jämte dröjsmålsränta enligt 4 § första stycket räntelagen under en månad från dagen för denna dom.

3) Nummelin yrkar att Helsingfors tingsrätts beslut att ålägga honom att solidariskt med Vauhkala dela ett kostnadsyrkande om 20 000 euro skall upphävas då det strider mot rättegångsbalken och riktlinjerna för god advokatsed. Tingsrättens beslut är även felaktigt i processuellt hänseende, eftersom de skäl som tingsrätten anfört inte grundar sig på de skäl som käranden anfört.

Kort beskrivning av ärendet

Vauhkala försökte 10.12.2021 kl. 9 på morgonen ta sig in på Fazer Kluuvi i Helsingfors. Som villkor för inträde krävdes att han skulle visa upp ett kupongpass. Vauhkala hade inte något sådant pass och var inte sjuk på något sätt. Vauhkala har nekats inträde, varefter han har fått äta frukost på det närbelägna Kämppi.

Fallet baseras på antagandet att om Vauhkala inte har ett grönt kort är han potentiellt smittad av covid-19 och på grundval av detta blockeras hans tillträde till restaurangen. Diskrimineringslagens artikel 8 (förbud mot diskriminering), som anger att ingen får diskrimineras på grund av bl.a. hälsotillstånd, är direkt tillämplig i det aktuella fallet. Diskriminering är förbjuden oavsett om den grundar sig på ett faktum eller ett antagande som rör personen själv eller någon annan. Tyngdpunkten i detta fall ligger därför på presumtionen. Detta är grunden för vårt krav på ersättning enligt jämställdhetslagen, eftersom Vauhkala inte var sjuk när han gick till Fazer-kaféet, utan diskriminerades på grundval av ett antagande om hans hälsotillstånd.

Vi har också begärt ersättning från staten för kränkningen av de rättigheter som Vauhkala garanteras enligt artiklarna 8 och 9 i Europakonventionen, lästa genom artikel 14, och artikel 1 i protokoll nr 12 till Europakonventionen om de mänskliga rättigheterna.⁸ Artikel 8 anger att var och en har rätt till respekt för sitt privatliv, artikel 9 anger att var och en har rätt till respekt för sitt privatliv och artikel 12 anger att var och en har rätt till respekt för sitt privatliv. Artikel 8 säger att var och en har rätt till respekt för sitt privatliv, artikel 9 säger att var och en har rätt till tankefrihet, samvetsfrihet och religionsfrihet, artikel 14 förbjuder alla former av diskriminering genom att de fri- och rättigheter som erkänns i Europakonventionen ska kunna åtnjutas utan diskriminering på grund av t.ex. åsikt eller religion.

(inklusive enligt finsk lag) att åtnjuta utan diskriminering på grund av t.ex. åsikt eller religion. Dessa rättigheter har också ansetts innefatta att staten vidtar åtgärder för att förhindra att någon godtyckligt nekas tillträde till en restaurang.

Enbart det förhållandet att en person har utsatts för en handling som hindrar honom från att åtnjuta en rättighet som han är berättigad till (artikel 1 i protokoll nr 12 till Europakonventionen förbjuder godtyckligt nekat tillträde till en restaurang) måste anses utgöra en kränkning av en grundläggande rättighet och en mänsklig rättighet som garanteras av Europakonventionen. I hovrätternas rättspraxis har ersättningsbeloppet för diskriminering på grund av etniskt ursprung fastställts till 800 euro (Helsingfors hovrätt 18.6.2020, mål R20/707, efter att en anställd på en bensinstation vägrat öppna en bensindispenser för romer; Helsingfors hovrätt 23.Helsingfors hovrätt 6.3.2015 i mål R14/409 efter att de svarande vägrat öppna en bensindispenser för en rom). Enligt rekommendationerna från Advisory Board for Personal Injury är den rekommenderade ersättningen för vägran att servera på grund av kränkt etniskt ursprung 300-1500 euro, så hovrätternas ersättningspraxis i dessa fall har gynnat den så kallade medelvägen.

Det faktum att Vauhkala inte har fått komma på middag är åtminstone jämförbart med att inte kunna tanka sin bil eller få service på en restaurang. I Vauhkalas fall måste man dock komma ihåg att hennes diskriminering har ägt rum i ett socialt sammanhang där den stöds av regeringens auktoritet och resten av den politiska beslutsapparaten och av den mycket starka mediebevakningen av corona mRNA-vaccinet. Den allmänna opinionen har påverkats starkt av dessa krafter, till exempel mot Vauhkala, som medvetet har vägrat att ta corona mRNA-vaccinet. Under konstant tryck från allmänheten har den förödmjukelse och det lidande som Vauhkala upplevt varit betydligt större än det som drabbat de romer som nekats tjänster. Intensiteten i det offentliga trycket framgår till exempel av en intervju med premiärminister Marin som publicerades kort efter det att lagstiftningen om räntepass trädde i kraft den 24 oktober 2021:

Marin hade ingen sympati för de ovaccinerade.

- Jag har svårt att relatera till människor som är kritiska till vaccinering", säger Marin.

(Bevisföremål 28)

Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna har beslutat att finska staten ska betala ett skadestånd på över 10 000 euro. I målet *Hokkanen mot Finland* (1994) fick 200 000

ersättning för ideell skada med ett belopp på DM. I sin dom 1994 godtog Europadomstolen att enbart ett konstaterande av intrång, dvs. avsaknad av verkställighet av umgängesrätt, inte skulle vara tillräckligt under omständigheterna i målet, men satte ned ersättningen - med hänvisning till skälig grund - till 100 000 mark (ca 16 800 euro). I *Z mot Finland* (1997) hade klagandens privatliv kränkts (främst) genom att känsliga medicinska uppgifter om honom lämnats ut i en dom från appellationsdomstolen rörande brott som begåtts av hans make. Ersättning för ideell skada begärdes med två miljoner mark. Regeringen hävdade att en eventuell ersättning inte borde överstiga det maximala beloppet på 70 000 mark för offer för de aktuella sexuella våldsbrotten. Europadomstolen konstaterade att den inte är bunden av nationell ersättningspraxis även om den kan söka vägledning därifrån. Även i detta fall fastställdes ersättningen till 100 000 mark, dvs. 16 800 euro.

I vilket fall som helst, baserat på KKO:s beslut 2016:20, är nyckelfrågan hur den skadelidande parten uppfattar överträdelsen.

I fallet Nummelin fann tingsrätten att Nummelin av oaktsamhet hade förlängt rättegången i onödan genom att göra uttalanden som i och för sig var lagliga och som enligt tingsrätten syftade till att skydda klientens ställning och intressen samt att säkerställa en rättvis rättegång. Tingsrättens beslut strider starkt mot grunderna för advokatycket, eftersom skyddet för ett juridiskt biträde i princip måste vara särskilt högt för att säkerställa att klienten har tillgång till ett fullgott juridiskt biträde för att kunna driva sin sak. Om advokater ständigt måste överväga om de kan hållas solidariskt ansvariga med sina klienter, kommer detta att urholka det skydd som advokatycket traditionellt åtnjuter och hindra klienter från att erhålla rättsligt bistånd.

Viktiga juridiska svagheter i Helsingfors tingsrätts dom

Helsingfors tingsrätt har avfattat en dom som ur karendens synvinkel är klart partisk på grund av den uppenbara inkompetensen hos de två domarna i tingsrätten och andra allvarliga processuella fel under rättegången, och som grundar sig på mycket svaga rättsliga resonemang, enligt följande:

- a) För det första förklarar tingsrätten att den inte har behörighet - trots artikel 106 i konstitutionen - att bedöma rättegångens grundlagsenlighet, eftersom konstitutionsutskottet redan har bedömt rättegångens grundlagsenlighet i parlamentsdebatten.

- b) enligt Salminen, statens expertvittne, är lagstiftningen om räntepass utformad på ett sätt som respekterar Europakonventionen om de mänskliga rättigheterna och domstolen anser därför att lagstiftningen om räntepass inte strider mot de skyldigheter som följer av Europakonventionen om de mänskliga rättigheterna
- c) Sökandens enskilda anspråk mot staten har avvisats av tingsrätten genom att sökandens huvudsakliga bevisning och argument har ignorerats och åsidosatts.
- d) Fazer Ravintolat Oy har - även om det inte finns några bevis för detta - iakttagit alla bestämmelser i lagstiftningen om smittsamma sjukdomar, varför vägran att ge Vauhkala tillträde till Fazer Kluuvi café inte har varit diskriminerande, eftersom åtgärden mot Vauhkala har grundats på lagen. Under alla omständigheter anser domstolen att de påstådda överträdelserna av artiklarna 58h, i och j i lagen om smittsamma sjukdomar på sin höjd utgör överträdelser av förfarandebestämmelserna och därför inte påverkar målets sakfråga.

Vauhkala har svarat på detta på följande sätt:

- a) I förevarande fall är frågan inte om räntepasslagstiftningen i princip strider mot grundlagen, utan om räntepasslagstiftningen och dess tillämpning stred mot grundlagen i Vauhkala-målet. Enligt de allmänna villkoren för inskränkning av grundläggande rättigheter måste inskränkningen av grundläggande rättigheter i allmänhet vara lämplig för att uppnå det eftersträvade målet och målet får dessutom inte kunna uppnås på ett mindre ingripande sätt. I Vauhkals fall skulle begränsningen att Vauhkala hade erhållit ett "grönt räntekort" inte ha lett till att någon av kunderna på Fazer Kluuvis kafé skulle ha varit säkrare om Vauhkala hade hållit sig borta från kaféet än om han hade kunnat gå in på kaféet för att äta frukost. Begränsningen av Vauhkals grundläggande rättighet var således inte lämplig för att uppnå det eftersträvade målet, nämligen att förhindra spridningen av covid-19. Målet kunde dessutom ha uppnåtts på ett mindre ingripande sätt, t.ex. genom att kräva att kaféets kunder tvättar händerna noggrant innan de går in på kaféet. Vauhkala löpte dessutom inte själv någon risk att drabbas av covid-19 och hade genom läsning och observation skaffat sig information som hade fått honom att misstänka att en person som vaccinerats med coronavirusvaccinet skulle kunna drabbas av negativa hälsoeffekter. Ingen kan tvingas - med risk för att förlora sina grundläggande och mänskliga rättigheter - att riskera sin hälsa.

Konstitutionsutskottet har fastställt en presumtion för räntepasslagstiftning att den är konstitutionell eftersom konstitutionsutskottet.

utifrån den medicinska kunskap som finns tillgänglig har coronapasslagstiftningen kunnat förhindra spridningen av covid-19 och den skada den orsakar. Vauhkala har dock i tingsrätten, med stöd av muntlig och skriftlig bevisning, vittnat om att coronavaccinerna, som har varit en central metod för att erhålla det s.k. gröna kortet, inte har kunnat förhindra spridningen av covid-19 och att detta var känt redan under hösten 2021. Det har vidare bevisats att kravet på att genomgå ett coronatest var 72:a timme och att betala 100-200 euro varje gång för att fullt ut kunna åtnjuta de grundläggande och mänskliga rättigheter som var och en av oss har, har kränkt sökandens rätt till icke-diskriminering. Vauhkala har även visat att det vanligt förekommande coronatestet, det så kallade PCR-testet, ger för många falskt positiva resultat för att det ska vara möjligt att avgöra vem som har rätt att åtnjuta grundläggande och mänskliga rättigheter. Det tredje sättet att få ett koronapass för de "gröna" har varit att var sjätte månad insjukna i covid-19, som klassificeras som en smittsam folkhälsosjukdom. Detta kunde dock inte krävas av Vauhkala

- b) Europakonventionen om de mänskliga rättigheterna innebär vissa skyldigheter för varje stat som har undertecknat den, och Europadomstolens rättspraxis definierar genomförandet av Europakonventionen. Europadomstolens rättspraxis har slagit fast att nationell lagstiftning också direkt kan strida mot Europakonventionen. Det är således inte den nationella aktören som ska avgöra om den nationella lagstiftningen strider mot Europakonventionen, utan det är domstolen som ska bedöma frågan. Helsingfors tingsrätt har i praktiken vägrat att göra denna bedömning.
- c) tingsrättens bedömning av enskilda rättsfrågor inte längre är giltig efter det att tingsrätten inte har gjort en bedömning av räntepasslagstiftningens förenlighet med regeringsformen och Europakonventionen
- d) bevisningen visar att Fazer Ravintolat Oy till och med har brutit mot de skyldigheter som ålagts bolaget genom räntepasslagstiftningen, vilket innebär att bolagets direkta diskriminering av Vauhkala inte har stöd i lag. Fazer Ravintolat Oy har därför under alla omständigheter gjort sig skyldigt till en överträdelse av jämställdhetslagen.

Kriterier för ett prioriterat anspråk:

Domare Markku Saarikoskis diskvalificering

Enligt 13 kap. 6 § andra stycket rättegångsbalken (OC, 4/1734) (441/2001) är en domare jävig om han eller hon har ett förhållande till en part, antingen på grund av anställning eller på annat sätt, som, särskilt med hänsyn till arten av det mål som han eller hon har att handlägga, ger upphov till rimligt tvivel om domarens opartiskhet i målet. Enligt punkt 2 i samma artikel utgör enbart det förhållandet att en part är en stat, en kommun eller ett annat offentligt organ inte något hinder enligt punkt 1. Enligt artikel 7.3 i kapitel 13 i Code of Judicial Conduct är en domare också jävig om någon annan omständighet som är jämförbar med dem som avses i detta kapitel ger upphov till rimligt tvivel om domarens opartiskhet i ärendet.

Den 9.11.2023 fick vi veta att Markku Saarikoski, som var tingsdomare och ordförande i vårt mål, vid sidan av sitt domaruppdrag kommer att arbeta som medlare vid riksmedlarens byrå. Den 16 september 2021 utsågs han för en treårig mandatperiod med början den 20 september 2021 (nyhet om detta: <https://valtioneuvosto.fi/-/1410877/markku-saarikoski-medlare-vid-byran-for-utnamnd-medlare>).

Den andra svaranden i vår talan är finska staten. I praktiken är svaranden den finska regeringen, som är samma organ som utsåg Saarikoski till medlare för riksmedlarens byrå. Social- och hälsovårdsministeriet, som är en del av statsrådet och i detta fall för dess räkning, har fått i uppdrag att sköta talan för statens räkning. Dessutom lyder den nationella medlarens kontor administrativt under arbets- och ekonomiministeriet. Det nämnda ministeriet spelade en nyckelroll i utarbetandet av lagstiftningen om räntepasset, som är föremål för tvisten i förevarande mål.

Uppgiften om Saarikoskis bisyssla som av regeringen utsedd medlare vid riksmedlarens kansli kom som en fullständig överraskning för oss, eftersom denna bisyssla inte nämns i det register över domares anknytningar och bisysslor som förs av justitieförvaltningen (det s.k. Sisi-registret, <https://asiointi.oikeus.fi/sidonnaisuus-ja-sivutoimirekisteri/ilmoitus/search>). Enligt uppgifterna i registret har Saarikoski varit domare vid Helsingfors tingsrätt sedan den 1 september 2007 och har varit suppleant på deltid i arbetsdomstolens expert- och sakkunnigledamöter från den 1 januari 2019 till den 31 december 2023. Sisi-registret borde också ha nämnt Saarikoskis treåriga tjänst som medlare vid riksmedlarens byrå. Denna tjänst lades dock till i Sisi-registret först efter det att Saarikoski hade uppmärksamats på våra anklagelser om obstruktion. I sin förklaring sade Saarikoski att informationen "oavsiktligt hade utelämnats" från Sisi-registret.

I vår ansökan hävdade vi att den finska staten, i praktiken den finska regering som tillträder 2021, hade brutit mot Europakonventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna. Samma

statsrådet, som vi hävdar har begått en allvarlig kränkning av de mänskliga rättigheterna, har utsett Saarikoski till medlare.

Dessa fakta, tillsammans med det faktum att Saarikoskis ställning som medlare inte nämndes i registret över domares anknytningar och bisysslor, vilket krävs enligt lag, ger enligt vår mening rimliga skäl att tvivla på Saarikoskis opartiskhet i målet i den mening som avses i § 13:6(2) och § 13:7.3 i KO.

Mot bakgrund av ovanstående har vi gjort en invändning enligt § 13:8 i rättegångsreglerna om att domare Saarikoski var jävig.

Tingsrätten avslag Saarikoskes invändning om hinder genom beslut den 22 januari 2024 (dnr 1015 0438). Tingsrätten motiverade sitt beslut bl.a. med att "[d]et förhållandet att tingsdomaren Saarikoskis bisyssla inte hade antecknats i föreningsregistret saknar betydelse för bedömningen [av jävsfrågan]". Detta faktum var emellertid ett av våra huvudsakliga skäl för att ifrågasätta Saarikoskis jäv; Saarikoski hade försummat att i mer än två år anmäla detta ämbete till Sisi-registret.

Underlåtenheten att avge den lagstadgade förklaringen och det faktum att han agerade under överinseende av statsrådet, som är medåtalad i Vauhkala-målet, ger upphov till rimliga skäl att hävda att Saarikoski var jävig att leda juryn i Vauhkala-målet.

Dessutom anger tingsrätten följande i sitt beslut:

I förevarande fall är det motiverat att fästa uppmärksamheten på att det inte är känt att det nationella medlingsorganet har spelat någon roll vid utarbetandet av det beslut som avses i ansökan. Följaktligen kommer utgången i målet inte att påverka verksamheten vid rikslikningsmannens kansli eller dess personal.

Förbindelsen mellan ministeriet och tingsdomare Saarikoski måste anses vara rätt avlägsen.

Vi hävdade emellertid inte ens att riksmedlingsinstitutet hade en roll i beredningen av de beslut som avses i klagomålet, utan att det var arbets- och näringsministeriet, som är en del av statsrådet. Vi hävdade inte heller att utgången av talan skulle ha haft någon inverkan på den nationella medlarens byrå eller dess personal. Vi hävdade att ministeriet för sysselsättning och ekonomi är Saarikoskis löneutbetalare och att han utnämndes till sin tjänst av samma regering som förberedde den omtvistade lagstiftningen om räntepass.

Tingsrätten har således helt underlåtit att ta upp eller ignorerat de centrala grunderna för vårt estoppel-argument. Beslutet är därför inte tillräckligt motiverat på det sätt som rättspraxis har gjort.

Erforderligt: Enligt KHO 2019:110 ska frågan om ett förvaltningsbeslut är tillräckligt motiverat bedömas med utgångspunkt i om den berörda partens rätt att få ett motiverat beslut och att överklaga det kan tillgodoses på ett effektivt sätt.

Sökandens rätt att erhålla ett motiverat beslut och att överklaga detta beslut har nu avslagits, eftersom motiveringen inte i sak eller överhuvudtaget bemöter de argument som sökanden har anfört. Beslutet är därför rättsstridigt mot bakgrund av den rättsliga vägledning som ges i förstainstansrättens ovannämnda dom.

Domare Marko Lepistö's diskvalificering

Enligt 13 kap. 7 § 2 mom. i rättegångsbalken (1.6.2001/441) är en domare jävig att på nytt behandla samma mål eller en del av det vid samma domstol, om det finns grundad anledning att misstänka att han eller hon på grund av ett tidigare avgörande eller av någon annan särskild orsak har en förutfattad mening i saken. Enligt 13 § 3 mom. är en domare också jävig om någon annan omständighet som är jämförbar med dem som avses i detta kapitel ger anledning till skäligt tvivel om domarens opartiskhet i saken.

Enligt Antti Tapanilas doktorsavhandling "Domarjäv" (Finlands Juristförbunds publikationer: A-serien 2007) kan en domares jäv påverkas av en förutfattad mening om en rättsfråga, som kan ha uppkommit t.ex. i samband med en tidigare rättegång.

En domares förutfattade mening om en rättsfråga framgår av de avgöranden som domaren har meddelat i liknande fall i förhållande till det aktuella målet (s. 307-308). Enligt Tapanila kan uttryck för exceptionellt ovillkorliga åsikter som är fristående från rättskällorna ge upphov till misstankar om en partiskhet som äventyrar domarens opartiskhet (s. 309, fotnot 269).

Tingsdomare Marko Lepistö har varit tingsdomare i mål L 706/2021/2416 (dom den 10 september 2021, beslutsnummer 165570/2021). Målet gällde ersättning som sökandena krävde för brott mot jämställdhetslagen när HUS/Helsingfors kvinnoklinik inte tog emot sökandena på grund av att de inte använde ansiktsmask. Vid den aktuella tidpunkten hade kvinnokliniken en gällande rekommendation om användning av munskydd. Lepistö avvisade talan utan att utfärda stämning på grund av bl.a. följande skäl

"[Målsägandenas] krav grundades på ett förnekande av allvaret i Corona-pandemin, baserat på förnekelse. Enligt tingsrättens uppfattning baserades emellertid det påstådda beteendet mot [kärandena] på vad som vid tidpunkten för händelsen var ett allmänt uppfattat nödvändigt och outhärligt sätt att skydda andras hälsa och säkerhet i sjukhusmiljön.

Jämställdhetslagen kan inte skydda en enskild persons åsikt som är eller kan vara ägnad att äventyra andra människors hälsa eller allmänna säkerhet."

I domen anges vidare att "[de sökande] var ett gift par som hade hindrats från att göra ett fostervattensprov på grund av den åsikt som uttrycktes. De klagande hade uppgett att de inte trodde på allvaret i covid-19-pandemin och att maskerna åtminstone inte hjälpte mot sjukdomen. Användningen av masker och visir ledde till att de båda fick en panikattack."

Domaren Marko Lepistö vägrade därför att delge HUS stämningen på den grunden att han själv hade hävdad att sökandenas yrkande grundade sig på ett förnekande av allvaret i räntepandemin, grundat på "förnekande". Något sådant påstående om "förnekande" framfördes emellertid inte i stämningsansökan. Dessutom var förfarandet mot sökandena (att kräva att de skulle bära mask) enligt domarens uppfattning grundat på ett nödvändigt och oundgängligt medel för att skydda hälsa och säkerhet.

I 5 kap. 6 § rättegångsbalken föreskrivs att en talan ska avvisas och att målet ska avgöras utan att något svar begärs:

Domstolen skall avvisa talan om käranden inte följer den uppmaning som avses i artikel 5 och ansökan är så ofullständig, oklar eller förvirrad att den inte kan läggas till grund för rättegången, eller om domstolen av andra skäl inte kan ta upp målet till prövning.

Domstolen ska avvisa talan genom dom i den mån den är uppenbart ogrundad.

I ingressen till artikel 6.2 och i rättspraxis har det slagits fast att en uppenbar avsaknad av grund för en talan innebär en brist i den materiella grunden för talan som inte kan avhjälpas ens senare i förfarandet. En sådan situation uppstår när de faktiska omständigheter som käranden åberopar (de omständigheter som åberopas i målet) inte gör det möjligt för käranden att styrka vad han påstår i sin stämningsansökan (s.k. rättslig ogrundadhet).

Domare Lepistö har därför redan innan stämningen utfärdades beslutat att stämningsansökan var uppenbart ogrundad, i enlighet med artikel 5:6.2 i rättegångsreglerna. Enligt Lepistö hade sökandena inte ens påstått att de hade behandlats mindre förmånligt än andra kunder vid sjukhuset och att de omständigheter som angavs i ansökan, till följd av att bevisbördan inte hade uppfyllts, inte kunde leda till det resultat som sökandena hade yrkat, varför ansökan skulle avvisas. Detta argument är emellertid absurt: Sökandena har uttryckligen angett som en faktisk omständighet att villkoret för att de skulle få tillträde till fostervattensprovet den 23 mars 2021 var att de skulle bära en mask eller ett visir och att de bland annat inte var tvungna att bära en mask eller ett visir.

inte kunde bära mask eller visir av hälsoskäl, dvs. att de behandlades mindre förmånligt på grund av en förbjuden diskrimineringsgrund än sjukhusklienter som bar mask eller visir och som var inlagda på sjukhus för behandling. Enbart det förhållandet att de klagande inte uttryckligen "understrukt" att de behandlats annorlunda än patienter som burit mask är således mycket svårt att se som en tillräcklig grund för att det "uppenbart" saknas rättslig grund för talan i den mening som avses i artikel 5:6.2 i rättegångsbalken.

En ändamålsenlig tillämpning av lagen

Lepistö's partiskhet och det förhållandet att han i sitt resonemang hänvisar till 11 § andra stycket diskrimineringslagen genom att uppenbarligen medvetet underlåta att citera resten av bestämmelsen talar också för att hans resonemang är partiskt. Han konstaterar emellertid att en särbehandling är berättigad även om det inte finns någon bestämmelse som anger på vilka grunder den är berättigad, förutsatt att särbehandlingen har ett mål som är godtagbart med hänsyn till grundläggande och mänskliga rättigheter och att medlen för att uppnå detta mål är proportionerliga. I bestämmelsen anges emellertid vidare att denna bestämmelse inte är tillämplig på bland annat utövandet av offentlig makt eller utövandet av offentliga förvaltningsuppgifter. Lepistö kände till eller borde ha känt till att fostervattensprov omfattas av tillhandahållandet av rådgivningstjänster enligt 15 § hälso- och sjukvårdslagen (1326/2010), vilket omfattas av utövandet av offentlig förvaltningsuppgift i den mening som avses i 11 § 2 mom. 1 punkten i likabehandlingslagen. Detta konstateras bland annat av Eeva Nykänen i artikeln "Private service providers as providers of public social and health services" (Lakimies magazine 3-4/2020 s. 8):

"... social- och hälsovårdstjänster, som är de offentliga myndigheternas ansvar, omfattas av den offentliga förvaltningen. Public service-uppdrag som anses vara offentliga förvaltningsuppgifter kan till sitt innehåll likna tjänster som tillhandahålls av den privata sektorn. Det avgörande för att definiera uppgiftens karaktär är om den offentliga sektorn ansvarar för att organisera och finansiera tjänsterna... Exempelvis omfattas inte tjänster som tillhandahålls av ett företag som tillhandahåller hälso- och sjukvårdstjänster eller bostäder för äldre av public service-uppdraget, såvida inte tillhandahållandet av tjänsten grundar sig på en lagstadgad skyldighet för - - - kommunen att organisera tjänsten. Om tillhandahållandet av den aktuella tjänsten grundar sig på ett sådant arrangemang, är det en offentlig förvaltningsuppgift som den privata tjänsteleverantören utför i detta fall."

Utifrån Nykänen's artikel är det klart att tillhandahållandet av barnhälsovårdstjänster - inklusive fostervattensprov - är en offentlig förvaltningsuppgift, eftersom den grundar sig på kommunens lagstadgade skyldighet att tillhandahålla tjänsterna enligt 15 § i hälso- och sjukvårdslagen. Tillhandahållandet av fostervattensprov omfattas således av principen om likabehandling enligt artikel 11.1 i jämställdhetslagen.

och § 11.2, som Lepistö tillämpade, är inte tillämplig på fostervattensprov. Följaktligen skulle fostervattenklinikens påstående om mask ha varit tvunget att grunda sig på en sådan rikslag som förutsätts i 11.1 § i jämställdhetslagen för att påståendet skulle vara förenligt med jämställdhetslagen och därmed lagligt. Användningen av munskydd har dock inte i något skede varit lagstadgad i Finland, och även om regeringen våren 2021 lade fram ett förslag till en sådan lag, drog den tillbaka sitt förslag den 31 mars 2021 och återkom aldrig till frågan.

Lepistös attitydmässiga användning av språket

Ordet "förnekelse" (ett ord som aldrig använts av kändarna själva) som används av kändarna i Lepstein-målet förknippas i allmänhet med företeelser som är särskilt socialt förkastliga, såsom klimatförnekelse, förintelseförnekelse och vaccinförnekelse. Se t.ex. Osmo Pekonens artikel den 27 april 2022 "Förnekare av många slag" (<https://www.tiedetoimittajat.fi/tiedekeskiviikko/monen-sortin-denialisteja/>), där det bl.a. konstateras att "*förnekelse är vår tids sjukdom*". Se också t.ex. Syksy Räsäsäsäsens och Kari Enqvists artikel av den 5.5.2014 "Denialism, a collateral damage of scientific progress?" (<https://journal.fi/tt/article/view/41570>), där ordet "denialism" redan i rubriken associeras med "damage", dvs. en negativ, oönskad företeelse. I båda artiklarna förknippas ordet "denialism" med en stark känsla av ogillande och undvikande, som har funnits i allmänt språkbruk i minst tio år.

Sökanden anser att Lepistös användning av ordet förnekande i förhållande till sökandens yrkande i målet måste anses vara ett uttryck för en exceptionellt ovillkorlig ståndpunkt, som är fristående från rättskällorna, och som ger upphov till misstankar om en partiskhet som äventyrar domarens opartiskhet (se ovan och Tapanila 2007 s. 309, fotnot 269).

Mot bakgrund av det ovan anförda anser sökanden att det står klart att Lepistös starka språkbruk i domen av den 10 september 2021 ger upphov till ett rimligt tvivel om hans opartiskhet vid handläggningen av mål om bestridande av coronaråtgärder som rör liknande rättsfrågor, såsom i förevarande mål Vauhkala mot finska staten och Fazer, i den mening som avses i artikel 13.7.2 i rättegångsbalken.

Eftersom Marko Lepistö har tillämpat likabehandlingslagen på ovan angivet sätt i mål L 706/2021/2416 på ett uppenbart ändamålsenligt sätt, har använt ett starkt attitydspråk i förhållande till sökandens yrkanden och har avvisat den aktuella talan utan att utfärda stämning på uppenbart oseriösa och/eller tvivelaktiga grunder, ger detta upphov till en välgrundad misstanke om att han inte har brutit mot artikel 13:7.2 i KO.

i den meningen att han var partisk i förhållande till mer allmänna mål som rörde räntepandemin och ifrågasättande av ränteåtgärder. Sökanden anser att Lepistö's partiskhet är sådan att han inte kan agera objektivt och opartiskt i Vauhkala mot finska staten och Fazer.

Tingsrätten avlog Lepistö's yrkande om hinder genom beslut den 19 mars 2024 (dnr 1016 1641). Tingsrätten motiverade sitt beslut bl.a. enligt följande:

Vaukkalas uppfattning att tingsdomaren Lepistö hade gjort ett exceptionellt absolut uttalande utan anknytning till rättskällorna grundade sig främst på att tingsdomaren Lepistö hade använt begreppet "förnekelse" som en del av sitt resonemang.

Tingsrätten finner i detta avseende att enbart användandet av nämnda uttryck inte kan anses utgöra ett från rättskällorna fristående uttalande, än mindre ett exceptionellt absolut sådant.

Avgörande är att målen L 706/2021/2416 och L 706/2022/1504 rör olika rättsfrågor. I det första målet har domare Lepistö inte gett uttryck för en rättslig uppfattning som skulle kunna leda till att inkompetens konstateras i det andra målet. Det finns ingen grund för att göra en annan bedömning av denna slutsats på grundval av ett enda uttryck som Lepistö använt.

Sammanfattningsvis konstaterar tingsrätten att partens egen uppfattning om domarens jäv inte är avgörande utan tvivlet måste vara sakligt motiverat. Vauhkala har inte åberopat någon bevisning till stöd för sitt påstående om bristande kompetens som objektivt sett skulle ge upphov till ett rimligt tvivel på tingsfiskalen Lepistö's opartiskhet i målet.

Påståendet att distriktsdomare Lepistö inte var jävig måste därför avvisas.

Tingsrättens bedömning att Lepistö's användning av begreppet "förnekelse" inte kan anses vara ett rättskällest uttalande, än mindre ett exceptionellt absolut sådant, är felaktig. Tingsrättens konstaterande att sökanden till stöd för sin jävsinvändning inte åberopat någon bevisning som objektivt sett skulle ge upphov till ett rimligt tvivel på tingsdomaren Lepistö's opartiskhet i målet är också felaktigt. Användningen av ordet "förnekelse", tillsammans med den medvetna rättstillämpningen och det faktum att talan avvisades utan att stämning utfärdades utan tillräckliga skäl, gav upphov till objektivt välgrundade tvivel om Lepistö's opartiskhet i andra mål där koronaåtgärderna kritiserades.

Avslag på att höra vittnet Sanna Marin

Vi krävde en muntlig förhandling i tingsrätten av Sanna Marin, som var statsminister när räntepasslagstiftningen utarbetades, på temat "*vad regeringen har grundat sin uppfattning om nödvändigheten av räntepasslagstiftningen på och hur regeringen har följt upp nödvändigheten av att reglera räntebegränsningar i förhållande till förverkligandet av grundläggande rättigheter*".

Tingsrätten vägrade att höra Marin som vittne i målet och motiverade sitt beslut den 27 februari 2024 bl.a. enligt följande:

Tingsrätten anser att målet rör konstitutionella och processuella rättsfrågor. En enskild politikers åsikter eller uppfattningar, även om det är fråga om en person som var premiärminister vid den tidpunkt då den aktuella lagstiftningen antogs, saknar betydelse vid prövningen av sådana rättsfrågor.

Ärligt talat förstår vi inte ens vad tingsrätten menar med detta. Det finns otvivelaktigt åtminstone konstitutionella frågor inblandade. Vi håller också med tingsrätten om att Marins personliga åsikter eller uppfattningar som statsminister är irrelevanta när det gäller de rättsliga frågorna - nödvändigheten av räntepasslagstiftningen och fullgörandet av regeringens skyldighet att övervaka den. Vad som är relevant är istället de konkreta åtgärder som regeringen vidtog eller inte vidtog under ledning av statsminister Marin, och det är Sanna Marin, som var ansvarig för regeringen, som är bäst lämpad att uttala sig i dessa frågor. Eftersom svarandena inte har lagt fram någon bevisning för att belysa dessa rättsliga frågor, finns det ingen rättslig grund för att vägra höra Sanna Marin, och det hade därför varit nödvändigt att höra Sanna Marin för att sökandens talan skulle kunna vinna framgång.

Enligt den uppfattning som kommer till uttryck i rättspraxis bör domstolen tillämpa begränsningsregeln i OC 17:8 med viss försiktighet och inrikta begränsningsbesluten på klara och tydliga fall. Det är svårt för en domare att begränsa antalet vittnen mot partens vilja, eftersom domaren inte på förhand kan dra slutsatser om vittnenas trovärdighet, såvida det inte är uppenbart att det finns för många vittnen (*Vuorenpää m.fl.* 2021, *Prosessioikeus*, *Alma Talent* 2021 s. 609; se även HE 46/2014 s. 56 och LaVM 19/2014 s. 8).

Enligt inledningen till OC 17:8 är det normalt motiverat att diskutera omfattningen av bevisningen med parterna innan domstolen avfärdar bevisningen enligt detta avsnitt. I första hand bör om möjligt en överenskommelse eftersträvas så att parterna frivilligt

skulle undanröja onödig eller annars olämplig bevisning (RP 46/2014 rd s. 57; se även *Rautio m.fl.*, Todistelu: Kommentarari 17 peatükkun oikeudenkäymiskaari, Edita lakitieto 2020 s. 85).

I förevarande fall har dock tingsrätten inte ens försökt att diskutera med parterna om det är nödvändigt eller inte att höra Marin, utan endast ensidigt och utan någon praktisk motivering uttalat att hans hörande inte skulle vara relevant för målet.

Det kan till och med vara en kränkning av Europakonventionen om de mänskliga rättigheterna om beslutet att begränsa bevisningen inte är vederbörligen motiverat (t.ex. *Suominen mot Finland* 1.7.2003; se även *Rautio m.fl.* 2020 s. 85).

Tingsrätten har således uppenbarligen feltolkat vår bevisning i samband med Marin-förhöret; vi fann inte något svar på frågan om vår bevisning om hur regeringen hade övervakat nödvändigheten av regleringen av ränterestriktioner i förhållande till förverkligandet av grundläggande rättigheter.

Det fanns således ingen rättslig grund för att vägra att höra Marin.

Tingsrätten motiverade vidare sin vägran att höra Marin på följande sätt:

Enligt 17 kap. 8 § rättegångsbalken ska rätten avvisa bevisning som är irrelevant eller annars obehövlig.

Förhöret med vittnet Sanna Marin är inte relevant i detta mål och det är därför onödigt att höra henne i detta mål. Domstolen måste därför neka att höra henne i detta mål.

Dessutom konstaterade tingsrätten i sitt beslut av den 28 mars om hörande av Sanna Marini och Satu Koskela att det i rättspraxis konsekvent har vägrats att höra ministrar och departementschefer som vittnen i liknande eller likartade mål.

Tingsrätten gjorde dock ingen ytterligare hänvisning till sådan etablerad rättspraxis och förklarade inte heller på något sätt varför Marin-förhöret var irrelevant i detta fall. Parterna kan därför inte bedöma det rättsliga resonemang som ligger till grund för denna rättspraxis. Beslutet är därför inte tillräckligt motiverat på det sätt som krävs enligt rättspraxis: enligt KHO 2019:110 ska frågan om ett förvaltningsbeslut är tillräckligt motiverat bedömas med utgångspunkt i om den berörda partens rätt att få ett motiverat beslut och att överklaga det kan säkerställas på ett effektivt sätt.

Nu är kändens rätt att överklaga eller att få ett motiverat beslut om vägran att höra Marin inte effektivt skyddad, eftersom tingsrätten praktiskt taget inte gav några konkreta skäl för vägran; mer exakt gav tingsrätten inga konkreta skäl för det faktum att

varför Marin-förhöret inte skulle vara relevant för den fråga vi har tagit upp. Tingsrätten reagerade endast på den bevisning som den hade uppfunnit för vilken han skulle ha hörts i rätten: hans uppfattning eller åsikt i frågan. Men som vi redan har konstaterat är Marins uppfattningar och åsikter enligt vår mening irrelevanta för målet.

I själva verket angav tingsrätten inte ens några skäl för att vägra att höra Marin. Redan av detta skäl var vägran olaglig.

Avslag på att höra vittnet Satu Koskela

Vi begärde att Satu Koskela, avdelningschef vid social- och hälsovårdsministeriet vid tidpunkten för beredningen av rättespasslagstiftningen, skulle höras muntligen om frågan "*vilken medicinsk forskning eller juridisk bedömning som låg till grund för social- och hälsovårdsministeriets anvisningar till regionförvaltningsverken*".

Tingsrätten vägrade att höra Koskela som vittne i målet och motiverade sitt beslut den 27 februari 2024 bl.a. enligt följande:

Vidare är synpunkter eller åsikter från den tjänsteman som deltagit i beredningen av den aktuella bestämmelsen enligt tingsrätten irrelevanta vid prövningen av sådana rättsfrågor som avses ovan. Därtill kommer, enligt tingsrätten, att den aktuella bevisningen alltid presenteras i skriftlig form i lagstiftningsprojektet i form av ett utkast till regeringsproposition och dess förarbeten, varför bevisningen måste ersättas med dokumentbevisning enligt artiklarna 3-4 i den bestämmelsen.

... Enligt 17 kap. 8 § rättegångsbalken ska rätten avvisa bevisning som är irrelevant eller annars obehövlig.

... Förhöret med vittnet Satu Koskela är irrelevant i detta mål och bevisningen måste ersättas med skriftlig bevisning, så förhöret med vittnet är onödigt i detta mål.

Domstolen måste därför vägra att höra henne i detta mål.

I Koskelas fall var vår bevisning baserad på vilken typ av medicinsk forskning eller juridisk bedömning som STM:s vägledning till de regionala administrativa myndigheterna baserades på. Vi håller med tingsrätten om att Koskelas personliga åsikter, i likhet med Marins, är irrelevanta när det gäller att bedöma de rättsliga frågorna. Den fråga som vi hade velat höra Koskela om (STM:s anvisningar till de regionala förvaltningsmyndigheterna) har emellertid inte presenterats i något skriftligt material i något skede av rättegången eller dess förberedelse; tingsrättens hänvisning till "*sådan bevisning i lagstiftningsprojektet, alltid i regeringens proposition och dess förarbeten*" är inte

har inget att göra med den administrativa vägledning som STM ger till de regionala förvaltningsmyndigheterna, utan endast med lagberedningen.

Förhöret med Koskela kunde således inte ersättas med väsentligt mindre kostsam eller tidskrävande och väsentligt mer tillförlitlig bevisning och det fanns inte någon rättslig grund för att vägra höra Koskela. Under alla omständigheter gäller det ovan nämnda uttalandet i rättslitteraturen om att domstolen bör tillämpa begränsningsregeln i OC 17:8 med viss försiktighet och endast rikta begränsningsbeslut till klara fall.

Dessutom konstaterade tingsrätten i sitt beslut av den 28 mars om hörande av Sanna Marini och Satu Koskela att det i rättspraxis konsekvent har vägrats att höra ministrar och departementschefer som vittnen i liknande eller likartade mål.

Tingsrätten gjorde emellertid inte någon ytterligare hänvisning till sådan fast rättspraxis och förklarade inte heller på något sätt varför Koskela-förhöret var irrelevant i detta mål. Parterna har därför inte möjlighet att bedöma det rättsliga resonemang som ligger till grund för denna rättspraxis. Beslutet är därför inte tillräckligt motiverat på det sätt som krävs enligt rättspraxis: enligt KHO 2019:110 ska frågan om motiveringen av ett förvaltningsbeslut är tillräcklig bedömas med utgångspunkt i om den berörda partens rätt att få ett motiverat beslut och att överklaga det kan säkerställas på ett effektivt sätt.

Nu är karendens rätt att överklaga eller att få ett motiverat beslut om vägran att höra Koskela inte effektivt skyddad, eftersom tingsrätten praktiskt taget inte gav några konkreta skäl för vägran; mer exakt, tingsrätten gav inte några konkreta skäl till varför hörandet av Koskela inte skulle vara relevant i målet i förhållande till den bevisning vi har lagt fram.

I själva verket gav tingsrätten inte ens några skäl för att vägra att höra Koskela. Redan av detta skäl var vägran olaglig.

Muntlig utfrågning av den juridiska experten Janne Salminen

Staten presenterade sin juridiska expert Janne Salmi för en skriftlig och muntlig utfrågning i förfarandet, förutom att han gav ett skriftligt expertutlåtande för rättegången. Enligt etablerad finsk rättspraxis hörs dock inte juridiska experter muntligen i domstolsförhandlingar. Även svaranden, finska staten själv, genom sitt ombud, har i sitt svar den 31 augusti 2022 till tingsrätten anfört följande:

117. (Muntligt) hörande av juridiska experter är inte en del av det finska förfarandet. Huvudprincipen är att domstolen känner till lagen (jura novit curia). Parterna (vanligtvis genom sina ombud/advokater) kan naturligtvis lägga fram sina rättsliga argument i sina inlagor, och i synnerhet i slutrapporten, och kan hänvisa till och presentera rättskällor och rättsliga expertutlåtanden för domstolen om de så önskar.

Vi instämmer i den uppfattning som framförs i statens svar 31.8.2022 att juridiska experter i princip inte bör höras muntligen som sakkunniga i finska domstolsprocesser. Vi ställer oss därför frågande till varför staten, helt i strid med sitt tidigare uttalande, ändå har kallat Salminen till muntlig förhandling och varför tingsrätten har accepterat detta.

Av ovan angivna skäl anser vi att tingsrätten borde ha nekat Salminen muntlig förhandling enligt 17 kap. 8 § rättegångsbalken, eftersom den kan ersättas med väsentligt mindre kostsam eller tidskrävande och väsentligt mer tillförlitlig bevisning (Salminens skriftliga sakkunnigutlåtande) och eftersom hans muntliga förhandling i vart fall är obehövlig med hänsyn till den rådande finska rättskulturen. Denna uppfattning bekräftades under det muntliga förhöret med Salminen vid huvudförhandlingen, eftersom han vid huvudförhandlingen inte sade något muntligt som inte redan hade lästs upp i hans skriftliga sakkunnigutlåtande, utan snarare föreföll att endast läsa upp utdrag ur sitt skriftliga utlåtande.

Tingsrätten borde ha beaktat det ovan nämnda onödiga muntliga förhöret med Salminen som en självklarhet, särskilt som tingsrätten vägrade att höra sökandens huvudvittnen Sanna Marini och Satu Koskela. Redan parternas likhet inför lagen och den kontradiktoriska principen kräver att tingsrätten skulle ha tagit initiativ till att pröva sådana grundläggande frågor om processledning på ett korrekt sätt och med respekt för parternas rättigheter.

Muntlig utfrågning av Hanna Nohynek som sakkunnig

Staten inhämtade ett skriftligt expertutlåtande från Hanna Nohynek, chefsläkare vid THL, och presenterade henne även muntligen för tingsrätten som expert, vilket tingsrätten godtog. Enligt vår uppfattning kunde Hanna Nohynek emellertid inte ha hörts som sakkunnig i domstolen, eftersom hon deltog i utarbetandet av lagstiftningen om räntepasset

och, när den trädde i kraft, som överläkare vid Institutet för hälsa och välfärd, och gjorde upprepade gånger starka offentliga uttalanden om kranskarlsvaccin och kranskarlspasset. Dessutom, som staten har uppgett i sitt svar på vår begäran om redigering, *"har staten förlitat sig på THL under hela lagstiftningen om koronarpasset, där THL har gjort många uttalanden i frågan som finns tillgängliga från offentliga källor"* (se till exempel sammanfattning av den 6 november 2023, s. 43). Eftersom regeringen alltid har förlitat sig på THL vid beredningen av räntepasslagstiftningen är det uppenbart att Nohynek också har varit involverad i beredningen av räntepasslagstiftningen. Av dessa skäl är Nohyneks inblandning i målet sådan att hans opartiskhet äventyras. Av samma skäl anser vi att Nohynek inte kan agera som expert för finska staten, varken skriftligt eller muntligt. Han borde därför uttryckligen ha hörts som vittne i målet.

Det skriftliga expertutlåtandet från Nohynek borde därför också ha ignorerats.

I sitt beslut den 27 februari 2024 anförde tingsrätten följande i sitt beslut om att höra Nohynek som sakkunnig:

Tingsrätten finner att ... Nohynekis status inte omfattas av 17 kap. 35 § rättegångsbalken

§i den mening som avses i artikel 5.1, att de har en sådan anknytning till målet eller den berörda parten att deras opartiskhet skulle äventyras eller att det finns någon annan objektiv anledning att anta att deras opartiskhet skulle äventyras.

De omständigheter som sökanden har åberopat rör den normala bedömningen av bevisningen som ska beaktas i expertutlåtanden. De kan således höras som sakkunniga eller, i avsaknad av ett skriftligt sakkunnigutlåtande eller enligt den utnämmande partens uppfattning, alternativt som vittnen.

Tingsrätten har emellertid inte motiverat denna uppfattning. Beslutet är därför inte tillräckligt motiverat på det sätt som krävs enligt rättspraxis: enligt KHO 2019:110 ska frågan om ett förvaltningsbeslut är tillräckligt motiverat bedömas med utgångspunkt i om den berörda partens rätt att få ett motiverat beslut och att överklaga det kan tillgodoses på ett effektivt sätt.

Nu är karendens rätt att överklaga eller att få ett motiverat beslut att höra Nohynek som expert inte effektivt skyddad, eftersom tingsrätten inte angav några konkreta skäl för sitt beslut. Redan av detta skäl är beslutet olagligt.

Därtill kommer att det enligt vår uppfattning är rättsligt omöjligt att samma person samtidigt hörs i domstol som både sakkunnig (kronvittne) och vittne.

(i målsägandens förhör). Detta var emellertid vad som hände vid rättegången. Detta är en fråga som enligt vår mening förtjänar ett förhandsavgörande från hovrätten.

Lagstiftningsmaterial i form av skriftlig bevisning

Staten och Fazer har som skriftlig bevisning åberopat lagstiftningsdokumenten V1 och V6, dvs. regeringens proposition 131/2021 rd och grundlagsutskottets utlåtande PeVL 35/2021 rd. Enligt vår uppfattning kan de emellertid inte utgöra skriftlig bevisning som ska prövas under huvudförhandlingens bevisningsfas, eftersom de är lagstiftningshandlingar och en del av lagstiftningen, som domstolen måste känna till ex officio. Detta är en fråga som enligt vår mening förtjänar ett förhandsavgörande från hovrätten.

Ignorera och ignorera skärmen

Tingsrätten bortsåg helt från bl.a. vittnesmålet från kändens vittne Matti Muukkonen och den rättsliga analysen av likabehandlingsansatsen i den omtvistade räntepasslagstiftningen. Tingsrätten konstaterade endast, med exakt samma ordalydelse som statens advokat använde vid huvudförhandlingen, att *"Muukkonen inte nämner rätten till liv och hälsa, som har varit den huvudsakliga motiveringen för statens och PeVK:s räntepasslagstiftning"*. Muukkonens artikel - liksom Vaukkalas klagomål - var emellertid inte en omfattande kritik av analysen av räntepasslagstiftningen med avseende på grundläggande rättigheter, utan främst en kritik av analysen av räntepasslagstiftningen med avseende på jämlikhet. Även om Muukkonen hade nämnt något om rätten till liv och hälsa i sin artikel, skulle detta i vilket fall som helst inte ha motbevisat den viktigaste rättsvetenskapliga slutsatsen i Muukkonens artikel, som helt ignoreras av tingsrätten - ur perspektivet för systemet med grundläggande rättigheter skulle det ha varit ett mindre ingripande i de ovaccinerades (inklusive kändens) rättigheter om de hade erbjudits gratis testning (Muukkonens artikel s. 13), och därför uppfyllde räntepasslagstiftningen inte proportionalitetskravet i begränsningarna av de grundläggande rättigheterna.

Skäl för ett alternativt yrkande:

Tingsrätten ignorerade artikel 106 i konstitutionen

Helsingfors tingsrätts beslut är utformat på ett sådant sätt att tingsrätten för det första i praktiken bortser från Vauhkalas huvudsakliga grunder för sin talan och för det andra förklarar att tingsrätten inte är behörig att bedöma räntepasslagstiftningens grundlagsenlighet. Genom att göra detta ignorerar tingsrätten i praktiken den behörighet som den tilldelats enligt artikel 106 i konstitutionen att bedöma grundlagsenligheten av räntepasslagstiftningen och dess tillämpning i det aktuella fallet.

Helsingfors tingsrätt har helt ignorerat § 106 i grundlagen och konstaterat att domstolen inte kan bedöma grundlagsenligheten i riksdagsordningen eftersom bedömningen redan har gjorts av grundlagsutskottet.

Sökanden gör i första hand gällande att statens lagstiftning om räntepass har lett till att hans grundläggande och mänskliga rättigheter har upphävts och att lagstiftningen om räntepass strider mot konstitutionen. Enligt artikel 106 i konstitutionen gäller följande: *"Om tillämpningen av en lagbestämmelse i ett mål vid domstolen skulle vara uppenbart oförenlig med konstitutionen, ska domstolen ge företräde åt bestämmelsen i konstitutionen."*

Tingsrätten konstaterar i sin dom att *"i förevarande fall, där konstitutionsutskottet har prövat passlagstiftningens grundlagsenlighet, dvs. 58 i § lagen om smittsamma sjukdomar, och därvid funnit att lagen kan stiftas i vanlig lagstiftningsordning, är tingsrätten i princip inte behörig att pröva dess påstådda grundlagsstridighet. Bestämmelsens grundlagsenlighet har bedömts i förfarandet inför konstitutionsutskottet, och varken konstitutionsutskottet eller någon konstitutionell expert som hörts i förfarandet inför konstitutionsutskottet har uttryckt uppfattningen att bestämmelsen strider mot grundlagen."*

Tingsrätten konstaterar emellertid också att *"praxis för konstitutionell granskning har utgått från att prioritetsbestämmelsen i artikel 106 PL endast kan tillämpas i situationer av lagtolkning som inte har varit föremål för granskning av konstitutionsutskottet"*.

I det aktuella fallet har konstitutionsutskottet lämnat ett förhandsvillkor om hur regeringen ska hantera lagstiftningen om koronapass i ljuset av utvecklad medicinsk kunskap. Dessutom har konstitutionsutskottet inte bedömt koronapasslagstiftningen i förhållande till artikel 124 i konstitutionen, om vilken vi kommer att tillhandahålla juridisk bedömning och bevis senare.

Som framgår av tingsrättens dom har *"sökanden gjort gällande att syftet att förhindra spridning av sjukdomen, vilket låg till grund för räntepasslagstiftningen, inte grundades på aktuell vetenskaplig kunskap, trots att konstitutionsutskottet vid flera tillfällen hade betonat regeringens skyldighet att noga följa behovet av att upprätthålla regeringen om räntebegränsningar och eventuella problem som kunde uppstå vid tillämpningen av den"*.

I alla de expertutlåtanden som överlämnades till konstitutionsutskottet drogs slutsatsen att lagstiftningen om räntepass var proportionerlig och nödvändig mot bakgrund av de medicinska och epidemiologiska uppgifter som uttryckligen hade lagts fram.

Konstitutionsutskottet konstaterade för sin del att "*[ä]ven om förslaget försätter enskilda personer i en annan situation kan den föreslagna regleringen inte enligt konstitutionsutskottets uppfattning, mot bakgrund av de medicinska skäl som ligger till grund för den, godtycklig*". När det gäller skriftlig bevisning 8 som sökanden gav in i tingsrätten noteras att Equal Opportunities Commissioner, Stenman, uppgav att användningen av räntepasset enligt Stenman var godtagbart om det kunde lindra det medicinska tillståndet.

Förutsättningen för lagstiftningen om koronarpass har därför varit tydlig: lagstiftningen om koronarpass har varit proportionerlig och nödvändig endast och enbart mot bakgrund av de medicinska bevis som lagts fram. Den logiska rättsliga slutsatsen är att om den medicinska kunskapen förändras måste lagstiftningen och dess tillämpning förändras. Detta är en fråga av rättslig betydelse mot bakgrund av de allmänna villkoren för begränsning av grundläggande rättigheter. Enligt doktrinen om begränsning av grundläggande rättigheter kan grundläggande rättigheter endast begränsas av en lägre regleringsnivå än konstitutionen under vissa väldefinierade förhållanden. Dessa villkor innefattar bl.a. att grunderna för begränsningen måste grunda sig på en rikslag, att begränsningen måste vara försvarlig och påkallad av ett överordnat samhälleligt behov samt att begränsningarna måste uppfylla proportionalitetskravet. Proportionalitetskravet kan anses bestå av både ett lämplighetskrav och ett nödvändighetskrav; inskränkningen måste vara lämplig i allmänhet för att uppnå det eftersträlvade målet och dessutom kan målet inte uppnås på ett sätt som är mindre ingripande i de grundläggande rättigheterna.

Skyldigheten för statsrådet att övervaka effekterna av regleringen och vidta korrigerande åtgärder

Regeringens skyldighet att följa upp lagstiftningens effekter framgår bl.a. av konstitutionsutskottets uttalanden om räntepasslagstiftningen:

PeVL 35/2021 vp (förordning om användning av räntecertifikat) s. 4, punkt 10:

(10) Regeringen ska noga följa effekterna av regleringen och vid behov vidta åtgärder för att rätta till den.

PeVL 26/2021 vp (gränstestning och bl.a. TTL 16a-16f §) s. 4, punkt 9:

(9) Kommittén betonar också behovet av att noga övervaka förordningens effekter och att införa lagändringar vid behov.

PeVL 14/2020 vp (tillfällig begränsning av restaurangverksamhet, TTL 58a §) s. 6:

Konstitutionsutskottet understryker att den föreslagna regleringen även tidsmässigt måste begränsas till vad som är nödvändigt. Regeringen måste noga följa upp behovet av att förordningen fortsätter att gälla och eventuella problem som kan uppstå i tillämpningen av den och vidta åtgärder för att komma till rätta med dem.

Konstitutionsutskottet har i sitt yttrande över regleringen av användningen av ett smyckesintyg ställt som villkor att regeringen noga ska följa effekterna av regleringen och vid behov vidta åtgärder för att rätta till den. Om den medicinska kunskapen hade förändrats skulle således regleringen (införandet av intressebeviset och kravet på att erhålla det på grundval av beslut av de regionala administrativa kontoren) ha behövt ändras. Enligt sökanden underlät statsrådet att göra detta, vilket ledde till att han i onödan och i strid med sina grundläggande rättigheter var tvungen att skaffa ett pass på Fazer Kluuvis café kl. 9.00 den 10 december 2021.

Tidigare premiärminister Marinis vittnesmål stoppas av tingsrätten

Eftersom konstitutionsutskottet hade ansett att regeringen var skyldig att följa upp effekterna av regleringen och vid behov vidta åtgärder för att rätta till den och eftersom statsministern var ansvarig för regeringens verksamhet, hade sökanden beslutat att kalla den tidigare finska statsministern Sanna Marin som vittne i tingsrätten. Det var under hennes tid som regeringen överlämnade räntepasslagstiftningen till riksdagen för godkännande. Sanna Marins vittnesmål hade rubriken: *"på vad regeringen har baserat sin uppfattning om nödvändigheten av räntepasslagstiftningen och hur regeringen har övervakat nödvändigheten av regleringen av ränterestriktioner i förhållande till förverkligandet av de grundläggande rättigheterna"*.

Ett centralt syfte med koronarpasset har varit att förhindra att kranskarlssjukdom överförs från en person till en annan. På basis av den skriftliga bevisning som sökanden lämnat in till tingsrätten och de muntliga vittnesmålen, särskilt utlåtandena av överläkare Hanna Nohynek vid THL och infektionsläkare Asko Järvinen vid HUS samt utlåtandena av kardiolog Aseem Malhotra, var det sommaren 2021 känt att kranskarlsvaccin inte förhindrar att kranskarlssjukdom överförs från en person till en annan i mer än hälften av fallen. Den viktigaste informationen har dock varit att en vaccinerad person också kunde ha överfört koronar hjärtsjukdom till en annan vaccinerad person. Ett koronarpass kan alltså ha lett till att en vaccinerad person som haft tillgång till en anläggning med ett grönt koronarpass har kunnat smitta intet ont anande personer med kranskarlssjukdom.

Som beskrivits ovan vägrade emellertid tingsrätten att kalla Sanna Marin som vittne och domstolen har därmed inte någon förstahandskunskap om hur regeringen uppfyllde konstitutionsutskottets förutsättning för att anta rätteplasslagstiftningen.

Läkarutlåtanden och läkarundersökningar som skriftlig bevisning

Vittnena Järvinen och Nohynek - Nohynek även som sakkunnig - som hördes i tingsrätten har bekräftat kändens uppfattning att coronavaccinerna inte har förhindrat spridningen av covid 19. Enligt Järvinen var det redan i slutet av 2020, när de första coronavaccinerna introducerades, känt för det medicinska samfundet att de endast gav 50% skydd mot coronavirusinfektion och att effekten varade i 2-3 månader. Varje gång en ny variant av viruset dyker upp har vaccinernas effekt och verkningstid minskat. Detta har lett till att coronavirusvaccinerna i början av december 2021 kommer att ha blivit betydligt mindre effektiva.

Enligt Nohyneys vittnesmål hade det skydd som coronavaccinet gav sjunkit till noll sex månader efter att det hade administrerats.

Vid rättegången har kändan presenterat både Järvinen och Nohynek med Exhibit 13, vilket var en studie som genomfördes i den amerikanska delstaten Wisconsin i juli 2021 om hur SARS-CoV-2-viruset har spridits trots vaccinet vid en tidpunkt då deltavarianten var i allmänt bruk. Studien mätte liknande virusbelastningar hos personer som bor i Wisconsin, USA, oavsett vaccinationsstatus, under en period då prevalensen av deltavarianten var hög och stigande.

Studiens data bekräftade uppfattningen att vaccinerade personer som smittats av Delta-varianten kunde sprida SARS-CoV-2-viruset till andra människor på samma sätt som ovaccinerade personer. Båda vittnena har i rätten medgett att de kände till resultaten av studien. Enligt Nohynek har resultaten av studien varit kända i flera månader före augusti 2021, då studien publicerades.

Både Nohynek och Järvinen har sagt att de har informerat ministeriet och, genom ministeriet, regeringen, om att coronavaccinerna inte har förhindrat överföring av covid-19, inte ens från en vaccinerad till en annan. Denna information har vidarebefordrats åtminstone sedan sommaren 2021. Båda säger att vaccinerna endast har varit effektiva för att förhindra sjukhusinläggningar, och att detta enligt Nohyneys uttalande endast har varit fallet för sköra människor, såsom särskilt äldre.

Både Nohynek och Järvinen har berättat för oss, när de frågats ut, att en enda vaccinerad som går in i ett rum med en stor grupp vaccinerade människor inte har utgjort någon risk för de vaccinerade som är

hade skyddats från sjukhusvistelse tack vare vaccinationen. Däremot var det inte någon signifikant skillnad mellan en ovaccinerad persons inträde i ett rum med vaccinerade personer och en person som redan hade vaccinerats, eftersom både den ovaccinerade och den vaccinerade den vaccinerade personen kan ha burit på en coronavirussmitta och kan ha överfört den till andra som, trots vaccination, mycket väl kan ha insjuknat i coronavirussjukdom.

Med hänsyn till sökandens skriftliga bevisning vill vi framhålla följande punkter, som vi anser visar att intagandet av corona mRNA-vaccinet, vilket var ett villkor för att erhålla coronapasset, inte har uppfyllt sin avsedda funktion att förhindra spridning av covid-19, inte ens från en vaccinerad till en annan, och inte heller har skyddat mot covid-19.

När det gäller bevis 14 tyder undersökningsuppgifterna på att sjukdomen har spridits mellan fullt vaccinerade individer. När det gäller bevis 15 dras slutsatsen att individer med en genombrottsinfektion har liknande virusbelastningar som ovaccinerade individer och effektivt kan sprida infektionen under hemförhållanden, inklusive till fullt vaccinerade kontakter. När det gäller Bevis 16 antog många beslutsfattare att vaccinerade individer kunde uteslutas som en källa till potentiell infektion. Det förefaller vara grovt oaktsamt att bortse från den vaccinerade befolkningen som en potentiell och väsentlig smittkälla när beslut fattas om folkhälsoåtgärder.

Ovanstående bevis visar också att genom att låta vaccinerade personer komma in på offentliga platser med ett coronaviruspass har det i själva verket uppstått en situation där personer som trots vaccination har smittats av covid-19 har kunnat och har spridit coronavirus till andra - intet ont anande - medmänniskor. För att respektera jämlikhet och samtidigt - som regeringen har sagt sig vilja göra - skydda människor från coronaviruset borde alla kunder som försökte komma in på Fazer Kluuvi-kaféet ha testats för coronaviruset.

När det gäller styrkande handlingar 17 har coronavirusvacciner inte förhindrat sjukdomen, och i Israel (som låg i framkant när det gäller distributionen av coronavirusvacciner) har coronavirusinfektioner konstaterats hos dem som fått en tredje dos av vaccinet.

Dokumentärbevisning 18 fortsätter trenden i Israel och visar att nästan alla vuxna i Israel har vaccinerats, men att coronaviruset bara har spridit sig.

Vaccination har inte förhindrat spridning av sjukdomen eller överföring av sjukdomen bland de vaccinerade. Av bilaga 19 framgår att en fullständig vaccinserie har lett till coronavirusinfektioner bland sjuksköterskor i Österbotten, av bilaga 20 framgår att i Birkaland korrelerar en ökning av vaccinationstäckningen med en ökning av förekomsten av covid-19-sjukdom och av bilaga 21 framgår att på Kajanalands centralsjukhus har coronavirusinfektioner förekommit bland patienter och personal som har fått coronavirusvaccination. Enligt denna bevisning har vaccinet således inte förhindrat spridningen av coronavirussjukdomen, utan det finns tvärtom indikationer på att det till och med har påskyndat spridningen av sjukdomen.

Enligt bilaga 31 säger Nohynek, överläkare vid THL, att studierna visade att vaccinet endast något minskade överföringen framåt, och att idén bakom lösningen av fördelarna med vaccinet var för svartvit och inte ens återspeglade den vetenskapliga kunskapen vid den tiden. "Vaccinet skyddade mot infektion, men bara måttligt och under en kort tid". Enligt bilaga 32 uppgav Europeiska läkemedelsmyndigheten (EMA) att covid-19-vaccinet inte var avsett att förhindra överföring av sjukdom från en person till en annan och att vaccinet endast var avsett att skydda dem som vaccinerats. EMEA:s uttalande tyder på att även om Vauhkala hade tagit vaccinet skulle det inte ha skyddat någon annan från sjukdomen. Vägran att ge Vauhkala tillträde till Fazers café har således inte skyddat någon, har inte skyddat rättsliga intressen, utan har i stället kränkt Vauhkalas rätt till likabehandling och rätt till tillträde till restaurang som garanteras i Europakonventionen om de mänskliga rättigheterna. Den nationella expertgruppen för vaccinering, KRAR, ansåg enligt THL Kontio, enligt bilaga 34, att eftersom vaccinering inte helt förhindrar infektioner, skulle vaccinering inte vara det primära sättet att förhindra infektioner. Vidare kunde man enligt Kontio inte diskutera flockimmunitet eftersom den inte uppnåddes.

Tingsrätten erkänner endast den medicinska bedömningen av fallet genom att uttala följande:

"Tingsrätten bedömde att den framlagda medicinska bevisningen visade att den rådande medicinska uppfattningen var att coronavirusvaccinerna var effektiva när det gällde att skydda de vaccinerade från allvarliga former av sjukdom och att vaccinerna också bidrog till att förhindra spridningen av coronaviruset. Dessutom skyddade coronapasset även andra grundläggande rättigheter för medborgarna och minskade belastningen på hälso- och sjukvårdssystemet inför en utmanande sjukdomssituation. Syftet med lagstiftningen om coronapass var att säkerställa att medborgarnas grundläggande rättigheter tillgodoses i så stor utsträckning som möjligt och att förebygga de skador som en pandemi orsakar samhället."

Mot bakgrund av den bevisning som lagts fram i målet finner vi tingsrättens påstående att coronavaccin skulle ha bidragit till att förhindra spridningen av coronaviruset under hösten och december 2021 mycket tveksamt.

Under alla omständigheter uppfyller inte en begränsning av grundläggande rättigheter enbart på grundval av "nyttig" nytta kravet på proportionalitet och nödvändighet i villkoren för begränsning av grundläggande rättigheter; här underlåter tingsrätten helt att göra denna proportionalitetsbedömning.

Coronatestning utförd med ett opålitligt test

Enligt delstaten diskriminerades Vauhkala inte heller på grund av att han kunde ha fått ett negativt PCR-testresultat var 72:a timme. Detta skulle dock ha kostat 100-200

gångar, vilket skulle ha inneburit 1000-2000 euro extra per månad bara för att Vauhkala skulle kunna åtnjuta sina rättigheter enligt konstitutionen och Europakonventionen om de mänskliga rättigheterna. Detta skulle naturligtvis i sig ha betraktats som en kränkning av de grundläggande rättigheterna.

Käranden ifrågasätter emellertid också PCR-testernas effektivitet. På grundval av Astrid Stükelbergers expertutlåtande måste slutsatsen dras att de PCR-tester som används av de finska myndigheterna ger 97 procent falskt positiva resultat. Följaktligen kan inskränkningar i de grundläggande rättigheterna som grundar sig på PCR-tester inte uppfylla de allmänna villkoren för inskränkningar i de grundläggande rättigheterna. Det bör också noteras att konstitutionsutskottet - trots att det förlitar sig på medicinsk kunskap - inte har bedömt förutsättningarna för att använda PCR-tester, trots att de har spelat en central roll vid bedömningen av förekomsten av kranskärslssjukdom. Det måste anses att konstitutionsutskottet inte har gjort en adekvat bedömning av lagstiftningen om koronapasset genom att underlåta att bedöma PCR-testets eventuella otillförlitlighet. I praktiken har spridningen och omfattningen av covid-19 bedömts enbart på grundval av resultaten av PCR-tester. Det kan befaras att denna form av testning har resulterat i ett mycket stort antal falskt positiva resultat, vilket har lett till onödiga inskränkningar i de berörda personernas grundläggande och mänskliga rättigheter.

Helsingfors hovrätt bör bedöma om lagstiftningen om koronapass är förenlig med grundlagen när det gäller detektion av covid-19 nästan uteslutande genom PCR-testning.

Stükelbergers expertutlåtande visar att PCR-testresultaten inte på ett tillförlitligt sätt har kunnat förutsäga hälsotillståndet eller smittsamheten hos den person som testas för coronavirus. Ett coronaviruspass kunde erhållas med ett negativt coronatestresultat, utöver den så kallade gröna coronavaccinationen och coronavirussjukdomen, även om coronatestet inte uppfyllde förväntningarna i lagstiftningen om coronaviruspass.

Det är ostridigt att infektionen med covid-19 fastställs på grundval av resultatet av PCR-testet och sökanden har för detta ändamål lämnat in ett antal skriftliga bevis. Det framgår av Stükelbergers yttrande att PCR-testet inte är ett diagnostiskt verktyg och att det under alla omständigheter inte med säkerhet kan sägas om ett positivt test visar på förekomsten av kvarvarande antikroppar mot viruset eller mot en gammal infektion i provet. US Centers for Disease Control and Prevention (CDC) har också i sina riktlinjer för användning av PCR angett att *"påvisande av viralt RNA inte nödvändigtvis innebär att det finns ett infektiöst virus eller att 2019-nCoV är orsaken till de kliniska symtomen"*. Enbart dessa fakta är tillräckliga för att visa att PCR-testresultat, och därmed coronastatistik, är otillförlitliga.

I det ovanstående uttalandet hävdar staten, i förhållande till en inhemsk provstudie i HUS-regionen, att i den provstudien skulle positiva PCR-testresultat ha uppnåtts med relativt låga Ct-värden, vilket skulle göra testresultaten tillförlitliga. Av vår bevisning 31 - HUS-diagnostikcentrumets HUSLAB-studiedokument - framgår emellertid att Ct-värdet enligt HUS-diagnostikcentrumet självt inte gör det möjligt att dra tillförlitliga slutsatser om den provtagna personens virusbelastning och därmed hans smittsamhet, och att det finns stora osäkerheter i den kliniska tolkningen av proverna i allmänhet. På grund av denna stora osäkerhet säger PCR-testresultaten därför inte något tillförlitligt om en persons sjuklighet eller smittsamhet av coronaviruset.

Den stora osäkerhet i resultaten av PCR-testet som HUS-diagnoscentret framhåller förklaras av de vetenskapliga fakta som presenteras i Stückelbergers uttalande. PCR-tekniken kan identifiera ett virus genetiska material, men inte hela viruset: även om PCR-tekniken är bra på att korrekt identifiera ett virus genetiska material, kan den inte avgöra om det kommer från hela viruset. PCR kan därför inte diagnostisera någon virusinfektion och är inte ett giltigt test för att påvisa smittsamhet.

COVID-patienter är smittsamma i 7-8 dagar, men en smittad person kan testa positivt för PCR även om han eller hon inte längre är sjuk eller smittsam. Personer som tidigare har haft covid-19 kan ha ett positivt PCR-testresultat i 80 dagar eller mer, även om de inte längre är sjuka, infekterade eller smittsamma. Patienter som är immuna och aldrig har haft några symtom kan testa positivt.

I sina expert- och vittnesmål har THL:s överläkare Nohynek sagt att PCR-tester är mycket känsliga och inte ger en fullständig bild av smittsamheten. PCR-testresultaten kan förbli positiva långt efter det att smittsamheten har upphört. En person kan utsöndra spår av viruset men inte nödvändigtvis vara smittsam. I själva verket bekräftade Nohynek Stückelbergers uttalande i ett yttrande till Helsingfors tingsrätt.

Tingsrätten erkänner ovanstående bevisning enligt följande (s. 47 och 51 i domslutet):

Tingsrätten konstaterar också att räntesnurrevaccinet inte var det enda villkoret för att erhålla räntesnurrepasset. Om en person inte har velat/har kunnat ta ett kranskärlsvaccin har en sådan person också kunnat få ett kranskärlspass genom att få ett negativt kranskärlstest eller om personen haft en kranskärlssjukdom under de senaste sex månaderna. Om Vauhkala inte ville ta kranskärlsvaccinerna eftersom han ansåg att det stred mot hans religiösa övertygelse att ta vaccinerna, var han inte

tvingas att göra det när som helst. Detta måste beaktas vid bedömningen av huruvida lagstiftningen om ränepass är förenlig med artikel 9 i direktivet om investeringstjänster, särskilt med hänsyn till proportionalitetsprincipen. I vilket fall som helst var ränepasslagstiftningen endast i kraft för operatörer som inte tillhandahåller en s.k. "nödvändighetstjänst". Således var t.ex. apotek eller livsmedelsbutiker inte skyldiga att ha ett pass, vilket är en viktig faktor när man undersöker om passlagstiftningens proportionalitetsvillkor är uppfyllt.

Tingsrätten beaktar därför inte på något sätt den bevisning som lagts fram i målet avseende coronatesternas tillförlitlighet eller det faktum att testerna var betalda, utan konstaterar endast att Vauhkala skulle ha haft möjlighet att göra testerna om han så önskat. Tingsrätten ignorerar och bortser därmed helt från den relevanta bevisningen. Enbart denna avsaknad av sakskaäl gör att domen är olaglig.

Lagstiftning om ränepass godkänns inte av konstitutionsutskottet

Enligt sökandens uppfattning framgår det av de muntliga vittnesmålen och den skriftliga bevisningen att statsrådet inte beaktade medicinsk information vid den tidpunkt då ränepasslagstiftningen utarbetades, att förvrängd eller åtminstone föråldrad medicinsk information om fördelarna med vacciner med största sannolikhet meddelades konstitutionsutskottet och att ränepasslagstiftningen inte kunde ha grundats på aktuell medicinsk information.

Senast den 10 december 2021 uppfyllde lagstiftningen om ränepass inte kriterierna för allmänna inskränkningar i de grundläggande rättigheterna, eftersom inskränkningen, dvs. kravet på ett ränepass som villkor för tillträde till en restaurang, inte var ägnad att uppnå det angivna syftet. Detta berodde på att villkoret för att erhålla ett coronapass, nämligen att ta ett coronavaccin, inte ledde till att coronasjukdomen inte spred sig och att coronavaccinet endast kunde skydda högst den person som själv hade tagit coronavaccinet. Om Vauhkala hade tagit coronavaccinerna och erhållit ett grönt coronapass som hade gjort det möjligt för honom att komma in på Fazer Kluuvi-caféet, skulle situationen vad gäller överföring av coronar hjärtsjukdom inte på något sätt ha förändrats för de personer som redan befann sig på caféet och som inte hade vaccinerats.

för alla nya kunder som kan komma till anläggningen.

På detta sätt kan konstitutionsutskottet inte anses ha prövat ränepasslagstiftningens grundlagsenlighet när lagstiftningens grundlagsenlighet har ändrats mot bakgrund av förändrad medicinsk kunskap. Regeringen borde ha följt den medicinska kunskapsutvecklingen. Detta är inte vad statsrådet har gjort. Vidare borde statsrådet ha

vidta korrigerande åtgärder för att regleringen, som konstitutionsutskottet har begärt. Eftersom regeringen inte har vidtagit några korrigerande åtgärder har lagstiftningen om räntepass förlorat det konstitutionella godkännande som den fick av konstitutionsutskottet.

Överträdelser av artikel 124 i konstitutionen

Statens lagstiftning om räntepass har också varit grundlagsstridig eftersom den har möjliggjort en betydande överföring av offentlig makt till ett privat företag, i detta fall Fazer Restaurants Ltd. Lagstiftningen har gjort det möjligt för ett privat företag att självt bestämma när det ska krävas ett pass för att få tillträde till en restaurang.

Fazer Restaurants Ltd har krävt ett kupongkort som villkor för att få tillträde till sina lokaler under hela öppettiden, vanligtvis först från kl. 17.00 och framåt på andra restauranger. Artikel 124 i konstitutionen

"En offentlig förvaltningsuppgift får anförtros någon annan än en myndighet endast enligt lag eller med stöd av lag, om det är nödvändigt för att uppgiften ska kunna fullgöras på ett riktigt sätt och inte äventyrar de grundläggande rättigheterna, rättssäkerheten eller andra krav på god förvaltning. Uppgifter som innefattar betydande utövning av offentlig makt får dock endast anförtros en myndighet." Att förbjuda tillträde till en restaurang under hela dagen, med undantag för andra företag i samma bransch, innebär betydande myndighetsutövning, som endast kan anförtros en myndighet. Syftet med smittskyddslagen är att förebygga smittsamma sjukdomar och deras spridning och de skador de orsakar människor och samhälle, inte att reglera öppettiderna för näringsidkare. Stängningen av butiker syftar till att förhindra spridningen av covid-19 och även om stängningen av butiker har en effekt på skyddet av befolkningens hälsa är stängningen av butiker inte förenlig med bestämmelserna i artikel 18 i konstitutionen.

§ Näringsfriheten kan inte överföras till ett privat företag, men en sådan uppgift som innefattar betydande myndighetsutövning kan endast ha anförtrots en myndighet.

Sökanden har vidare anfört att den omständigheten att en vanlig restauranganställd har rätt att kontrollera räntepasset genom vilket den restauranganställde har tillgång till Vauhkalas personliga hälsouppgifter också utgör en betydande myndighetsutövning.

Den uppenbara grundlagsstridigheten i räntepasslagstiftningen framgår av att lagstiftningen, nämligen 58i § i lagen om smittsamma sjukdomar, inte har varit exakt utan har överlåtit åt den privata aktören, i detta fall Fazer Ravintolat Oy, att välja om den vill kränka de grundläggande rättigheterna eller inte. Företrädarna för Fazer-koncernen hade möjlighet att välja att antingen agera på ett icke-diskriminerande sätt gentemot sökanden som skulle ha medfört ekonomiska förluster för Fazer, eller diskriminerande beteende gentemot sökanden. Att åberopa ekonomisk förlust som försvar för att de grundläggande rättigheterna har

åsidosatts är inte förenligt med gällande rätt.

Enligt svarandens verkställande direktör Kostilainen "står det i det material som ni hänvisar till på annat ställe (på regionförvaltningsverkets webbplats) att 'det är upp till cateringbranschen att bestämma vid vilka tidpunkter den kommer att införa räntesnurren'.

När lagstiftningen inte är exakt, dvs. när den tillåter ett privat företag att besluta om huruvida det ska hindra en person från att komma in i dess lokaler på grund av förmodad hälsoinformation vid en viss tidpunkt på dagen, är lagstiftningen inte förenlig med doktrinen om begränsning av grundläggande rättigheter. Som svarandens verkställande direktör själv förklarar i sitt brev till sökanden har svaranden utövat den "rätt" som nämns på regionförvaltningsverkets webbplats att själv bestämma vid vilka tidpunkter bolaget har infört räntesnurren.

Tingsrätten anförde följande som svar på våra argument ovan avseende artikel 124 i konstitutionen (s. 56 i domen):

"Tingsrätten konstaterar att även denna fråga klargjordes i enlighet med praxis när lagen om kronvittnen infördes och att det inte är fråga om betydande myndighetsutövning när en cafeteriemedarbetare endast kontrollerar om en person har kronvittne eller inte."

Det framgår emellertid inte av tingsrättens avgörande vad denna "etablerade praxis" är och hur målet avgjorts i enlighet därmed. Denna särskilda fråga togs för övrigt inte upp i riksdagshandlingarna (HE 131/2021 vp), bortsett från Hidéns försök att ta upp frågan i sitt yttrande. Tingsrätten har således helt enkelt ignorerat och bortsett från sökandens rättsliga argument genom att utan motivering "konstatera" att det inte förhåller sig på det sätt som sökanden hävdar. Parterna kan därmed inte bedöma de rättsliga resonemang som ligger till grund för beslutet. Beslutet är därför inte tillräckligt motiverat på det sätt som krävs enligt rättspraxis: enligt KHO 2019:110 ska frågan om motiveringen av ett förvaltningsbeslut är tillräcklig bedömas med utgångspunkt i om partens rätt att få ett motiverat beslut och att överklaga det kan tillgodoses på ett effektivt sätt.

Frågans betydelse återspeglas också i det faktum att konstitutionsutskottet inte har tagit ställning till denna fråga i sina yttranden, vilket visar att detta är en verkligt öppen fråga som domstolen bör ta ställning till på grundval av konstitutionen, med stöd av lagstiftning, rättsprinciper och rättspraxis. I en tvetydig situation, och särskilt när frågan inte har behandlats på ett korrekt sätt under utarbetandet, bör frågan tolkas till förmån för sökanden.

Lagstiftningen om röntepass strider mot grundlagen

Tingsrätten har inte heller på något sätt bedömt den uppenbara grundlagsstridigheten i samband med beredningen av röntepasslagstiftningen i det att staten, när käranden begärde att staten skulle tillhandahålla beredningshandlingarna för röntepasslagstiftningen, under rättegångsprocessen har uppgett att den inte har sådana beredningshandlingar, utan staten har endast förlitat sig på THL:s utlåtanden. Detta strider mot grundlagsutskottets ståndpunkt, eftersom det i grundlagsutskottets utlåtande PeVL 11/2016 rd - RP 13/2016 rd (med anledning av regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om smittsamma sjukdomar och till vissa lagar som har samband med den) konstateras att enligt den *allmänna motiveringen till regeringens proposition har grundutkastet till regeringens proposition utarbetats av en konsult som anlits av social- och hälsovårdsministeriet. Lagberedning är en av departementens huvuduppgifter. Det är klart att den inte kan läggas ut på entreprenad. I praktiken har det dock ansetts att detta inte hindrar att externa utredningar eller expertråd inhämtas.*

I det aktuella fallet är det emellertid ostridigt att beredningen av röntepasslagstiftningen enligt statens utlåtande helt och hållet baserade sig på THL:s, inte ministeriernas, utlåtanden och beredning. Vi ber Helsingfors hovrätt att utreda och avgöra om beredningen av röntepasslagstiftningen stred mot grundlagsutskottets uppfattning att lagberedningen är en av ministeriernas viktigaste uppgifter.

När staten i sin bevisning bland annat stöder sig på THL:s veckobulletiner är det uppenbart att det inte är fråga om åsikterna hos ett opartiskt expertorgan, utan om en organisation som direkt och uppenbarligen är centralt involverad i beredningen av lagstiftningen om röntepass och vars bulletiner har stött den lagstiftning som organisationen har berett. Följaktligen kan statens bevisning i detta avseende inte anses vara trovärdig.

Tillämpning av 28 § diskrimineringslagen i målet

Vauhkala anser också att Helsingfors tingsrätt inte har bedömt innebörden av 28 § i jämställdhetslagen i målet.

När Vauhkala under förfarandet har gett tillräckliga skäl för sitt påstående att han har diskriminerats av både Fazer och staten, är det svarandena som ska bevisa att det inte har skett någon överträdelse av förbudet enligt 28 § i jämställdhetslagen.

Staten har dock gjort allt som står i dess makt under rättsprocessen för att förhindra att fallet avgörs. Vauhkala har trots sina framställningar inte lyckats få domstolen att bevisa

företrädare för staten, dvs. f.d. statsminister Sanna Marini, och inte STM:s avdelningschef Koskela. Trots begäran om förhandsavgörande har staten inte överlämnat de ovan nämnda förarbetena till lagstiftningen om coronaviruspass och inte heller avtalen om leverans av mRNA-vacciner till den del som de gäller de coronavirusvacciner som levererats till Finland. Leveransavtalen skulle ha varit av betydelse för att visa om tillverkaren hade garanterat att vaccinerna skulle fungera och om vaccinerna hade testats för att säkerställa att de fungerade.

Brott mot Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna

Enligt Vauhkala är Europakonventionen om de mänskliga rättigheterna och Europadomstolens rättspraxis tillämpliga i målet. Helsingfors tingsrätt har med en mycket kort motivering ansett att det i Vauhkala-fallet inte finns skäl att anse att staten har gjort sig skyldig till en kränkning av de mänskliga rättigheterna i förhållande till Vauhkala.

Tingsrättens uppfattning grundar sig enbart på utlåtandet av Salminen, som avgav ett expertutlåtande för statens räkning, om att smyckescertifikatet i grundlagsutskottets utlåtanden har bedömts uppfylla kraven på tillåtlighet och proportionalitet för begränsningar av de grundläggande rättigheterna och vidare *att "bedömningen är i linje med kraven i miljökonsekvensbeskrivningen för motsvarande begränsningar av de grundläggande rättigheterna och att begränsningarna av de grundläggande rättigheterna därför inte heller strider mot skyldigheterna i miljökonsekvensbeskrivningen". Enligt tingsrättens yttrande har "Salminen anfört att det är väl etablerat att lagförslag som granskas av konstitutionsutskottet också genomgår en liknande prövning av förenligheten med konventioner om mänskliga rättigheter, och att detta har ansetts vara den korrekta tolkningen av EIS". I sin dom stöder sig tingsrätten ytterligare på Salminen och konstaterar att "Salminen har också anfört att han, utöver de faktorer som nämns i PeVL:s yttrande, och med hänsyn till de mycket korta tidsfristerna för lagstiftningens ikraftträdande, ansåg att det var uppenbart att regleringen av kranscertifikatet uppfyllde proportionalitetskraven för lagstiftning som inskränker en grundläggande rättighet".*

Vidare skriver tingsrätten i domen att *"tingsrätten kommer att bedöma relevansen av målsägandens vittne Muukkonens rapport nedan, men konstaterar redan här att Muukkonen inte har lämnat någon relevant information i detta avseende som skulle kunna påverka denna bedömning".*

Av de skäl som anges nedan har Vaukkalas fall ett mycket likartat förhållande till Europakonventionen och tingsrättens åsidosättande av Europakonventionen enbart på grund av Salminens uttalande innebär också ett åsidosättande av Vaukkalas rätt till en rättvis rättegång. I detta avseende finner vi att beslutet om fortsatt handläggning

är avgörande för att säkerställa att Vauhkalas rätt till en rättvis rättegång enligt artikel 6 i Europakonventionen om de mänskliga rättigheterna respekteras.

Eftersom tingsrätten vägrat att pröva målet avseende kränkningar av Europakonventionen och i sin motivering endast förlitat sig på Salminens yttrande, erinrar vi om att vi redan i inledningen av ansökan om tillstånd till fortsatt handläggning anfört att det muntliga förhöret med den av svaranden utsedde sakkunnige, Janne Salminen, vid huvudförhandlingen stred mot gällande rättspraxis av följande skäl:

Enligt fast finsk rättspraxis hörs inte juridiska experter muntligen i domstolsförhandlingar. Även finska staten själv, genom sitt ombud, anförde följande i sitt svar till tingsrätten den 31 augusti 2022:

117. (Muntligt) hörande av juridiska experter är inte en del av det finska förfarandet. Huvudprincipen är att domstolen känner till lagen (jura novit curia). Parterna (vanligtvis genom sina ombud/advokater) kan naturligtvis lägga fram sina rättsliga argument i sina inlagor, och i synnerhet i slutrapporten, och kan hänvisa till och lägga fram rättskällor och expertutlåtanden för domstolen om de så önskar.

Vi instämmer i den uppfattning som framförs i statens svar 31.8.2022 att juridiska experter i princip inte bör höras muntligen som sakkunniga i finska domstolsprocesser. Vi ställer oss därför frågande till varför staten, helt i strid med sitt tidigare uttalande, ändå har kallat Salminen till muntlig förhandling och varför tingsrätten har accepterat detta.

Av ovan angivna skäl anser vi att tingsrätten borde ha nekat Salminen muntlig förhandling enligt 17 kap. 8 § rättegångsbalken, eftersom den kan ersättas med väsentligt mindre kostsam eller tidskrävande och väsentligt mer tillförlitlig bevisning (Salminens skriftliga sakkunnigutlåtande) och eftersom hans muntliga förhandling i vart fall är obehövlig med hänsyn till den rådande finska rättskulturen. Denna uppfattning bekräftades under det muntliga förhöret med Salminen vid huvudförhandlingen, eftersom han vid huvudförhandlingen inte sade något muntligt som inte redan hade lästs upp i hans skriftliga sakkunnigutlåtande, utan snarare föreföll att endast läsa upp utdrag ur sitt skriftliga utlåtande.

Tingsrätten borde ha tagit hänsyn till det ovan nämnda onödiga muntliga förhöret med Salminen som en självklarhet, särskilt eftersom den vägrade att höra sökandens huvudvittnen, Sanna

Marin och Satu Koskela, utfrågningar. Redan parternas likhet inför lagen och den kontradiktoriska principen kräver att tingsrätten borde ha tagit initiativ till att pröva sådana grundläggande frågor om processledning på ett korrekt sätt och med respekt för parternas rättigheter.

Muukkonen är utbildad juris doktor och har, som han berättade för tingsrätten, erbjudit sig att skriva en bedömning av genomförandet av ovaccinerade grundläggande rättigheter i förhållande till räntepasslagstiftningen för konstitutionsutskottet, ett erbjudande som social- och hälsovårdsministeriet och undervisnings- och kulturministeriet inte har antagit. Han är också författare till den enda referentgranskade juridiska artikeln om pass och grundläggande rättigheter, som ingår i den skriftliga bevisning som lämnats in till Vauhkala tingsrätt.

Ignorera Muukkonens åsikt utan giltigt skäl

Tingsrätten har i praktiken helt ignorerat betydelsen av Muukkonens vittnesmål och den referentgranskade juridiska artikel han skrivit, enbart på den grunden att Muukkonen inte skulle ha bedömt rätten till liv på något sätt. Det finns dock många grundläggande rättigheter, och ingen enskild av dem kan upphöjas till en nivå av betydelse som är vida överlägsen andra. Muukkonen har också påpekat detta i sitt vittnesmål i tingsrätten och konstaterat att de grundläggande rättigheterna bildar en sammanhängande helhet, från vilken det inte är möjligt att separera delarna och placera dem i en ojämlig ställning. Enligt honom bedöms de grundläggande rättigheterna från fall till fall. Enligt WHO:s definition är hälsa till exempel inte bara frånvaro av sjukdomsframkallande element, som till exempel virus, utan framför allt ett meningsfullt liv i sin helhet. Om en person inte kan leva ett fullvärdigt liv, t.ex. på grund av påtvingade medicinska ingrepp och restriktioner, förkortar detta i själva verket och enligt forskning livet och påverkar livskvaliteten negativt.

Även om Muukkonen hade nämnt något om rätten till liv och hälsa i sin artikel, skulle det i vilket fall som helst inte ha motbevisat den huvudsakliga rättsliga iakttagelsen i Muukkonens artikel, vilken helt ignoreras av tingsrätten - ur perspektivet av systemet med grundläggande rättigheter skulle det ha varit ett mindre ingripande i de ovaccinerades (inklusive käranden) rättigheter om de hade erbjudits gratis testning (Muukkonens artikel s. 13), och därför uppfyllde inte räntepasslagstiftningen proportionalitetskravet i begränsningarna av de grundläggande rättigheterna.

Vaukhalas egen uppfattning har lämnats åt sidan

Enligt Vauhkala är det centrala problemet med tingsrättens dom i förhållande till fair trial-processen att hans egna åsikter i praktiken helt utelämnats från domen. Tingsrätten har medgett att Vauhkala har en religiös övertygelse, men något annat framgår egentligen inte av vad Vauhkala själv har sagt om detta i domstol. Även enligt Högsta domstolens praxis (KKO:2016:20) ska emellertid bedömningen av den kränkning som en enskild person har upplevt grundas på den kränkning som personen själv har upplevt, och detta kan inte framgå annat än genom att personen hörs och sin berättelse bedöms. I praktiken har tingsrätten inte gjort detta överhuvudtaget. Målet är också viktigt på så sätt att tingsrätten genomgående i domen har hänvisat till Högsta domstolens praxis när det gäller förutsättningarna för att staten ska vara skadeståndsskyldig för kränkningar av mänskliga rättigheter. Dessa är: (i) kränkningen av de mänskliga rättigheterna har ägt rum; (ii) kränkningen kan anses vara tillräckligt allvarlig; (iii) kränkningen har orsakat kausal skada.

Skadans svårighetsgrad och orsakssambandet bör därför bedömas på grundval av den skada och det skadedjup som Vauhkala själv upplevde.

Vauhkala har aktivt försökt ta reda på

- a) om han eller hon tillhör en riskgrupp för kranskärlssjukdom som han eller hon inte tillhör
- b) vad konsekvenserna av att ta ett coronavaccin skulle kunna bli för honom eller henne.

Genom sin egen forskning har hon kommit fram till att hennes risk att bli allvarligt sjuk av hjärtinfarkten var minimal, och hon ville inte ta risken att hon i sin tur skulle kunna drabbas av allvarliga hälsoskador av vaccinet.

Vauhkala har berättat för domstolen att hans religiösa övertygelse har stått i strid med det faktum att ett potentiellt skadligt vaccin skulle kunna skada Kristi kropp, som består av troende tillsammans. Vauhkala visste också att coronavaccinet och det medicinska förfarandet i allmänhet var frivilligt och att vägran att genomgå ett frivilligt förfarande inte bör leda till att grundläggande rättigheter upphävs.

På Fazer Kluuvi café har Vauhkala efter en kort diskussion hindrats från att komma in på caféet eftersom han inte hade sitt räntekort. Vauhkala berättade att kunder på Fazer hade följt diskussionen mellan honom och de anställda. Vauhkala kände att han inte hörde hemma och att han var en underlägsen medborgare. Under utfrågningen berättade han att han också vid flera tillfällen i ett senare skede hade hindrats från att få tillgång till tjänster. Vauhkala hade utsatts för ett flertal offentliga angrepp på den grupp människor som han ansåg vara mest utsatta.

representerar personer som medvetet - antingen av ideologiska, religiösa eller andra skäl - har vägrat coronavacciner. Denna grupp människor ansåg att de hade rätt till kroppslig integritet och rätt att vägra medicinska ingrepp. Enligt Vauhkala omfattade dessa angrepp bland annat Ilta-Sanomies journalist Manninens artikel i april 2021 om ovaccinerade som kulkus och biskop Laajasalos uttalande i oktober 2021 om att ovaccinerade är ansvariga för sina medmänniskors död. I november hade Lasse Lehtonen efterlyst marknadsföring och propaganda för att tvinga människor att genomgå coronavaccinationer. Vauhkala såg detta agerande från offentliga personer och beslutsfattare som en demonisering och stigmatisering av henne.

Vauhkala berättade vid utfrågningen att påtryckningar från allmänheten och upprepade vägran att betjäna honom fick honom att känna sig som om han levde i ett öppet fängelse, där han bara fick gå till närbutikerna, men inte mycket annat. Han har känt att han hamnat i den här situationen utan egen förskyllan. Hon berättade att hon hade börjat planera för att flytta från Helsingfors för att hitta en plats där hon inte skulle känna att hon levde under öppna fängelseförhållanden. Det som var särskilt smärtsamt för Vauhkala var att hon inte visste hur länge situationen skulle vara och hon bildade till och med en förening för att kämpa för de konstitutionella rättigheterna för människor som hon.

Vauhkala har fattat beslutet att inte genomgå kranskärlstransplantationer på grundval av en informerad undersökning och religiös övertygelse. Han har berättat att han under våren 2021 hörde talas om Jari, som hade blivit blind på ena ögat på grund av Pfizers kranskärlsvaccin och som också hade fått medicinsk ersättning för detta. Vauhkala hade senare träffat denne Jari. Han hade tidigare sett ett videomeddelande av Kary Mullis, utvecklar av PCR-testet, där Mullis sade att testet inte hade utvecklats för att upptäcka sjukdomen. Vauhkala visste att internationella läkemedelsföretag upprepade gånger hade dömts att betala miljardböter för oärliga metoder i samband med marknadsföring av läkemedel.

När han fortsätter att utreda coronafrågan har han upptäckt en mängd annan information om hur coronavacciner har skadat människor. Han har också hört från en klient som kom till hans firmas kontor om en ung person vars hälsa hade blivit helt förstörd av en så kallad "grisspruta". I sina efterforskningar har han upptäckt att kranskärlsvaccin har rekommenderats för högriskgrupper, till vilka Vauhkala som aktiv och frisk person inte hör.

Vauhkala fortsatte med att berätta att han varit kristen sedan 1994. I hans tro ingår uppfattningen att de troende är Kristi kropp på jorden och att detta Guds tempel måste vårdas. Eftersom Vauhkala var medveten om de ovan nämnda nackdelarna med kranskärlsvaccinet och det faktum att han vid god hälsa och gott skick inte kunde få kranskärlsvaccinet

risk, har han beslutat att inte ta vaccinerna. Han visste också att han inte kunde skydda andra genom att ta coronavaccinet, utan att människor i riskzonen måste skydda sig själva genom att själva ta coronavaccinet.

Vauhkala har tillhört två olika grupper vars rättigheter har kränkts av staten genom den konstitutionella och Europadomstolens rätteplasslagstiftning och dess praktiska tillämpning. Å ena sidan var Vauhkala en frisk person som av ideologiska skäl inte ville ta corona mRNA-vaccinet och å andra sidan förbjöd hans religiösa övertygelse honom att ta vaccinet, som han på grundval av sin egen kunskap, som bland annat grundade sig på information från bekanta och kunskap som han förvärvat under sina studier, ansåg kunde skada hans kropp, som på grundval av hans tro är en del av Kristi kropp, som troende måste ta hand om på bästa möjliga sätt. Den ideologiska uppfattningen hos dem som inte vaccinerar sig mot coronavirussjukdomen skyddas också av lagen, eftersom artikel 6 i patientlagen, artikel 5 i Oviedokonventionen och punkt IV i den medicinska etiska koden garanterar att ingen är skyldig att samtycka till ett medicinskt ingrepp mot sin vilja.

Europadomstolens rättspraxis i förhållande till nationell lagstiftning

Europeiska människorättsdomstolen står över det finska domstolsväsendet i människorättsfrågor och de finska domstolarna måste i sina avgöranden följa människorättsdomstolens rättspraxis. Enligt tingsrättens uppfattning är Salminens uttalande om att grundlagsutskottet redan har bedömt rätteplasslagstiftningens förenlighet med Europakonventionen tillräckligt för att säkerställa att staten har iakttagit Europakonventionen i Vauhkala-målet. Detta stöds inte av Europadomstolens rättspraxis, eftersom det är Europadomstolens uppgift att bedöma om stater som har anslutit sig till Europakonventionen följer Europakonventionen. Europadomstolens rättspraxis har visat att även nationell lagstiftning direkt har möjliggjort en kränkning av en individs mänskliga rättigheter. I *Norris mot Irland* (1988) ansåg Europadomstolen att irländsk lagstiftning hade möjliggjort ett ihållande ingrepp i en sökandes rätt till respekt för sitt privatliv, vilket domstolen ansåg vara en kränkning av Europakonventionen.

Europadomstolens mål *I.B. mot Grekland* (2013) är direkt kopplat till Vauhkala-målet och fungerar som prejudikat för målet. Målet *I.B. mot Grekland* gällde uppsägning av en HIV-positiv klagande kort efter diagnos. Den klagandes krav på ersättning

var delvis framgångsrika i de lägre instanserna, men landets högsta domstol avskog kraven på snäva grunder och med en uppenbart falsk premiss om sjukdomens smittsamma natur. Enligt Europadomstolen utgjorde förfarandet diskriminering enligt artikel 14 i Europakonventionen om de mänskliga rättigheterna (EKMR) i förhållande till rätten till privatliv som garanteras i artikel 8. Det aktuella målet är mycket likt Europadomstolens mål, eftersom införandet av räntepasset också grundade sig på en uppenbart felaktig premiss om smittsamheten av covid-19: vid tidpunkten för avvisningen i Europadomstolens mål var det allmänt känt att HIV:HIV-bärare inte överför HIV vid normal kontakt mellan människor, och på samma sätt var det redan vid tidpunkten för utarbetandet av lagstiftningen om coronaviruset allmänt känt att personer som inte är smittade av coronaviruset inte överför SARS-CoV-2 vid normal kontakt mellan människor på ett annat sätt än personer som är smittade av coronaviruset.

I Europadomstolens rättspraxis tillmäts resolutionerna från Europarådets parlamentariska församling stor betydelse. PACE:s resolution 2361 (2021): I punkt 7.3.2 kräver församlingen att dess medlemsstater, inklusive Europaparlamentet, ska. I artikel 7.3.1 anger PACE att ingen får diskrimineras på grund av att han eller hon inte vaccinerar sig, oavsett om detta beror på potentiella hälsorisker eller helt enkelt på bristande vilja att låta sig vaccineras. Även av detta skäl måste icke-vaccination - och indirekt icke-immunisering - ses mot bakgrund av artiklarna 14 och 14 i Europakonventionen.

som "andra statusbaserade grunder" i den mening som avses i det tolfte tilläggsprotokollet. Av särskild betydelse är punkt 13.3.8 i resolution 2383 (2021) från Europarådets parlamentariska församling, där det anges att för att undvika diskriminering vid användningen av passet bör vederbörlig uppmärksamhet ägnas åt situationer där personer vägrar att låta sig vaccineras på grund av personliga åsikter eller övertygelse, och att medlemsstaterna, särskilt för denna grupp av personer, bör säkerställa att ett eventuellt passsystem inte i praktiken leder till påtryckningar eller gör det obligatoriskt att använda passet.

Tingsrätten konstaterar helt riktigt att resolutionerna från Europarådets parlamentariska församling inte är direkt rättsligt bindande, men Europadomstolen tillmäter dem stor betydelse i sin rättspraxis, och eftersom finska domstolar också bör tillämpa Europadomstolens rättspraxis i sina domar borde Helsingfors tingsrätt ha gjort detsamma.

Följande utdrag ur domskälen är särskilt anmärkningsvärt (s. 52):

Tingsrätten noterar dock att båda de avsnitt i PACE-resolutionen som citeras av käranden (7.3.1 och 7.3.2) nämner att samtidigt som man säkerställer att ingen pressas eller diskrimineras för att inte vaccineras, är det ändå nödvändigt att

också säkerställa en hög vaccinationstäckning. Uttalandena visar också att den epidemiologiska situationen och uppskattningarna inom ett land bäst bedöms av de lokala myndigheterna. PACE:s resolution är dessutom inte rättsligt bindande för någon EU-medlemsstat.

Tingsrätten anser att sökanden inte heller har visat att staten i detta fall har brutit mot PACE-beslutet.

Sökanden har redan visat att lagstiftningen om räntepass var förtryckande och/eller diskriminerande mot låntagare utan ränta. I PACE-resolutionen anges att *förutom att säkerställa att ingen utsätts för påtryckningar eller diskriminering för att inte ha vaccinerats, måste en hög vaccinationstäckning säkerställas*. Med andra ord ska vaccinationstäckningen inte ha säkerställts genom att pressa eller diskriminera de ovaccinerade, vilket skedde i Finland. Målet att öka vaccinationstäckningen togs inte heller formellt upp i Finland i något skede av beredningen av lagen om räntepass. Trots detta fann tingsrätten slutligen, i strid med den logiska slutsatsen av sitt resonemang, att sökanden *inte hade visat att staten hade brutit mot resolutionen*. Tingsrättens resonemang följer inte reglerna för logisk syllogism och är därmed internt inkonsekvent med sig självt.

Europadomstolens mål Vavricka m.fl. mot Republiken Tjeckien

Staten hävdade att målet *Vavricka mot Tjeckien (2021)* skulle ha varit tillämpligt som ett förhandsavgörande även i det aktuella målet. Målet gällde obligatoriska poliovaccinationer för barn och statens utrymme för skönsmässig bedömning att ålägga sina administrativa subjekt sådana skyldigheter. Sökanden gav emellertid i Helsingfors tingsrätt fullständiga och detaljerade skäl till varför det målet inte i något avseende var tillämpligt på målet som en rättsfråga:

- 1) Målet rörde traditionella vacciner som hade använts i årtionden och vars säkerhetsprofil och potentiella biverkningar på kort och lång sikt hade blivit mycket tydliga för forskarsamhället och allmänheten (se t.ex. punkt 290 i Vavricka-domen: *"Vaccinationsskyldigheten avser nio sjukdomar mot vilka vaccination anses vara effektiv och säker av forskarsamhället"*). De flesta av de coronavirusvacciner som användes i Finland var däremot mRNA-vacciner med ny teknik som aldrig hade använts på människor före coronatiden och vars verkningsmekanism är helt annorlunda än den som gäller för konventionella vacciner, vilket framgår av våra bilagor 23-26. Det fanns inte heller någon samsyn i forskarvärlden om mRNA-vacciners säkerhet och effekt.

- 2) Vavricka-målet grundade sig till stor del på det faktum att en tillräckligt hög vaccinationstäckning (polio och andra traditionella vacciner) skapar en så kallad "*flockskydds-*" eller "*flockimmunitets-*"effekt, som ligger i medlemsstaternas allmänna intresse och kan motivera en viss begränsning av enskilda medborgares privatliv (jfr. Se punkt 276 i Europadomstolens dom, och t.ex. yttrandet från den tjeckiska hälsovårdsmyndigheten i punkt 153 i Vavříčka-domen, det franska inlägget, särskilt punkterna 213 och 215, och det polska inlägget, särskilt punkt 223). Det framgår emellertid tydligt av vår bevisning att kranskärsvaccinerna inte orsakade någon sådan flockimmunitetseffekt, dvs. att kranskärsvaccinerna inte förhindrade att sjukdomen spreds eller ens att någon insjuknade i sjukdomen, vilket var känt redan hösten 2021 (se till exempel sökandens skriftliga bevisföremål 34, där Mia Kontio, en ledande expert vid THL, i november 2021 uppgav att det inte kunde bli fråga om någon flockimmunitet när det gällde kranskärsvacciner).
- 3) En viktig slutsats från Europadomstolen var också att tjeckisk lag tillät ett undantag från vaccinationskravet utan hot om sanktioner om den berörda parten uppvisade en "*permanent kontraindikation*" mot att vaccinera sitt barn (punkt 291 i domen, "*en permanent kontraindikation mot vaccination*"). En kontraindikation är ett skäl eller hinder för användning av ett läkemedel eller annan behandling (källa: <https://www.terveyskirjasto.fi/ltt03681>). I Finland hade sökanden Vauhkala, för att undvika det starka vaccinationstryck som coronapasset innebar, i praktiken inget annat alternativ än att insjukna i coronavirussjukdom eller att betala mellan 100 och 200 euro var tredje dag.
- 4) Sökanden hävdade vidare att den rättsliga bedömningen i Vavříčka-målet att tvångsvaccinering utgör ett ingrepp i rätten enligt artikel 8.1 i Europakonventionen måste tolkas, särskilt mot bakgrund av den ovannämnda resolutionen från PACE, som att starka politiska och sociala påtryckningar, särskilt för att ta mRNA-vacciner som tidigare inte använts på människor och som var tillgängliga enligt villkorade marknadsföringstillstånd, också utgör ett ingrepp i rätten enligt artikel 8.1 i Europakonventionen.

Tingsrätten motbevisade alla ovanstående argument i Vavricka-målet på följande sätt (domen s. 47-48):

Tingsrätten anser också att Europadomstolens avgörande i målet Vavricka mot Tjeckien leder till slutsatsen, såsom svaranden tolkar det, att staten har ett stort utrymme för skönsmässig bedömning för att skydda hållbarheten i hälsa och sjukvård på befolkningsnivå och

en stark rätt att skydda och vidta lämpliga åtgärder för att skydda människors liv och hälsa och att det är proportionerligt att kräva att de personer för vilka vaccinering utgör en avlägsen hälsorisk ska acceptera detta universella skydd i den sociala solidaritetens namn till förmån för dem som av hälsoskäl inte kan få vaccin.

Tingsrätten har således återigen helt ignorerat och bortsett från de argument som käranden framfört; till och med det begrepp om social solidaritet som tingsrätten använde sig av baserades på traditionella vacciners flockskyddseffekt, som enligt Mia Kontio, en ledande expert vid THL, inte kunde nämnas i fråga om koronarvacciner. Faktum är att resten av tingsrättens resonemang är ett direkt citat från statens meddelande om invändningar av den 31 augusti 2023 (punkt 47, s. 16):

Europadomstolen uttalade vidare att det inte kan anses oproportionerligt att kräva att de som vaccineras mot en avlägsen hälsorisk ska acceptera denna allmänt tillämpliga skyddsåtgärd i den sociala solidaritetens namn till förmån för dem som av hälsoskäl inte kan få tillgång till vaccin.

Tingsrätten bortser därmed helt från de omfattande argument som käranden anfört och kopierar endast direkt svarandens gamla skriftliga yttrande (som inte ens presenterades vid huvudförhandlingen och som domen därför inte ens borde grundas på), vilket dock inte är tillämpligt som rättslig vägledning i förevarande fall, eftersom coronavaccinationerna inte ens kunde ge en flockskyddseffekt och därför inte kunde krävas av någon "i den sociala solidaritetens namn". Tingsrättens resonemang svarar därför inte på något sätt mot de argument som sökanden anfört och domen är redan av detta skäl otillräckligt motiverad och därmed lagstridig.

Situationen för friska ovaccinerade personer i förhållande till lagstiftningen om räntepäss har inte alls bedömts

Vi ber Helsingfors hovrätt att bedöma i vilken utsträckning staten borde ha garanterat friska ovaccinerade personer och personer som av religiösa skäl vägrat coronavaccin rätten att utöva sina grundläggande och mänskliga rättigheter.

Vauhkala kallade Matti Muukkonen, PhD, som har publicerat den enda peer-reviewed juridiska artikeln om genomförandet av grundläggande rättigheter i samband med räntepässlagstiftningen, att vittna vid huvudförhandlingen i tingsrätten.

Muukkonens juridiska artikel och hans muntliga utfrågning behandlade frågan om under vilka omständigheter en inskränkning av de grundläggande rättigheterna ska anses vara ett "basket case".

de restriktioner som är förknippade med. Enligt Muukkonen borde utgångspunkten vara normalläget, dvs. en situation där det inte finns några inskränkningar, eftersom om utgångspunkten var det rådande sakläget skulle det i praktiken innebära att man accepterade tanken att man först kan inskränka de grundläggande rättigheterna på vissa grunder och sedan införa nya inskränkningar genom att jämföra dem med de befintliga inskränkningarna. Regeringen hade emellertid valt att göra på ett annat sätt, dvs. att jämföra den situation som skapats genom ränthepasslagstiftningen med ett redan inskränkt samhälle.

Enligt Muukkonen gjordes ingen jämlikhetsbedömning av friska ovaccinerade personer i konstitutionsutskottet. Resultatet blev att de två friska personernas möjlighet att åtnjuta sina rättigheter helt berodde på om de hade ett giltigt ränthepass eller inte. Muukkonen påpekade att jämförelsesituationen var felaktig eftersom vaccinering var frivillig och det inte kunde vara rätt att åtnjutandet av grundläggande rättigheter skulle grunda sig på samtycke till ett frivilligt medicinskt förfarande. Faktum är att även en person som har smittats av coronaviruset men som har fått ett grönt coronaviruspass skulle ha bättre förutsättningar att åtnjuta sina rättigheter än en frisk person som inte har fått ett coronaviruspass. Detta skulle inte heller vara ett korrekt perspektiv med tanke på den grundläggande rätten till liv, eftersom en sjuk person som har skaffat ett kort sannolikt skulle sprida sin sjukdom på andra ställen i det utrymme som han eller hon kan få tillträde till med ett kort. Enligt Muukkonen har det odeklarerade men faktiska syftet med passlagstiftningen varit att öka vaccinationstäckningen, vilket kan anses vara mycket tveksamt mot bakgrund av kriteriet "tvingande samhälleligt behov" i doktrinen om inskränkningar i de grundläggande rättigheterna.

Räntheprovningen borde ha varit kostnadsfri för att säkerställa likabehandling

Enligt Muukkonen skulle proportionalitetsprincipen ha uppfyllts på bästa sätt om coronatestet hade varit kostnadsfritt även för personer som inte tog coronavaccin av ideologiska eller andra skäl som inte hade med hälsan att göra. Enligt 6 § 2 mom. i grundlagen krävs det ett godtagbart skäl för särbehandling: är det godtagbart att två friska personer försätts i en ojämlig ställning på grund av att den ena har vidtagit en frivillig åtgärd, dvs. tagit coronavaccinet, och den andra inte har gjort det, medan en sjuk och smittsam person som har vidtagit åtgärden försätts i en bättre ställning än en frisk och icke smittsam person som inte har vidtagit åtgärden. Och denna ojämliga behandling i en situation där vaccination motiverades just med att förhindra infektion och minska sjukdomsördan. Och som vi har sett i Muukkonen, Järvinen, Nohynek och Malhotra

expertutlåtande var det inte nödvändigt eller ens möjligt, åtminstone inte i princip, att skydda den vaccinerade gruppen genom att undvika närvaron av de ovaccinerade.

Enligt Muukkonen utsattes friska ovaccinerade personer också för politiska och sociala påtryckningar att vaccinera sig. Logiken var att man antingen ger upp sin lika rätt till tjänster, eller så tar man en hel serie vaccinationer för att validera sitt pass, eller så blir man sjuk, eller så betalar man 100-200 euro var 72:a timme för ett PCR-test. I Europarådets parlamentariska församlings (PACE) resolution 2361 från 2021, punkt 7.3.1, förbjuds dock alla politiska eller sociala påtryckningar på personer som av någon anledning vägrar coronavaccination. I den andra PACE-resolutionen från 2021, nummer 2383, anges dessutom i punkt 13.3.8 att för att undvika diskriminering vid användningen av passet bör vederbörlig uppmärksamhet ägnas åt situationer där personer vägrar att låta vaccinera sig på grund av personlig åsikt eller övertygelse, och att medlemsstaterna, särskilt för denna kategori av personer, bör säkerställa att ett eventuellt passsystem i praktiken inte leder till påtryckningar eller i praktiken gör vaccinering obligatorisk.

I sin muntliga utfrågning sade Muukkonen att han på eget initiativ hade kontaktat social- och hälsovårdsministeriet och erbjudit möjligheten att "syrapröva" lagstiftningen om räntepass. STM hänvisade Muukkonen till att kontakta undervisnings- och kulturministeriet, men inte heller där accepterades Muukkonens erbjudande. Muukkonen erbjöd därför ministerierna att göra en juridisk bedömning av passlagstiftningens bestämmelser om likabehandling, men ministerierna var inte intresserade av detta erbjudande. Denna brist på intresse från ministeriernas sida har bidragit till att Vauhkala, som en frisk ovaccinerad person, har utsatts för särbehandling utan godtagbar anledning. Om ministerierna hade utövat den omsorgsplikt som konstitutionsutskottet ålagt dem genom att godta Muukkonens juridiska bedömning, skulle diskrimineringen av Vauhkala sannolikt inte ha ägt rum.

Muukkonen kunde inte förklara orsakerna till denna brist på intresse och entusiasm på ministerierna för att få juridisk utvärdering av högsta kvalitet. Å andra sidan sade Asko Järvinen i sin muntliga utfrågning att räntepandemin var "den första politiska pandemin". Med detta menade Järvinen bland annat att till exempel smittskyddsläkare har varit oeniga med ministerierna om åtgärder som rör räntebegränsningar. Å andra sidan var en ökad vaccinationstäckning uppenbarligen ett uttalat mål för ministerierna och myndigheterna i stort, och kanske berodde den bristande entusiasmen för Muukkonens bedömning på att en objektiv bedömning skulle ha lett till det,

att det valda påtryckningsförfarandet, som skulle ha lett till den önskade ökningen av vaccinationstäckningen, inte kunde ha motiverats på ett öppet och rättsligt hållbart sätt.

Inte heller har situationen för dem som av religiösa skäl har vägrat koronarvacciner bedömts på något sätt under beredningen av lagstiftningen om koronapass.

Åtnjutandet av grundläggande rättigheter får inte vara beroende av förmögenhet

Lagstiftningen om coronapass innebar att om man vägrade att ta ett frivilligt coronavaccin var man antingen tvungen att få en vanlig infektionssjukdom eller genomgå ett coronatest var 72:a timme, vilket kostade 100-200 euro varje gång, eller cirka 1000-2000 euro per månad. Åtnjutandet av grundläggande och mänskliga rättigheter får dock inte vara beroende av förmögenhet.

Vi ber respektfullt Helsingfors hovrätt att bedöma även detta fall. För den framtida tolkningen av lagen måste det klargöras om det på grundval av grundläggande och mänskliga rättigheter är legitimt för staten att kräva att människor betalar för att kunna åtnjuta sina grundläggande och mänskliga rättigheter.

Tingsrättens dom är också ogrundad i sin bedömning av de enskilda bestämmelserna

Logiken i Helsingfors tingsrätts beslut har således varit att först hindra sökanden från att kalla sina nyckelvittnen till huvudförhandlingen, att inte bifalla sökandens begäran om redigering, trots att det rörde sig om väsentliga bevishandlingar, och att därefter, på mycket lösa rättsliga grunder, förklara att domstolen inte har behörighet att pröva räntepasslagstiftningens grundlagsenlighet och att domstolen inte anser att staten har brutit mot sina skyldigheter enligt Europakonventionen.

Även om man accepterar - och käranden inte accepterar - domstolens ovanstående premisser, lämnar tingsrättens bedömning fortfarande ett betydande antal juridiskt väsentliga element saknade.

Tingsrätten har rättsstridigt vägrat att kalla sökanden att vittna mot avdelningschefen vid socialdepartementet, Koskela.

Den viktigaste av dessa är att räntepasslagstiftningen inte direkt ledde till att ett räntepassanspråk lämnades in på Fazer Kluuvi den 10.12.2021, utan det krävdes fortfarande en separat ansökan i södra Finland.

Regionförvaltningsverkets beslut att Fazer Ravintolat Oy kunde ha krävt att dess kunder skulle uppvisa ett kupongkort som villkor för att få tillträde till Fazer Kluuvis café kl. 9.00. Sökandens bilaga 7 har anknytning till detta ärende. Av den framgår att regionförvaltningsverken i oktober sände ett frågeformulär till social- och hälsovårdsministeriet om grunderna för att införa begränsningar. I sitt svar, som undertecknats av avdelningschef Koskela, konstaterade STM att begränsningarna bör vara lågt satta.

Enligt den skriftliga bevisningen har regionförvaltningsverken begärt ett förtydligande av social- och hälsovårdsministeriets anvisningar om fastställande av begränsningar med hjälp av Institutet för hälsa och välfärdets tabell för bedömning av riskpotentialen, med tanke på att

- a) Enligt THL är tabellen vägledande och
- b) Enligt information från lokala och regionala experter härrör infektionerna för närvarande inte från händelser som är särskilt riskfyllda.

De regionala förvaltningsbyråerna frågade:

1. Kommer STM i händelse av en epidemi, där inga infektioner beräknas ske specifikt vid offentliga tillställningar, att vägleda kommissionen att överväga att införa restriktioner för offentliga tillställningar eller för användning av lokaler mer allmänt och trots ovanstående?
2. Om STM föreskriver att restriktioner bör övervägas mer generellt, anser STM att de bör fastställas till.
 - alla offentliga evenemang med betydande risk som nämns i THL:s tabell för bedömning av riskpotential (med beaktande av att tabellen endast är vägledande)?
 - för alla offentliga evenemang och offentliga möten?
 - alla lokaler som omfattas av § 58d (inklusive lokaler där lågriskverksamhet enligt THL:s tabell för bedömning av riskpotential utförs), om villkoren för tillämpning av § 58d TTL är uppfyllda?
 - på något annat sätt?
3. Hur kan beslut i de ovan nämnda situationerna motiveras på ett rättssäkert sätt?

Det framgår därför tydligt av regionförvaltningsverkens fråga till STM att restriktionerna har baserats på en vägledande bedömningstabell från THL, som inte har varit exakt och uppenbarligen inte heller baserad på medicinsk kunskap, vilket vi kommer att se i framtiden. Dessutom var de regionala administrativa myndigheterna vid den tidpunkten medvetna om (brevet var daterat den 1 november 2021, mindre än 1,5 månader före diskrimineringen av Vauhkala) att enligt information från lokala och regionala experter härrör infektioner för närvarande inte från högriskhändelser i synnerhet.

Som framgår av det svar som undertecknats av Koskela besvarar brevet inte någon av de frågor som regionförvaltningsverken ställt. Brevet är fullt av allmänna formuleringar och lämnar regionförvaltningsverken i ovisshet om hur de ska förhålla sig till det faktum att infektionerna inte härrörde från högriskhändelser vid den aktuella tidpunkten och hur AVI:s beslut ska motiveras juridiskt.

På basis av detta obesvarade brev införde Södra Finlands AVI i början av december en begränsning för bland annat Helsingforsregionen, på basis av vilken rättestämman har begärts av sökanden Vauhkala den 10 december 2021 kl. 9.00 på Fazer Cafe (Kluuviksgatan 3, Helsingfors).

Enligt artikel 107 i konstitutionen gäller att "*Om en bestämmelse i ett dekret eller annan underordnad lagstiftning strider mot konstitutionen eller annan lag, får den inte tillämpas av en domstol eller annan myndighet*". Hela händelsen med diskrimineringen av Vauhkala började med ett begränsningsbeslut av ESAVI, baserat på STM:s riktlinjer, som inte var baserade på juridiska eller medicinska grunder. ESAVI:s begränsningsbeslut var i sig uppenbart oförenligt med konstitutionen eller annan lag och borde inte tillämpas i domstol. Den statliga myndighetens agerande var således redan från början diskriminerande, redan innan Vauhkala försökte komma in i cafeterian den 10 december 2021 kl. 9.00.

Sökanden skulle ha velat kalla STM:s avdelningschef Koskela för att vittna i rätten om följande ämne: "*på vilken medicinsk forskning eller juridisk bedömning har STM:s vägledning till de regionala administrativa myndigheterna baserats*". Tingsrätten nekade Vauhkala att kalla Koskela trots att det i övrigt inte fanns någon skriftlig eller muntlig bevisning i ämnet.

Enligt Vauhkala grundade sig social- och konsumentministeriets svar till regionförvaltningsverken inte på en medicinsk eller juridisk bedömning av behovet av att kräva kupongkort i sådana serveringsställen som Fazer Kluuvi, men det ledde ändå till att Regionförvaltningsverket i Södra Finland fattade ett beslut om begränsning som diskriminerade Vauhkala.

10.12.2021 kl. 9.00. Regionförvaltningsverkets beslut var således inte nödvändigt med hänsyn till lagstiftningen om ränthess och ledde inte till det önskade resultatet att förhindra spridningen av covid-19. Dessutom skulle målet ha uppnåtts med mindre restriktiva medel, såsom att uppmana människor att tvätta händerna noggrant innan de går in på ett kafé.

Det är uppenbart att Regionförvaltningsverket i Södra Finlands beslut att bevilja ansökan om ränthess strider mot grundlagen och de allmänna villkoren för begränsning av de grundläggande rättigheterna och därför inte kan överklagas till domstol eller annan myndighet.

Regionförvaltningsverkets beslut stred dessutom mot 124 § i grundlagen, eftersom det gav serveringsstället Fazer Kluuvi café rätt att bestämma vid vilken tidpunkt på dagen det skulle börja kräva att kunderna skaffade ett ränthess.

Tingsrättens bedömning av betydelsen av OKV:s rapport var uppenbart felaktig

Svarandestaten Finland har som skriftlig bevisning gett in justitiekanslerns beslut V4 av den 12 april 2023 angående ett klagomål om coronavaccination av hälsovårdspersonal. Sökanden har anfört att detta beslut inte har något samband med det aktuella ärendet. Tingsrätten anför följande (s. 48 i domen):

"... Justitiekanslersämbetet (nedan ämbetsverket) begärde den 2 december 2022 en utredning av social- och hälsovårdsministeriet (nedan ministeriet) om hur ministeriet har övervakat att de konstitutionella kraven i 48 a § i lagen om smittsamma sjukdomar (som gällde coronavaccination av sjukskötare) uppfylls och om hur det har säkerställts att dessa krav uppfylls.

... På grundval av sin efterföljande undersökning har OCR kommit till slutsatsen att den inte har funnit något olagligt beteende eller åsidosättande av skyldigheter från STM:s sida när det gäller övervakning och bedömning av de konstitutionella eller medicinsk-epidemiologiska villkoren för giltigheten av bestämmelsen i fråga.

Tingsrätten anser att OKV:s beslut visar att STM:s förfarande för att säkerställa grundlagsenligheten av de åtgärder som vidtogs under ränthepandemin var fullt godtagbart och tillräckligt."

Tingsrättens tolkning är helt ohållbar och, enligt kändens uppfattning, ett uppenbart tecken på partiskhet och/eller oprofessionalism från domarnas sida.

För det första kan man inte från OKV:s analys av artikel 48a i MLO dra några slutsatser eller tolkningar (åtminstone inte med hjälp av en traditionell logisk syllogism) att STM:s agerande för att säkerställa att andra åtgärder än räntepasslagstiftningen var förenliga med konstitutionen under räntepandemin också var godtagbart och tillräckligt, än mindre "fullt" godtagbart och tillräckligt, som tingsrätten uttryckte det. Argumentet är logiskt sett likvärdigt med följande syllogism:

"Byggnadsinspektören inspekterade rörsystemet i huset och fann inga felaktigheter eller försummelser."

→ "Enligt byggnadsinspektören var de åtgärder som byggherren vidtagit för att säkerställa säkerheten och efterlevnaden av byggnadens strukturer i övrigt fullt godtagbara och tillräckliga."

En sådan "slutsats" är en tydlig indikation på partiskhet och/eller oprofessionalism från domarnas sida, vilket gör dem antingen obehöriga i den mening som avses i 13 kap. rättegångsbalken eller på annat sätt olämpliga att utföra sina uppgifter.

För det andra ger OMC praktiskt taget aldrig beslut, utan främst lösningar. Detta är ytterligare ett tydligt tecken på inkompetens och/eller likgiltighet hos den som författat domen.

Tingsrättens roll i målet

Av tingsrättens dom (s. 45) framgår att "[t]ingsrättens uppgift är att avgöra om räntepasslagstiftningen, mot bakgrund av den information som lagstiftarna hade tillgång till vid tidpunkten för dess ikraftträdande, var en motiverad och godtagbar åtgärd för att uppnå de fördelar som eftersträvades, dvs. om räntepasslagstiftningen bl.a. var förenlig med den för Finland bindande EIS".

Det ankommer emellertid inte på tingsrätten att pröva om räntepasslagstiftningen, mot bakgrund av den information som var tillgänglig för lagstiftarna vid tidpunkten för dess tillkomst, var en berättigad och godtagbar åtgärd för att uppnå de fördelar som eftersträvades. Det ankommer på tingsrätten att avgöra om räntepasslagstiftningen var ett berättigat och godtagbart sätt att uppnå de eftersträvalda fördelarna mot bakgrund av den information som var eller borde ha varit känd för de omsorgsfulla lagstiftarna.

Sökanden har upprepade gånger och konsekvent betonat denna synpunkt: enligt konstitutionsutskottets yttranden måste statsrådet noggrant ha bedömt nödvändigheten av att förordningen fortsätter att gälla och, även om denna nödvändighet upphörde att existera, borde det ha

statsrådet borde ha ändrat eller upphävt förordningen i den utsträckningen. När tingsrätten nu fastställer och beskriver sin uppgift bortser den helt från denna ståndpunkt, som flera gånger har upprepats av konstitutionsutskottet. Enligt sökandens uppfattning är detta ytterligare ett bevis på domarnas uppenbara partiskhet och/eller oprofessionalism.

Tingsrättens beslut med anledning av begäran om förhandsavgörande

Sökanden yrkade att tingsrätten skulle ålägga finska staten att förete följande handlingar:

- 1) Kopior av avtal mellan EU och/eller finska staten och de olika tillverkarna av kranskärlsvaccin för anskaffning av kranskärlsvaccin. Från dessa dokument söker vi information om huruvida EU och/eller finska staten har några särskilda krav på kranskärlsvaccinens funktionalitet eller användbarhet, t.ex. för att förhindra insjuknande eller spridning av covid 19, eller om EU och/eller finska staten har några andra kvalitetskrav på de beställda kranskärlsvaccinerna. Alternativt andra dokument som ger ovanstående information
- 2) de medicinska rapporter som låg till grund för den så kallade "coronary passport"-lagstiftningen, som tillfälligt var i kraft 2021-2022. I synnerhet de exakta detaljerna i de medicinska och andra vetenskapliga uppgifter och studier som låg till grund för påståendet och antagandet att användningen av det koronara passet skulle ha förhindrat spridningen av covid-19.

Sökanden ansåg att den begärda informationen är relevant som bevisning, eftersom rättegången delvis handlar om huruvida de statliga myndigheterna i december 2021 borde ha varit medvetna om den vetenskapliga kunskapen, som var allmänt spridd i forskarsamhället vid den tidpunkten, om att användningen av coronapasset inte förhindrade spridningen av covid-19 i någon betydande utsträckning eller ens alls. Under riksdagsdebatten ansåg flera experter att lagstiftningen om räntepäss var förenlig med grundlagen om dess införande skulle vara till nytta för att förhindra spridningen av covid-19.

Frågan i målet är om regeringen har fullgjort sin skyldighet att, som konstitutionsutskottet framhållit, bevaka nödvändigheten av räntepässlagstiftningen och om regeringen borde ha vidtagit åtgärder för att komma till rätta med regleringen före de i målet aktuella händelserna den 10 december 2021.

Eftersom målet också gällde coronavacciner och deras roll för att förhindra spridningen av coronaviruset och den skada de orsakar som en del av effekterna av lagstiftningen om coronapäss, kan dessa avtal ha varit relevanta som bevisning i målet.

Tingsrätten besvarade vår begäran om förhandsavgörande enligt följande i sitt beslut den 27 februari 2024:

Vid tolkningen av 17 kap. 40 § rättegångsbalken har det i rättspraxis ansetts tillräckligt att de begärda handlingarna kan ha bevisvärde för någon relevant bevisfråga (t.ex. KKO 2019:7).

När det gäller de handlingar som krävs från finska staten i punkt 1 anser tingsrätten att dessa avtalshandlingar eller andra handlingar som hänvisas till och åberopas inte kan vara relevanta som bevisning i målet. Frågan i målet är inte om räntesubventionerna är ändamålsenliga eller effektiva, utan om det fanns en rättslig grund för lagstiftningen om räntesubventioner och om den lagstiftningen var förenlig med EIS och likabehandlingslagen. Huruvida avtalshandlingarna innehåller några krav på effektiviteten i coronarinjektionerna är därför irrelevant för avgörandet av målet. Av dessa handlingar eller av de övriga handlingar som åberopats kan inte heller utläsas något om lagligheten av regeringens agerande i förhållande till skyldigheten att före den 10 december 2021 kontrollera nödvändigheten av den reglering som sökanden åberopade hösten 2021.

När det gäller de handlingar som krävs från finska staten i punkt 2 anser tingsrätten att de medicinska rapporter som låg till grund för coronapasslagstiftningen å andra sidan är offentliga, vilket innebär att det inte krävs något interimistiskt förbud. Dessa rapporter finns upptagna i hänvisningarna till regeringens proposition om koronapasslagstiftningen (131/2021 vp) och kan fortfarande hittas online på de länkar som svaranden tillhandahållit

Tingsrättens domskäl är absurda och håller inte för en närmare granskning: Rantepasslagstiftningen grundade sig i stor utsträckning på den rättsliga frågan huruvida räntesnurrorna var effektiva eller ändamålsenliga för att uppnå lagstiftningens mål - att förhindra spridningen av coronaviruset och minska sjukdomsburden - och huruvida rantepasslagstiftningen därmed uppfyllde proportionalitets- och nödvändighetskraven för inskränkningen av de grundläggande rättigheterna. Sökanden har genom sin bevisning uttryckligen visat att coronavaccinerna inte ens kunde uppnå dessa mål och att detta redan var känt senast hösten 2021.

Sökanden begär vidare att staten skall tillhandahålla följande handlingar:

- 1) Kopior av avtal mellan EU och/eller finska staten och de olika tillverkarna av kranskarlsvaccin för upphandling av kranskarlsvaccin. Från dessa dokument söker vi information om huruvida EU och/eller den finska staten har några särskilda krav på kranskarlsvaccinens funktionalitet eller användbarhet, t.ex. för att förhindra smittspridning av covid 19, eller om EU och/eller den finska staten har några särskilda krav på

kranskärsvaccinens funktionalitet eller användbarhet, t.ex. för att förhindra smittspridning av covid 19.

eller så har den finska regeringen andra kvalitetskrav på de beställda coronavaccinerna.

Alternativt andra dokument som ger ovanstående information

2) de medicinska rapporter som låg till grund för den så kallade "coronary passport"-lagstiftningen, som tillfälligt var i kraft 2021-2022. I synnerhet de exakta detaljerna i de medicinska och andra vetenskapliga uppgifter och studier som låg till grund för påståendet och antagandet att användningen av det koronara passet skulle ha förhindrat spridningen av covid-19.

Fazer Ravintolat Oy:s överträdelse av jämställdhetslagen

Fazer Ravintolat Oy har enligt sökandens uppfattning brutit mot diskrimineringslagen. För rättstillämpningen i andra liknande fall är det viktigt att bevilja prövningstillstånd i målet, eftersom det är fråga om en tolkning av huruvida Fazer Ravintolat Oy:s agerande grundade sig på en lag som Fazer Ravintolat Oy var skyldigt att följa, även om den enligt sökandens uppfattning var grundlagsstridig och stred mot Europakonventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna.

Enligt sökanden har bolaget diskriminerat Vauhkala genom att direkt hindra henne från att komma in på Fazer Kluuvis café 10.12.2021 kl. 9.00 och Fazer Ravintolat Oy:s förfarande har inte haft stöd i lag. Enligt 11 § i diskrimineringslagen utgör särbehandling inte diskriminering om särbehandlingen har stöd i lag.

Enligt sökanden bör hovrätten pröva om Fazer Ravintolat Oy borde ha följt lagen om smittsamma sjukdomar i sin helhet. Av tingsrättens dom (s. 56) framgår bland annat följande: *"Tingsrätten anser vidare att överträdelsen av dessa bestämmelser (58 j och h §§ TTL) under alla omständigheter inte kan föranleda en kompensatorisk påföljd enligt 13 § jämställdhetslagen, utan att det i huvudsak är fråga om processuella bestämmelser som bedöms genom administrativa sanktioner"*.

Sökanden anser att hela lagstiftningen måste iakttas strikt, särskilt i en situation där lagstiftningen om rättepass obestriddligen kränker Vauhkalas grundläggande och mänskliga rättigheter. Kärnan i passlagstiftningen härrör från artiklarna 58h, 58i och 58j i lagen om smittsamma sjukdomar och de utgör en helhet som de cateringföretag som begärde passet var tvungna att strikt följa för att säkerställa att cateringföretagens kunders grundläggande rättigheter inte kränktes.

Fazer Ravintolat Oy har underlåtit att iaktta 58 h och i § i lagen om smittsamma sjukdomar genom att inte göra upp en skriftlig plan för hur de skyldigheter och begränsningar som följer av AVI:s beslut ska genomföras och genom att inte informera Vauhkala om behandlingen av personuppgifter i rantesäcken enligt 58 j §. Fazer café borde med stöd av 58 h § 3 mom. i lagen om smittsamma sjukdomar ha gjort den plan som förutsätts i nämnda lagrum tillgänglig för kunder och andra som

deltar i verksamheten och planen borde i enlighet med 58 i § 4 mom. i lagen om smittsamma sjukdomar ha innehållit följande uppgifter

att Fazer kräver att kunder och deltagare ska uppvisa ett räntepass. Vidare föreskrivs i artikel 58h i TTL att en verksamhet som kräver ett räntepass ska ha en skriftlig plan för hur den ska genomföra de skyldigheter och begränsningar som anges i det beslut som avses i artikel 58d.1 i TTL.

Målsäganden Mika Vauhkala och hans vän Mika Jantus, som följde med Vauhkala till Fazer Kluuvi-kaféet 10.12.2021 kl. 9.00, hördes vid tingsrättsförhandlingen och enligt dem fanns det inte någon skriftlig plan för hur kaféet skulle genomföra de skyldigheter och begränsningar som AVI-beslutet medförde, trots att lagen förutsätter det. Inte heller hade kaféets anställda informerat om behandlingen av personuppgifter på kupongpåsen. Tingsrätten fäste ingen vikt vid Vauhkalas och Jantunens redogörelse för ärendet, utan förlitade sig enbart på vittnet Tuominen från Fazer Ravintolat Oy, som vid tidpunkten för händelsen var ansvarig föreståndare för Fazer Kluuvi café. Tuominen bekräftade att en plan för egenkontroll hade upprättats. Han sade också att han inte hade kunnat hitta någon sådan plan.

På frågan om vad han trodde att planen innehöll kunde Tuominen inte påminna sig om att han skulle ha lagt till information om att Fazer krävde att kunderna skulle visa upp ett räntepass eller hur Fazer Kluuvi skulle genomföra de skyldigheter och begränsningar som ålagts bolaget. Enligt tingsrättens dom *"hade vittnet (Tuominen) upprättat en plan för egenkontroll för Fazer Kluuvis café och den hade uppdaterats på vederbörligt sätt. Tyvärr hittades den inte senare för dokumentation, efter att vittnet hade gått vidare till andra uppgifter, men den hade verkligen upprättats och var också synlig på kaféets vägg vid den aktuella tidpunkten"*.

Det är fortfarande oklart på vad tingsrättens visshet om egenkontrollplanen och dess faktiska uppdaterade innehåll grundar sig. Tingsrätten ska agera opartiskt och bedöma rättstvisten opartiskt. Så har inte skett i förevarande mål, utan tingsrätten har bedömt målet ensidigt från svarandens sida och utan synbar grund förlitat sig på vad svarandens vittne har sagt, utan att ta hänsyn till att vittnet står i anställningsförhållande till svaranden och därmed i beroendeställning till svaranden och utan att ta hänsyn till vad svaranden faktiskt har sagt. Han har inte ens kunnat förklara vad som står i planen om kravet på ett räntepass, trots att lagen är tydlig: den skriftliga planen borde ha innehållit information om hur kaféet/Fazer Ravintolat Oy skulle genomföra de skyldigheter och begränsningar som följer av AVI:s beslut.

Sökanden har gjort allt för att få klarhet i saken genom att begära att få se den skriftliga planen i fråga, men planen har inte skickats till sökanden. Tingsrätten konstaterar endast att eftersom vittnet tyvärr har gått vidare till andra uppgifter har den skriftliga planen inte skickats till sökanden.

Planen hittades aldrig dokumenterad, men den var säkerligen upprättad och fanns vid den tidpunkten uppsatt på väggen i caféet.

Enligt sökandens uppfattning innebär det faktum att ingen plan har hittats endast att det inte fanns någon plan. Domstolen har inte förklarat varför den ensidigt trodde på svarandens vittnesutsaga utan någon ytterligare förklaring. Dessutom är tingsrättens användning av uttrycket "*det utarbetades med säkerhet*" ovan, enligt kärandens uppfattning, ytterligare ett flagrant exempel på domarnas uppenbara partiskhet och/eller oprofessionalism.

Kunderna har inte informerats i enlighet med lagen om smittsamma sjukdomar

Vauhkala och Jantunen, som har hörts i målet, har berättat att de inte har blivit informerade på Fazer Kluuvi cafeteria om hur personuppgifterna i kupongpåsen kommer att behandlas. Fazer Ravintolat Oy:s vittne Tuominen har inte heller kunnat säga hur han skulle ha informerat Vauhkala och Jantunen på caféet om behandlingen av personuppgifterna i kupongpåsen.

Vad omfattar den information som avses i lagen? I regeringens proposition 226/2021 klargörs att innehållet i 58j § kommer att förtydligas i regeringens proposition 131/2021, där regeringens ståndpunkt anges att behandling av personuppgifter kräver att kunden informeras.

Fazers argument att Vauhkalas affärer inte skulle ha nått upp till nivån för informationsskyldighet enligt artikel 58j.1 i TTL eftersom han inte hade ett rättepass är enligt vår mening felaktigt. Enligt bestämmelsen:

... Behandlingen av de personuppgifter som ingår i certifikatet kräver också att kunden och deltagaren informeras ...

Enligt ingressen till bestämmelsen (HE 131/2021 vp, s. 52):

... behandlingen av personuppgifter på certifikatet skulle också kräva att kunden och deltagaren i verksamheten, i enlighet med dataskyddsförordningen, informeras om att personuppgifterna endast kommer att behandlas för att kontrollera certifikatets giltighet, för att kontrollera personens namn och för att kontrollera om villkoren för att få tillgång till anläggningen är uppfyllda. Dessutom bör det informeras om att uppgifterna i certifikatet inte får registreras eller lagras enligt denna lag, enligt vad som anges i punkt 3 ovan, eller behandlas för något annat ändamål. I enlighet med avsnitt 58j.3 i TTL får uppgifterna i certifikatet inte registreras eller lagras eller behandlas för något annat ändamål.

Vi hävdar att det inte ens är möjligt att tillämpa dataskyddsförordningen eller att tillhandahålla information enligt dataskyddsförordningen. Information i den mening som avses i dataskyddsförordningen innebär att den registrerade särskilt informeras. Å andra sidan var det enligt artikel 58j.3 i TTL inte tillåtet att registrera några uppgifter över huvud taget. Eftersom ingen kan bli en "registrerad" i den mening som avses i artikel 58j.3 är det överhuvudtaget inte möjligt att tillhandahålla information i den mening som avses i dataskyddsförordningen.

Hänvisningen till information "i enlighet med dataskyddsförordningen" är således uppenbarligen av misstag eller oavsiktligt hamnat i ett lagförslag från regeringen. Således måste lagtexten och dess ingress, som hänvisar till tillhandahållande av information till "kunden och deltagaren", tillämpas.

Vauhkala var kund hos Fazer eller deltagare i Fazers verksamhet i den mening som avses i artikel 58j.1 TTL när han försökte köpa frukost från Fazer Cafe Kluuv. Enligt ingressen till bestämmelsen borde han, som en förutsättning för att få ta del av kupongpasset, ha informerats om att hans personuppgifter endast skulle behandlas i syfte att kontrollera certifikatets giltighet, kontrollera personens namn och kontrollera om villkoren för tillträde till lokalen var uppfyllda. Denna information skulle ha lämnats i förväg, innan passet ens behövde visas upp, eftersom kunden, om informationen hade lämnats i efterhand, inte skulle ha kunnat vara säker på att de uppgifter som samlats in om honom inte skulle registreras eller lagras på något sätt i den mening som avses i artikel 58j.3 i TTL.

Vittnet Tuomis sade i förhör att han och en annan anställd på caféet endast hade informerat Vauhkala och hans vän om att de var tvungna att visa upp sitt räntepass för att få komma in på caféet. Kunden hade således inte informerats på det sätt som krävs enligt lag.

Eftersom det i ingressen till bestämmelsen anges att kunden eller deltagaren ska informeras om att *"personuppgifterna endast kommer att behandlas i syfte att kontrollera certifikatets giltighet, kontrollera personens namn och kontrollera om villkoren för tillträde till anläggningen är uppfyllda"*, och eftersom detta inte har skett, har Fazer därför enligt vår mening direkt brutit mot artikel 58j.1 TTL.

Sökanden gör gällande att Fazer borde ha följt lagstiftningen i dess helhet och att avsaknaden av en skriftlig plan och bristen på information gjorde att Fazer handlade i strid med lagen om smittsamma sjukdomar genom att neka Vauhkala tillträde till kaféet, och således inte diskriminerade på grundval av lagen.

Ojämlig behandling av Vauhkala

Kärnan i tingsrättens dom avseende Fazer Ravintolat Oy:s ersättningsskyldighet har därmed behandlats. Fazer Ravintolat Oy:s agerande, så som vi har tolkat och vittnat, har inte haft stöd i lag, varför diskrimineringen inte varit befogad. Därefter diskuteras på vilket sätt Vauhkala har behandlats annorlunda än andra personer skulle ha behandlats i en jämförbar situation.

Fazer Ravintolat Oy, ett traditionellt, finansiellt starkt och förmöget företag som ingår i Fazer-koncernen, har förbundit sig att respektera de mänskliga rättigheterna, vilket framgår av sökandens bilaga 10: Fazer tolererar inte begränsningar av rörelsefriheten och Fazer respekterar individens värdighet, privatliv och grundläggande rättigheter och tolererar inte diskriminering av något slag.

Trots detta har svarandens verkställande direktör Miika Kostilainen besvarat sökandens brev, i vilket sökanden har krävt att bolaget skall ersätta honom för hans intrång, på följande sätt: *Även på statsrådets webbplats, som ni hänvisar till, anges mycket tydligt att "om en restaurang kräver att dess kunder skall ha ett kupongkort, behöver den inte iaktta de strängare restriktioner än vanligt som gäller för området i fråga om öppethållnings- och serveringstider, antalet tillåtna kunder eller kravet att varje kund skall sitta inomhus". I det material som ni hänvisar till på annan plats (på regionförvaltningsverkets webbplats) anges att "det är upp till serveringsstället att bestämma vid vilka tidpunkter det tar i bruk kupongpasset".*

I Fazers fall var det därför en metod för att undvika de begränsningar av kundinträdet som annars skulle ha ålagts Fazer. Det är fråga om att uppnå en högre vinst genom att inskränka Vauhkalas grundläggande rätt till privatliv. På flera andra kaféer fanns det inte någon sådan praxis som begränsade den grundläggande rättigheten, inte heller på några andra Fazer-kaféer. Fazer har inte visat att det fanns något annat skäl än ökad ekonomisk vinst för att begränsa Vauhkalas tillträde till restaurangen på morgonen den 10 december 2021 i förhållande till Fazers egen policy att respektera enskildas värdighet, privatliv och grundläggande rättigheter.

Fazer Restaurants Ltd har beslutat att börja kräva att deras cafékunder visar upp ett kupongkort under hela dagen, även om kupongkort normalt inte krävs i livsmedelsbutiker förrän efter kl. 17.00. Detta har gjorts på grundval av att det har gjort det möjligt för Fazer Restaurants Ltd att locka kunder till sina lokaler utan att behöva följa några restriktioner i sina lokaler och därmed maximera sina vinster.

Genom att neka tillträde till restaurangen kränktes den grundlagsskyddade rätten till likabehandling och skydd för privatlivet när det gällde utlämnande av hälsouppgifter, liksom rätten till respekt för privatlivet och religions- och övertygelsefrihet, som garanteras av Europakonventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna.

samvetsfrihet och rätten till icke-diskriminering samt rätten att inte godtyckligt hindras från att gå in på en restaurang, såsom den garanteras i artikel 1 i protokoll nr 12 till Europakonventionen. Fazer Ravintolat Oy har således underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt de mänskliga rättigheterna, enligt vilka bolaget inte tolererar inskränkningar i rörelsefriheten och Fazer respekterar enskilda personers värdighet, privatliv och grundläggande rättigheter och inte tolererar någon form av diskriminering.

Såsom framgår av sökandens skriftliga bevisning 9, 11 och 12 har sökanden haft möjlighet att äta på Hotell Kämp omedelbart efter Fazer Kluuvi-episoden och de följande dagarna på andra restauranger och till och med på andra Fazer-caféer. Det fanns således inget hinder för Fazer-kaféet att faktiskt låta Vauhkala äta frukost 10.12.2021. Situationen under de övriga dagarna och på de övriga platserna var jämförbar enligt likabehandlingslagen. I 10 § jämställdhetslagen föreskrivs följande:

Diskriminering är direkt om någon på grund av personliga skäl behandlas mindre förmånligt än någon annan har behandlats, behandlas eller skulle ha behandlats i en jämförbar situation.

Att äta på andra ställen under samma lagstiftning och samma ESAVI-begränsningsbeslut har varit en jämförbar situation enligt lagens definition. Sökanden anser med andra ord att han 10.12.2021 kl. 9.00 i Fazer Kluuvi har behandlats i en jämförbar situation på ett diskriminerande sätt i förhållande till andra caféer/restauranger både utanför Fazer Ravintolat Oy och i bolagets övriga verksamhetsställen. Diskrimineringen har grundat sig på ett antagande om Vauhkalas medicinska tillstånd, eftersom han inte har kunnat uppvisa ett pass för intressebevakning. Vauhkala var dock fullt frisk när han gick till caféet.

Om skyldigheten att ersätta kostnader

Sökanden anser i princip att den tidsfrist för att inge en preciserad ansökan som domstolen meddelade fredagen den 12 april 2024 löpte ut måndagen den 15 april 2024 kl. 23.59 och att ansökningar som ingavs efter detta datum inte ens kan beaktas. Staten har inte rätt till särbehandling, särskilt med hänsyn till att övriga parter i målet har iakttagit den tidsfrist som domstolen har fastställt.

Till stöd för sin talan har delstaten åberopat följande grunder:

Finska statens yrkande om ersättning för rättegångskostnader (121 284,82 euro) avser det arbete som Merilampi Attorneys-at-Law Oy:s advokater och andra jurister har utfört i målet, vilket framgår av bifogat dokument.

i enlighet med arvodesfördelningen (totalt arvode 113 960 euro) och kostnaderna för uppdraget (7 324,82 euro). Ansvarig delägare för uppdraget var Teemu Taxell fram till 2022 och Jussi Ikonen från februari 2023. Biträdande juristen Iiris Paavola, OTM, har varit involverad i ärendet under hela tiden. Kostnaderna för uppdraget består av arvode till experten Janne Salminen och taxikostnader för ombuden.

För detta accepterar vi taxiresor.

Använda flera olika jurister och tjänstemän

Staten har vid det förberedande förhöret uppgett att den, liksom sökanden, endast kommer att ta betalt för användningen av en assistent.

Fakturan för juridiska kostnader omfattar dock anlitan av två olika advokater och anlitan av STM:s tjänstemän.

Domstolen får endast godkänna att en juridisk rådgivare anlitas för staten.

Antalet timmar som används är helt orimligt

I sin faktura har staten angett att den lagt ned 382 timmar på ärendet. Detta är en exceptionellt hög siffra av följande skäl:

- a) Staten har i sin egen uppfattning angett att talan i princip saknar grund i sak. Staten har dock lagt ner betydligt fler timmar på ärendet än sökanden, vilket är minst sagt märkligt med tanke på statens uppfattning att talan är helt ogrundad. Det är uppenbart att staten har utökat timantalet helt i onödan och enbart för att skada sökanden med sina yrkanden.
- b) Sökandens yrkande om ersättning för rättegångskostnader uppgår till 216,85 timmar och det är helt exceptionellt att svarandens timmar uppgår till nästan det dubbla. Sökanden har dessutom lagt ner tid även på talan mot Fazer Ravintolat Oy. Vi anser att ett rimligt belopp för staten skulle vara cirka 70 procent av de timmar som sökanden har lagt ner. Detta skulle vara ett realistiskt antal timmar för staten att lägga ner på talan.
- c) vi kommer att gå in mer i detalj på det antal timmar vi har kommit överens om senare.

Nivån på statens timdebitering är oproportionerlig med hänsyn till följande:

- a) Statens ombud har lagt stor vikt vid att förtala motparten i förfarandet genom att göra nedsättande och till och med förklenande uttalanden om sökanden och hans ombud, vår juridiska expert Muukkose och vår medicinska expert Malhotra. Detta står i strid med Finlands Advokatförbunds riktlinjer för god advokatsed:
- Avsnitt 8.4: En advokat får inte göra uttalanden som är ägnade att väcka missaktning mot vittnet, såvida inte sådana uttalanden är nödvändiga för målets handläggning eller annars ligger i klientens intresse. Vad som ovan sagts om vittnen gäller även sakkunniga och andra vittnen.
- Punkt 9.1: En advokat skall, utan att klientens intressen åsidosätts, visa artighet och respekt mot andra yrkesutövare och inte framföra otillbörlig kritik mot dem. Tvister mellan advokater i samband med deras yrkesutövning skall i första hand lösas i godo.
- b) Statens ombud har i sitt inledningsanförande fokuserat på den information som sökanden har lämnat i samband med den pågående tvisten. Samtidigt har det statliga ombudet förklarat att de har samlat in ett stort antal inlägg från sökanden på sociala medier. Detta är självklart inte en del av processen och visar på dålig professionalism.
- c) under rättsprocessen har det statliga ombudet visat dålig sakkunskap internationella fördrag om mänskliga rättigheter och deras historia, vittnens och experters roll (t.ex. har f.d. premiärminister Marin betraktats som expertvittne).

Särskilt av dessa skäl anser vi att domstolen kan godta statens timtaxa för sitt yrkande om ersättning för rättegångskostnader upp till det belopp som sökanden och Fazer Ravintolat Oy yrkat, nämligen 200 euro per timme (exklusive mervärdesskatt, som staten inte hade yrkat inom utsatt tid).

Från Janne Salminens expertutlåtande

Statens yrkande om ersättning för Janne Salminens sakkunnigutlåtande avslås i sin helhet.

För det första stöder vi oss på vår bedömning, som vi gjorde redan före huvudförhandlingen, att domstolen i enlighet med principen om *jura novit curia i princip* måste känna till lagen och att det inte fanns någon anledning att kalla en juridisk expert för att ge sitt utlåtande i frågan.

För det andra anser vi att Janne Salminens expertutlåtande endast grundar sig på ett uttalande som han redan har gjort till konstitutionsutskottet, så att hans utfrågning kunde ha ersatts av en fullständig skriftlig bevisning.

För det tredje anser vi att Janne Salminen, när han förhördes i domstolen, endast läste upp den skriftliga redogörelse som han redan hade lämnat in till domstolen, så att hans kallelse till huvudförhandlingen var onödig och staten borde ha varit medveten om detta.

Finska statens ansökan om interventionstillstånd

Vi avvisar i sin helhet den finska statens yrkande om ersättning för rättegångskostnader av den enda anledningen att sökanden endast hade ett ombud som skulle debiteras och att staten har hävdad att vår talan är helt ogrundad. Om talan hade varit helt ogrundad hade det inte varit nödvändigt att anlita särskilt tjänstemän från STM, än mindre två juridiska rådgivare.

Dessutom är dessa månadsavlönade tjänstemän vid justitieministeriet som inte är särskilt rekryterade för att handlägga ett mål mot staten. Staten kan inte kräva att sökanden ska betala lönerna till STM:s tjänstemän.

Detaljerad behandling

Även om staten vid det förberedande mötet har uppgett att det inte kommer att faktureras för det andra juridiska biträdet, kommer Iris Paavolas arbete att faktureras från och med den 8 maj 2023. Staten har uppgett att dess ombud är Jussi Ikonen, inte Iris Paavola, som ändå verkar ha utfört det huvudsakliga arbetet i målet.

I princip har staten inte rätt att ta betalt för användningen av mer än en assistent, såvida inte syftet med debiteringen är att avsiktligt skada sökanden genom att skapa merkostnader genom överdrivet arbete, trots att staten hävdar att åtgärden är helt ogrundad.

När det gäller de första 33,75 debiterbara timmarna advokatarbete som staten har lämnat in finner vi att staten antingen har

- a) genom att arbeta hårt faktiskt har erkänt relevansen av påståendet i princip

eller

- b) medvetet skapat merkostnader för kändanden genom att arbeta för mycket, vilket måste betraktas som chikan.

Vi kommer att tillåta upp till 15 timmar av statens rättsliga anspråk till och med den 14 mars 2023.

Av ovanstående skäl (i princip kunde staten ha använt endast en assistent i det aktuella fallet) godtar vi inte att Iris Paavolas arbete används som faktureringsgrund. Vad gäller Iris Paavolas arbete har staten framställt ett kostnadsyrkande om totalt 188,75 timmar, vilket vi därför begär ska undantas från bedömningen av kostnadsyrkandet.

Vidare har det statliga ombudet inte tagit hänsyn till måltidsuppehållen under huvudförhandlingarna, som tillsammans varade i 3 timmar, vilket vi därför inte godtar i ansökan.

Sylvia Laulajas användning av 2,5 timmar för att klargöra rättspraxis om räntebegränsningar är inte relaterad till det aktuella fallet, så vi godtar inte denna del av det rättsliga anspråket.

Vårt godkännande av statens andel av det rättsliga anspråket

Vi godtar beloppet, men uppenbarligen inte grunden, för statens yrkande om ersättning för rättegångskostnader enligt följande:

382 timmar måste dras av från det ursprungliga kravet:

- a) Iris Paavolas bidrag 188,75 timmar
- b) Sylvia Singers arbete 2,5 timmar
- c) till och med 14.3.2023, 18,75 timmar som ska dras av från det rättsliga anspråket
- d) 3 timmar som ska dras av från debiteringen av

huvudförhandlingens måltidstimmar Totalt avdrag: 213 timmar

Det totala antalet berättigade timmar är 169 timmar.

Med beaktande av att timkostnaden enligt ovan inte kan överstiga 200 euro och att mervärdesskattesatsen inte kan godtas eftersom yrkandet är för sent framställt, godtar vi beloppet för rättegångskostnaderna till 169 timmar x 200 euro = 33800 euro.

Grunder för överklagandet av ombud Nummelin

upphäva Helsingfors tingsrätts dom, enligt vilken "Nummelin skall förpliktas att solidariskt med Vauhkala ersätta rättegångskostnaderna med 20 000 euro".

- a) strider mot rättegångsbalken och god advokatsed
- b) som inte grundade sig på kändens, dvs. statens, grunder.

På sidan 59 i domen anges följande: *"Enligt artikel 6 i kapitel 21 i civilprocesslagen kan en parts företrädare, ombud eller biträde, som uppsåtligen eller av oaktsamhet i den mening som avses i artikel 4 eller 5 har orsakat en annan part sådana kostnader som avses i detta kapitel, efter att ha beretts tillfälle att yttra sig, åläggas att solidariskt med den berörda parten bära dessa kostnader."*

I domen sägs vidare: *"Tingsrätten konstaterar att i rättspraxis och litteratur har ett biträdes eller ombuds ansvar ansetts vara exceptionellt och tröskeln för personligt ansvar har ansetts vara hög. En advokats kostnadsansvar är en sanktion för hans agerande i strid med rättegångsreglerna (Jokela 1995, s. 162). Till skillnad från vad som gäller för normalt kostnadsansvar förutsätter advokatens ansvar en subjektiv grund, d.v.s. att han uppsåtligen eller av oaktsamhet har handlat i strid med rättegångsreglerna (hänvisning till 21:6 § Vägledande regler om god advokatsed 21:4 och 21:5 §). De typer av agerande som avses i artikel 5 i kapitel 21 i rättegångsbalken är bland annat att göra en invändning som den som gjorde den visste eller borde ha vetat var ogrundad, eller att underlåta att följa ett domstolsbeslut, eller att på annat sätt bryta mot en skyldighet att förlänga förfarandet. Det agerande som avses i artikel 4 i kapitel 21 i OSL är t.ex. att inleda ett onödigt rättsligt förfarande."*

På sidan 60 skriver tingsrätten: *"Tingsrätten finner att advokatens ovan beskrivna åtgärder i sig var lagliga medel för att skydda klientens ställning och intressen och för att säkerställa en rättvis rättegång, men att avgivandet av uttalanden i strid med och utöver begäran om uttalanden var ett pliktbrott som förlängde rättegången."*

Enligt tingsrätten själv var därför ombudets agerande ett lagligt sätt att agera för klientens räkning. Enligt Advokatsamfundets riktlinjer för god advokatsed:

- a) I punkt 5.8 definieras skyldigheten att avsäga sig uppdraget. Denna skyldighet uppkommer om det efter det att advokaten accepterat uppdraget inträffar en omständighet som gör att advokaten är olämplig eller jävrig. Advokaten är också skyldig att frånträda uppdraget om: 1. ett rättsligt hinder eller därmed jämförligt tvingande skäl hindrar advokaten från att fullgöra uppdraget

2. klienten kräver att advokaten skall handla på ett sätt som strider mot lag eller god advokatsed och trots varning inte avstår från kravet.

b) punkt 3.1 kräver att en advokat är lojal mot sin klient

c) 3.2 innebär att en advokat vid fullgörandet av sitt uppdrag skall vara fri från varje yttre påverkan som kan inverka menligt på hans förmåga att fullt ut tillvarata klientens intressen. En advokat får inte låta besvärande omständigheter eller andra sådana faktorer påverka utförandet av hans uppdrag. Advokaten skall i sin verksamhet bevara sitt oberoende, även om detta kräver åtgärder eller lösningar som inte faller klienten, motparten, myndigheter eller andra i smaken.

d) I punkt 2.2 anges att försvaret av de grundläggande och mänskliga rättigheterna och upprätthållandet av rättsstatsprincipen kräver att advokatkåren är oberoende av offentliga myndigheter.

Dessa riktlinjer definierar omfattningen av agentens skyldighet att agera som Nummelin. Enligt tingsrätten själv har Nummelin agerat exakt i enlighet med dessa instruktioner. Tingsrättens beslut att förplikta Nummelin att solidariskt bidra till statens rättegångskostnader med 20 000 euro måste därför anses strida mot rättegångsbalken och god advokatsed.

Vidare fann tingsrätten att en ospecificerad del av skulden uppkommit som en följd av detta, att *"talan, i sin ursprungliga och ändrade form enligt ovan, i den mån den har lämnats utan bifall, grundas på en uppenbart oriktig rättstillämpning och visar på uppenbar vårdslöshet från ombudets sida, i den mån sökanden visste eller borde ha vetat att talan var ogrundad"*.

I kapitel 14 i rättegångsbalken fastställs förfarandet i domstol enligt följande:

2 § (22.7.1991/1052)

Du får inte ändra stämningsansökan under förfarandets gång. Käranden har dock rätt att

...

3) yrka ränta eller göra gällande något annat sekundärt yrkande eller ens ett nytt yrkande, om det grundas på väsentligen samma omständigheter.

Om en sådan ansökan som avses i punkt 1.2 eller 1.3 görs först vid huvudförhandlingen, ska ansökan avvisas om dess prövning skulle fördröja rättegången.

Ett sådant krav kan inte ställas i en högre instans.

Framläggande av nya omständigheter till stöd för en talan ska inte anses utgöra en ändring av talan, såvida inte detta ändrar sakfrågan.

Enligt rättegångsbalken har käranden därför rätt att framställa ett annat eller till och med ett nytt yrkande, förutsatt att det i allt väsentligt grundas på samma grund.

I förevarande fall är det fråga om att framställa nya yrkanden, som stöds av en kompletterande redogörelse och av att vissa av grunderna för de gamla yrkandena överges. Eftersom sökanden har utövat sina rättigheter enligt rättegångsbalken och sökandens advokat har biträtt sökanden i förevarande mål i enlighet med sina skyldigheter, kan sökandens juridiska rådgivare därför inte straffas.

Oaktsamhet är inte en tillräcklig grund för att utvidga ansvaret till agenten

Tingsrätten grundar sitt beslut att utvidga ansvaret till agenten på agentens påstådda vårdslöshet.

Att skydda advokater från yttre påverkan är en gammal tradition och har setts som ett sätt att säkerställa att de som vänder sig till domstolarna har tillgång till sakkunnigt juridiskt stöd för att föra sin talan. Om en advokat hela tiden skulle behöva fundera på om han eller hon ska ta sig an ett mål eller vara rädd för att själv behöva betala sin klients kostnader, skulle det till slut bli för svårt att få rättvisa.

I rättspraxis och i litteraturen har således - som tingsrätten mycket riktigt påpekar - ansvaret för en assistent eller ett ombud ansetts vara exceptionellt och tröskeln för personligt ansvar har ansetts vara hög. I Helsingfors hovrätts beslut nr 1699 av den 22 december 2021 ansågs ett ombud tillsammans med sin klient ansvarig för kostnader i samband med att ett yrkande om skyddsåtgärder fördes fram på grundval av en uppenbart ogrundad och uppenbart felaktig rättslig bedömning. Handlingen var därför uppenbart oriktig, dvs. i juridisk mening uppsåtlig.

Helsingfors tingsrätt har grundat sitt beslut om ombudets kostnadsansvar på ombudets påstådda oaktsamhet, inte på uppsåt. Tingsrätten konstaterar själv att "de åtgärder som ombudet vidtog och som beskrivs ovan var i sig lagliga medel för att skydda klientens ställning och intressen och för att säkerställa en rättvis rättegång". När ombudet således har använt lagliga medel

att främja sin klients ställning, intressen och rätt till en rättvis rättegång, var finns då avsikten annat än i advokatens ansträngningar att främja sin klients intressen i enlighet med normerna för god advokatsed?

Beslutet grundar sig inte på ett krav från staten

Domstolen kan inte på eget initiativ, utan endast på begäran av en part i målet, ta på sig ett juridiskt biträdes rättsliga ansvar enligt 21 kap. 4-6 §§ rättegångsbalken. De grunder på vilka staten yrkade att Nummelin skulle förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna beskrivs i domen på följande sätt:

"Staten har ansett att när det står klart att staten inte kan åläggas att betala ersättning till Vauhkala för kränkningen av Europakonventionen och när sökanden och hans ombud ändå har fortsatt att driva målet och att blåsa upp målet genom att lägga fram ännu ett argument som rör religionsfrihet, har detta varit en försumlig och vårdslös handläggning av målet. I detta avseende är förfarandet onödigt. Nummelin, sökandens ombud, skall därför förpliktas att ersätta statens kostnader, tillsammans med sin klient, för det fall att sökanden förlorar målet.

Delstaten har därför yrkat att agent Nummelin ska förpliktas att ersätta delstatens rättegångskostnader:

- a) det borde ha stått klart för ombudsmannen att staten inte kan åläggas att betala ersättning till Vauhkala för kränkningen av Europakonventionen om de mänskliga rättigheterna
- b) Sökanden och hans ombud har fortsatt att driva ärendet och ytterligare utvidgat det genom att lägga fram ett nytt argument som rör religionsfrihet.
- c) Nummelins handläggning av målet av de skäl som anges ovan var försumlig och vårdslös.

Frågan om advokatens ansvar ska grundas på det yrkande som framställts av parten, men tingsrättens beslut grundas inte på det yrkande som framställts av staten. Tingsrättens bedömning att Nummelin ska vara solidariskt ansvarig för statens fordran om 20 000 euro är därför inte förenlig med lag.

I vilket fall som helst kommer vi också att bemöta de argument som staten har framfört:

Statens uppfattning att talan skulle vara uppenbart ogrundad har redan från början grundats på statens önskan att förhindra att en pinsam talan kommer upp till prövning. Vi diskuterar grunderna för talan utförligt i ansökan om prövningstillstånd och i vårt överklagande, så det är onödigt att återkomma till dessa grunder här annat än att konstatera att vår talan grundades på en stark juridisk bedömning, ett stort antal vittnen bestående av medicinska och rättsmedicinska experter, ett stort antal medicinska undersökningar och obestridd bevisning om händelserna på Fazer Kluuvi café den 10 december 2021 kl. 9.00.

För att godta statens uppfattning att talan var helt ogrundad skulle ombudsmannen vara tvungen att förkasta det rättsliga resonemanget i fallet i sin helhet och anse att Vauhkala i princip inte skulle ha haft rätt att äta på restaurangen, trots att artikel 12 i Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (Europakonventionen) inte är tillämplig. Tilläggsprotokoll 1 till Europakonventionen kräver uttryckligen att staten förhindrar godtyckligt nekande av tillträde till en restaurang, anser att de betydande medicinska studierna och åsikterna hos de medicinska företrädare som gav muntligt vittnesmål i frågan är felaktiga och avvisar som nonsens artikeln av Dr Muukkonen, den enda finska juridiska experten som har skrivit en artikel i ämnet. Det är dock helt omöjligt att komma till en sådan slutsats - med tanke på sunt förnuft och juridisk förståelse. Nohynek, överläkare vid THL, och Järvinen, specialist på infektionssjukdomar vid HUS, har i tingsrätten vittnat om att vaccinerna inte förhindrade spridningen av coronaviruset annat än i liten utsträckning, och att vaccinerna inte skyddade någon annan än den som tog dem, så att Vauhkala inte kunde ha utgjort någon fara för någon på Fazer Kluuvi-kaféet den 10 december 2021 kl. 9 på morgonen. Eftersom detta är vad medicinska experter har sagt till oss, finns det ingen möjlighet att agenten, med sin helt otillräckliga medicinska utbildning, skulle ha kunnat motbevisa deras åsikter - än mindre att agenten skulle ha kunnat motbevisa resultatet av ett stort antal medicinska studier.

Vi erinrar vidare om att staten redan i september 2022 utnyttjade sin rätt att begära att tingsrätten skulle avskriva målet som ogrundat och att tingsrätten inte har medgett detta. Följaktligen fann tingsrätten också att talan var tillräckligt välgrundad för att fortsätta.

Tingsrättens dom leder också till svårigheter för medborgare som driver krav mot staten, särskilt på grund av mänskliga rättigheter, att hitta ett ombud. Ett ombud skulle behöva överväga möjligheten att, genom att behöva specificera grunderna för anspråket och genom att behöva konfrontera statens argument om att "staten inte kan kränka mänskliga rättigheter", riskera att behöva bära en del av rättegångskostnaderna.

För att kunna vara oberoende av offentliga myndigheter, i enlighet med god advokatsed, måste en advokat kunna arbeta utan rädsla för att behöva betala sin klients rättegångskostnader. Helsingfors tingsrätts beslut är en allvarlig kränkning av det skydd som advokater traditionellt har åtnjutit och som har gjort det möjligt för medborgarna att få tillgång till professionellt rättsligt bistånd i mål mot staten.

Bevis:Muntlig bevisning:

1) Mika Vauhkala

Ämne: Behandling och lidande på Fazer Cafe Kluuvi

2) Matti Muukkonen, doktor i förvaltningsvetenskap

Ämne: Grundläggande rättigheter för ovaccinerade, ej skyddade personer

3) Satu Koskela, avdelningschef, STM

ämne: På vilken medicinsk forskning eller juridisk bedömning har STM:s vägledning till regionförvaltningsverken grundat sig?

4) Mika Jantunen, som följde med sökanden till Fazer café

Saken: bemötandet av sökanden på Fazer Café den 10 december 2021, den information som personalen på Fazer Café lämnade till kunden och de handlingar som finns i akten. Händelser efter avvisningen från Fazer Café

5) Miika Kostilainen, verkställande direktör för Fazer Retail Finland

Ämne: Grunderna för behandlingen av sökanden. Fazer-koncernens engagemang för mänskliga rättigheter

6) Asko Järvinen, specialist på infektionssjukdomar vid HUS

Ämne: Vad det internationella medicinska samfundet visste om vaccinernas roll i kampen mot covid 19 före december 2021

7) Hanna Nohynek, överläkare, THL

Ämne: Vad det internationella medicinska samfundet visste om vaccinernas roll i kampen mot covid 19 före december 2021

8) 10.1.2021 Statsminister Sanna Marin i spetsen för regeringen

Tema 2: Vad är grunden för regeringens syn på behovet av en räntepasslagstiftning och hur har regeringen följt upp behovet av räntereglering i förhållande till förverkligandet av grundläggande rättigheter?

Skriftliga bevis:

1) Fazer Retail Finlands svar

Ämne: Svarandens motivering till åsidosättandet av sökandens rättigheter

2) Nationell beredskapsplan för pandemisk influensa (Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus julkaisu 2012:9)

Angående: Coronaviruset uppfyller inte ens STM:s definition av en mild pandemi

...

6) Refereeanskad artikel Coronapasset, konstitutionen och en kritik av jämlikhetsansatsen

Ämne: Räntepass i strid med jämställdhetsprincipen

7) Social- och hälsovårdsministeriets svar på regionförvaltningsverkens begäran om precisering av regionförvaltningsverkens anvisningar om begränsningsåtgärder enligt lagen om smittsamma sjukdomar

Ämne: STM:s vägledning till regionala förvaltningsmyndigheter inte baserad på medicinska studier eller juridisk bedömning

8) Yle nyheter 19.11.2021

Tema: Jämställdhetsombudsmannen säger att användningen av räntepasset är godtagbart om det kan lindra sjukdomssituationen

9) Kvitton på middagar från Fazer

Saken: Ojämn behandling av sökanden i Fazer-gruppens kaféer, vilket leder till en presumtion om 10.12.2021 diskriminering

10) Fazers engagemang för mänskliga rättigheter

Ämne: Fazer har förklarat att man motsätter sig rörelsebegränsningar och respekterar privatlivet och de grundläggande rättigheterna

11) Hotel Kämp restaurang kvitto

Tema: Hotell Kämp har låtit målsäganden äta frukost efter att hon blivit avvisad från Fazers café. Fazer kan inte hävda att man inte hade något annat val än att hindra målsäganden från att komma in på Fazers restaurang.

12) Mat på tre andra caféer

Ämne: Fazer kan inte hävda att man inte hade något annat val än att hindra käranden från att komma in i restaurangen

13) Amerikansk studie om coronavaccinens inverkan på spridningen av coronaviruset (augusti 2021)

Tema: personer som fick hela serien av coronavirusvaccin hade liknande coronavirusbelastning som ovaccinerade personer & vaccinerade personer spred också coronavirus

14) Vietnamesisk studie om effekterna av coronavirusvacciner på spridningen av coronavirus (oktober 2021)

Ämne: Vårdpersonal som fått hela vaccinserien drabbades av genomgripande coronavirusinfektioner i juni 2021

15) Brittisk studie om coronavaccineras inverkan på spridningen av coronaviruset (oktober 2021)

Tema: fullständigt coronavaccinerade individer smittade fullständigt vaccinerade kontakter, och en fullständig coronavaccinationsserie minskade inte smittspridningen av coronavirus inom hushållen

16) Tysk studie om coronavaccineras inverkan på spridningen av coronaviruset (november 2021)

Ämne: Coronaviruset sprids av såväl vaccinerade som ovaccinerade

17) Nyheter från Ilta-Sanomien 12.8.2021

Tema: Coronavacciner hindrar inte sjukdomen från att utvecklas eller spridas

18) Nyheter från Iltalehti 27.8.2021

Angående: Fullständig coronavaccinationsserie förhindrar inte covid-19 och spridning av sjukdomen

19) Nyheter från Ilkka-Pohäläinen 22.9.2021

Ämne: Finska sjuksköterskor som fick en fullständig serie av koronarvacciner drabbades av covid-19

20) Nyheter från Ilta-Sanomien 9.9.2021

Ämne: Ökningen av vaccinationstäckningen mot kranskärslsjukdomen minskade inte förekomsten av sjukdomen i Tammerfors i september 2021, utan tvärtom ökade antalet infektioner i takt med att vaccinationstäckningen ökade

21) Kaleva nyheter 31.10.2021

Ämne: Coronavaccination skyddade inte vårdgivare eller patienter från coronavirusinfektion eller spridning

23) Avsnittet "Vanliga frågor" på webbplatsen Rokote.fi, underavsnittet "Hur fungerar vacciner?". Tillgänglig på: <https://rokote.fi/tietoa-rokotteista/usein-kysytyt/> (hämtad 20.9.2023).

Tema: skillnaden mellan traditionella vacciner och mRNA-vacciner

24) Ordlista på webbplatsen vaccine-protection.fi. Tillgänglig:
<https://www.rokotesuoja.fi/sanasto> (hämtad 20.9.2023)

Tema: skillnaden mellan traditionella vacciner och mRNA-vacciner

25) Pfizers webbplats, avsnittet Vaccines - a medical success story. Tillgänglig:
<https://www.pfizer.fi/tutkimus/terveytesi-tahdet/rokotteet-laaketieteen-menestystarina>
 (hämtad 20.9.2023)

Tema: skillnaden mellan traditionella vacciner och mRNA-vacciner

26) Institutet för hälsa och välfärds webbplats, Frequently asked questions about mRNA vaccines (Vanliga frågor om mRNA-vacciner). Tillgänglig:
<https://thl.fi/fi/web/infektiaudit-ja-rokotukset/ajankohtaista/ajankohtaista-coronavirus-covid-19/vacciner-och-coronavirus/mrna-vacciner> (hämtad 20.9.2023)

Tema: skillnaden mellan traditionella vacciner och mRNA-vacciner

27) THL:s webbplats (arkiverad version 10.10.2021). Tillgänglig på:
<https://web.archive.org/web/20211010193639/https://thl.fi/fi/web/infektiaudit-ja-vaccines/diseases-and-prevention/diseases-and-pathogens-a-o/coronavirus-covid-19>

Tema: Coronainfektion kan endast påvisas med PCR eller antigen-test.

28) Ilta-Sanomien nyheter 24.10.2021, "Marin Yle: "Det är mycket möjligt att hela befolkningen kommer att vaccineras med den tredje vaccindosen". Tillgänglig på: <https://www.is.fi/politiikka/art-2000008355719.html>

Tema: starkt offentligt tryck på ovaccinerade personer

...

31) Helsingin Sanomats artikel "Korona's after-wipe", publicerad den 1 april 2023, pdf-fil, särskilt s. 10.

Ämne: enligt Hanna Nohynek, Chief Medical Officer vid THL:

- a) Uteslutningen av ovaccinerade personer från många evenemang och restaurangmåltider genom passlagstiftningen grundade sig inte på de vetenskapliga bevis som fanns tillgängliga vid den tidpunkten;

- b) Koronavaccinens förmåga att förhindra smittspridning undersöktes inte inledningsvis, och i senare studier har man inte funnit någon sådan effekt.

32) Yttrande från Europeiska läkemedelsmyndigheten (EMA) av den 18.11.2023

Ämne: Enligt EMA är den enda godkända användningen av koronarvacciner som har fått ett villkorligt godkännande för försäljning att skydda den vaccinerade individen, och inte att till exempel förhindra smittspridning.

33) HUS forskningsnotat "*Tolkningsutmaningar med Ct-värden i virologiska nukleinsyraimmunoanalyser av luftvägsprover*"

Tema: Ct-värdet gör det inte möjligt att dra tillförlitliga kvantitativa slutsatser om mängden virus i provet eller i patientens kropp.

34) Uuden Suomen Nachrichten 25.11.2021, "*THL:s Mia Kontio: "Vi har läckande vacciner", det kan inte vara tal om flockimmunitet*".

Tema: Coronavacciner förhindrade inte coronavirusinfektioner och byggde inte heller upp flockimmunitet i befolkningen, och detta var känt av THL senast den 25 november 2021.

Expertutlåtanden:

1) Astrid Stückelberger

Tema: Coronatesternas ogiltighet; sociala och individuella konsekvenser

2) Aseem Malhotra

Tema: det vetenskapliga samfundet visste senast i december 2021 att:

- a) Coronavirusvacciner förhindrade inte utvecklingen av allvarlig coronavirussjukdom eller överföring av coronavirus till andra människor;
- b) Injektioner i hjärtat kan leda till svåra funktionsnedsättningar eller till och med dödsfall;

- c) risken för allvarliga biverkningar av vaccinet var högre än risken för sjukhusvistelse på grund av kranskärlssjukdom.

Med vänliga
hälsningar, Aki
Nummelin OTM